

foto dpd

Zadruga Goriška Mohorjeva Na občnem zboru plodna debata in nov odbor

V petek, 21. aprila, je bil v galeriji Ars nad Katoliško knjigarno v Gorici redni občni zbor Zadruga Goriška Mohorjeva. Minulo leto je bilo za upravitelje kar zahtevno, saj se je naša zadruga zaradi strukturalnih problemov zadnjih let znašla v situaciji, da je morala iz varčevalnih razlogov celo krčiti delovne ure nečasnikarskemu osebju. Meseca julija lani je odstopil predsednik Peter Černic. Organizacija dela in reševanje finančnih težav je tako terjalo kar precej dela, da se je obračun za leto 2016 sklenil s stroški v višini 670.737,14 evra in prihodki v višini 638.400,56 evra, kar pomeni, da končni primanjkljaj znaša minus 32.326,58 evra. Ta rezultat povzroča nemalo skrbi, a zaenkrat še omogoča redno delovanje.

Negativni rezultat vsekakor potrjuje, da se bo moral novi odbor še vedno soočiti s težkimi finančnimi in strukturalnimi problemi, ki so vezani na dodeljevanje javnih prispevkov v minulih letih.

Za letošnje leto so izhodišča vsekakor boljša. Predsednik SSO Walter Bandelj je v razpravi povedal, da so pri pogajalski mizi na deželni ravni naleteli na potreben posluš pristojnih odgovornih in da bo zato letni prispevek za leto 2017 znašal

foto dpd

249.952,50, medtem ko je v letu 2016 iz tega fonda prišlo v blagajno 201.419,53 evra. Za 7.000 evrov pa se je povešal tudi prispevek Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

/ str. 3

In memoriam

V petek, 28. t. m., bo ob 19.30 na sedežu stranke Slovenska skupnost v Trstu v ulici Gallina št. 5 žalna seja za pokojnim članom stranke in našim dolgoletnim in cenjenim sodelavcem prof. Alojzom Tulom. Pokojni Alojz Tul, ki mu posvečamo spominski članek lva Jevnikarja na tržaških straneh, je bil izjemen sodelavec, saj je pisal strokovne, poglobljene zapise o politiki pri nas in še posebej o naši prisotnosti v Italiji. Naj mu Bog podari večni mir in večna luč naj mu sveti!

www.parrucchelanza.com Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

PARRUCCHE
Lanza

- KOZMETIKA ZA LASE
- PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE
IN KOZMETIČARKE

POSEBNA PONUDBA
ZA VSE GELE IN ZA DRUGE
PROIZVODE
ZA LEPOTO NOHTOV

Gorica - Ul. Garibaldi, 13 - na vogalu na trgu pred občino - Tel. 0481 240078
Odprto vsak dan od ponedeljka do sobote od 9.00 do 12.30 in od 15.30 do 19.30

Oslavje / Srečanje z županskim kandidatom Collinijem

V svetu nas poznajo, Gorica pa ne

V svetu nas poznajo, turisti prihajajo k nam vsakodnevno na obisk, goriška občina pa, kakor da nas ne pozna. To je bila rdeča nit, na podlagi katere se je razvil pogovor na javnem srečanju z županskim kandidatom Robertom Collinijem, ki je potekalo 21. aprila na kmetiji Fiegel na Oslavju. Na začetku sta prisotne

da želi predvsem poslušati, katere so potrebe ljudi in teritorija, ki jih bo morala vsa njegova koalicija upoštevati. V tem smislu se je v nadaljevanju razvila zelo živahna, v določenih trenutkih tudi kritična, a vseskozi konstruktivna razprava. Med drugim je bilo poudarjeno, da Gorica ne sme gledati le na del svojega mestnega središča, tem-

buje stalno vzdrževanje. Z ukinitvijo rajonskih svetov se je ta pozornost do teritorija poslabšala ali celo izginila in zato je potrebno to napako odpraviti.

Obletnica prve svetovne vojne je druga neizkoriščena priložnost, saj morajo domačini sami skrbeti za spomenike in vojne ostanke, drugače bi jih zelenje že zdavnaj prekrilo.

Neizkoriščena sta tudi oslavska kostnica in Sabotin, ki sta pomembna kraja spomina na grozote prve svetovne morije v prejšnjem stoletju. Goriška občina pa bi lahko veliko pridobila na vidljivosti in prepoznavnosti, ko bi pri promociji teh krajev sodelovala z oslavskimi vinogradniki, h katerim skoraj vsak dan zahajajo turisti iz vsega sveta,

in to še posebno v obdobju, ko v Italiji potekajo prireditve, kot je npr. Vinitaly.

Več govora je bilo tudi o pridobivanju sredstev iz evropskih projektov, o vlogi goriškega EZTS-ja, o čezmejnem sodelovanju z Novo Gorico ter o ostalih obmejnih občinah. Čutiti je, da v občinski strukturi primanjkuje učinkovit urad za evropske zadeve, pa tudi sedanja goriška uprava ima zelo enosmerne usmeritve, še posebno na področju projek-

več mora dvigniti pogled tudi na lastna predmestja, ki enakovredno prispevajo k razvoju celotne mestne skupnosti.

Domačini, predvsem vinogradniki, so izrazili začudenje nad dejstvom, da so sami vsakodnevno razpoznavni na svetovni ravni, goriška občina pa se na to ne odzove na primeren način. Briško območje, ki zajema vasi Pevmo, Oslavje in Štmaver, je sicer nekoliko manj obljude-

domačine in vse ostale, ki so se udeležili večera, v slovenščini in italijanščini pozdravila Mara Černic ter Lovrenc Persoglia. Oba sta izpostavila tipičnost briške pokrajine, ki spada pod goriško občino, visoko kakovost vinogradništva, s katero so se Oslavci uveljavili na mednarodni ravni, ter glavne potrebe in kritičnosti teritorija, ki še čakajo primerne rešitve. Županski kandidat Collini, ki je začel z uvodnim slovenskim pozdravom, je povedal,

SSO - SKGZ

Srečanje s Torrentijem

Spremembe v financiranju slovenskih primarnih organizacij v okviru zaščitnega zakona predstavljajo novost, ki ji velja nameniti pozitivno pozornost. Vsem osrednjim organizacijam ponuja namreč možnost,

zacije med seboj povezujejo in sodelujejo, da širijo svoje delovanje tudi v neslovenski prostor in s tem bolje promovirajo slovenski jezik in kulturo ter da odigrajo pomembno vlogo povezovalca s širšim obmejnimi prostorom.

da se proces posodabljanja in nudenja najboljših "servisov" slovenski narodni skupnosti odraža tudi v načinu financiranja. Prav tako je pomembno, da se slovenske organi-

To je bila vodilna misel, ki jo je izpostavil deželni odbornik Gianni Torrenti predstavnikom primarnih ustanov na sestanku, ki sta ga organizirali krovni organizaciji SKGZ in

SSO in ki je potekal v Gregorčičevi dvorani v Trstu.

Srečanje je trajalo več ur in je nudilo priložnost vsem, da so podrobno analizirali in odbornika opozorili na vrsto problemov, ki jih bodo sprožili novi kriteriji financiranja, ki bodo začeli veljati že letos, kot je zagotovil Torrenti. Napovedal pa je tudi, da bo Dežela do maja opravila vse potrebno in da bodo v tem času potekale priprave znotraj deželne posvetovalne komisije, posamezne primarne ustanove pa bodo lahko predlagale svoje poglede na nastajajoče pravilnike.

Na srečanju so prišla v ospredje številna vprašanja, vezana na dejavnost in finančno stanje v posameznih ustanovah. Povedano je bilo, da morajo kriteriji sloneti na jasnih prioritarnih izhodiščih in da je potrebno bolj premisliti zdajšnjo porazdeljenost primarnih ustanov v štiri tematske skupine. Sami kriteriji pa bodo nudili jasnejšo sliko o stvarnosti v posamezni organizaciji in bodo sklenili daljšo fazo finančnega sistema, ki je bil izraz časa, ki je danes postal že zgodovina.

tov, ki so vezani na 100. obletnico prve svetovne vojne. Silvan Primožič, nekdanji goriški odbornik, je Collinija seznanil tudi s projektom ovrednotenja reke Soče, ki je nastal v času župana Brancattija, a ga je sedanja občinska uprava založila v predal. Pre-

malo zanimanja je tudi s strani Trgovinske zbornice. Med odprtimi vprašanji pa je še vedno prekomerno število divjih prašičev, za kar pa imajo glavne pristojnosti deželni uradi in pristojno ministrstvo.

Županski kandidat Roberto

Collini je pohvalil delo domačinov in se zahvalil za gostoljubnost. Obljubil je obnovo rajonskih svetov, ki je del volilnega programa, ter podčrtal predvsem skupno delo in načrtovanje med občinskimi strukturami in teritorijem. Odnos Gorice do njenega briškega dela se mora popolnoma spremeniti, ker gre za pravi biser, ki

je skupna dediščina vseh nas. Javno srečanje se je končalo s pozivom k podpori županskemu kandidatu Robertu Colliniju in njegovi koaliciji, ker je na volitvah potrebno nagraditi konkretne razvojne predloge, ki imajo stvarne možnosti za zmago.

Kanalska dolina

Bolzonellov obisk v znamenju razvojnih perspektiv

Trženje turizma v Kanalski dolini in Zajzeri je bila glavna tema nedavnega obiska podpredsednika deželne

vlade Sergia Bolzonella v dveh tamkajšnjih občinah. Z županom Naborjeta - Ovčje vasi Borisom Preschernom je bil govor

predvsem o občinski strategiji privabljanja gostov v sodelovanju s sedmimi krajevnimi kmečkimi turizmi. Z županom Tablje Ivanom Buzzijem pa je beseda tekla o razširitvi obrtne cone. Glede tega je Bolzonello zagotovil, da

javnostim, s čimer bi se nekoliko povečalo tudi število delovnih mest. Razširitev obrtne cone je predlagalo nekaj obrtnikov.

V Občini Naborjet - Ovčja vas pa se soočajo z vprašanjem letovišarskega doma Faidutti v Lužicah, ki po reformi krajevine samouprave čaka na novega lastnika. Po ukinitvi Pokrajine Gorica se namreč išče njen dedič, Boris Preschern in njegovi sodelavci pa so pripravljeni prevzeti breme njegovega lastništva. Če to ne bi bilo mogoče, so poudarili med srečanjem na županstvu, bi dom lahko pripisali zvezi občin Kanalske in Železne doline, ki je trenutno pristojna za turistično promocijo krajev.

ARC/PPV

Sergio Bolzonello

Povejmo na glas

Gorica potrebuje nove ideje

Prva stvar, ki lahko pride na misel pred bližnjimi občinskimi volitvami, je ta, da Gorica potrebuje nove in močne ideje. Ideje, ki naj se postavijo proti stanju, v katerem se mesto danes nahaja. Nasploh ni težko ugotoviti, da v sedanjem obdobju manjšim mestom ni enostavno najti poti znotraj vsakršne, še posebno pa ekonomske globalizacije, ki nagrajuje velike kapitale - slednji si izbirajo kar največje trge, velemesta oziroma velike in strnjene množice porabnikov. V teh pogojih je Gorica utrpela znatne izgube in očitno še ni mogla odkriti tiste svoje posebnosti, s katero bi se obdržala v sredini velikega, se pravi prednostnega toka tega časa. Ni se namreč mogoče ubraniti vtisa, da Trst in Videm uspešneje kljubujeta sodobnim nič kaj prizanesljivim izzivom, pa tudi Tržič se kaže v boljši luči. Eden od pokazateljev, ki je videti banalen, a pove dosti, je osiromašenje goriške trgovinske mreže. V zadnjih petnajstih letih se je število trgovin zmanjšalo za tretjino, pri čemer je posebno zgovorna os starega mesta od Raštela preko Travnika do ulice Carducci, kjer se je obdržalo le 61% prodajaln, v nekdanjem nadvse privlačnem in za Gorico kar simbolnem Raštelu pa komaj 51%. Zato je na dlani, da Gorica bolj kot prej potrebuje nove in močne ideje. Treba je pač ukrepati in storiti nekaj novega, treba je resno poiskovati najti drugačne prijeme od tistih, ki smo jim bili priče do sedaj, v nasprotnem primeru se bo potiskanje mesta iz osrednjega toka na obrežje

obrobnosti nadaljevalo. In o takšni ali drugačni prihodnosti bosta kljub številnim kandidatom za župana v bistvu odločali desna in leva sredina. V tem soočenju ima desna sredina lažjo nalogo, saj kot desetletna vladajoča formacija lahko nastopa umirjeno, s splošnim in za vsakogar sprejemljivim programom ter čaka na levo sredino, ki ji hočeš nočeš pripada vloga izzivalca. Slednji ne more v preveliki meri računati na možno željo volilcev, da je čas za politično spremembo - tovrstno zanašanje je pogostoma usodno. Izzivalec mora zato pokazati več, na njem, se pravi na levi sredini, je, da predlaga mestu koristne nove poti in prepriča volilce, da slednje zares obstajajo in se velja zanje opredeliti. V tem smislu ne zadostuje, da se leva sredina osredotoči zgolj na splošne in znane probleme, kot so brezposelnost, boljše zdravstvo, šolstvo in podobno, tukaj bi se le poistovetila z desno sredino in to v svojo škodo. Treba je odkriti nove prijeme, preseči nekakšno apatijo, ki jo je čutili v odnosu na nedvomno trde čase. Brez tozadevnih novih predlogov, brez odkritja novih poti ali vsaj ene učinkovite med njimi bo leva sredina težko prepričala, saj se je navajenost na obstoječe stanje že zalezla v ljudi. Seveda si ta zapis ne pripisuje vsega tistega znanja, ki ga ima politika in igri, lahko pa izreče priznanje Robertu Colliniju, da je na svojem velikem plakatu navedel poziv tudi v slovenščini: "Začnimo znova"! Začnimo torej znova.

Janez Povše

Misli papeža Frančiška o veri in kristjanih

Krščanstvo ni ideologija!

Krščanstvo ni ideologija, ni filozofski sistem, temveč pot vere, ki ima izhodišče v dogodku, o katerem so pričali prvi Jezusovi učenci. Papež Frančišek je na velikonočni ponedeljek izrazil nekaj kristalno čistih misli o tem, kaj je prava vera. Še enkrat je poudaril pojem, ki je pravzaprav vogelni kamen vsega njegovega poslanstva: krščanstvo ni ideologija!

Krščanstvo ni niti naše iskanje Boga: Bog je tisti, ki išče nas, je še dejal sveti oče na splošni avdienci. Krščanstvo se rojeva v vstajenju Jezusa, "ki je tu, na trgu, z nami, živ in vstal", je dejal papež. Jezus "je umrl, je bil pokopan, je vstal, se je prikazal. Jezus je živ. To je srž krščanskega sporočila". Ko bi se vse končalo s smrtjo, bi v njem imeli vzor najvišje predanosti, to pa bi še ne bilo dovolj, da bi porodilo našo vero. "Je bil junak? Ne, je umrl, toda je vstal". Sprejeti dejstvo, da je umrl,

umrl na križu, "ni dejanje vere, ampak zgodovinsko dejstvo. Verovati, da je vstal, pa je dejanje vere. Naša vera se rojeva v velikonočnem jutru". O vstajenju lepo priča sv. Pavel, ki "ni bil ministrant, ampak preganjalec Cerkve, trdno zaverovan v svoja prepričanja". In vendar mu je

nečenje, zaradi tega predpostavljaja srce, ki je zmožno čudenja. Zaprto in racionalistično srce je nesposobno čudenja in ne more razumeti, kaj je krščanstvo; krščanstvo je namreč milost in se zaznava v čudenju srečanja". V velikonočnem jutru, je še dejal Frančišek, lahko "naredimo kot osebe iz evangelija: pojdemo do Jezusovega groba, pogledimo odvaljen kamen in pomislimo, da Bog uredničuje zame, za vse nas nepričakovano prihodnost". Vsak ima v sebi grob in Bog je zmožen vstati prav tam. "Kjer so vsi mislili, da so žalost, poraz

in tema, so v resnici sreča, veselje in življenje. Bog daje rast najlepšim cveticam sredi najbolj suhih kamnov". Biti kristjani pomeni imeti izhodišče v Božji ljubezni do nas. "Bog je večji od nič in že prižgana sveča lahko premaga najtemnejšo noč".

'dogodek' postavil na glavo smisel življenja. Preganjalec je postal apostol. Videl je živega Jezusa, vstalega Jezusa Kristusa, je dejal argentinski papež. To je temelj vere sv. Pavla, apostolov, Cerkve in vseh nas. To je v bistvu krščanstvo! Nismo mi, ki iščemo Boga, On sam išče nas. "Krščanstvo je milost, je prese-

DD

DD

DD

S 1. strani

Na občnem zboru ...

Razprava je bila izredno zanimiva in konstruktivna, tudi ker je prof. Černic poslal vsem članom v informacijo in razmislek svoje poglede na delovanje in poslovanje zadruga in njenih komponent, se pravi tednika Novi glas, knjižnih izdaj Goriške Mohorjeve družbe in otroške revije Pastirček. Prav gotovo bo tako nova uprava imela v rokah zelo koristen instrument, da lahko bolje in sproti rešuje težave, ki se po-

rajajo pri organizaciji dela in poslovanju. Zaveda se, da je Zadruga Goriška Mohorjeva pomemben izraz našega prostora in nazora, se je pokazala tudi pri volitvah novega upravnega odbora. Odbor v odstopu je seveda poskrbel, da je sestavil sedemčlansko listo, ki je želela odražati notranjo ureditev zadruga, s prisotnostjo oseb, ki zastopajo tednik, knjižne izdaje in otroško revijo, obenem pa imajo tudi široke in bogate

izkušnje na področju upravljanja in širše družbene angažiranosti v našem prostoru. Skupina članov pa je prav tako pripravila svojo listo, da bi lahko še bolj spodbudili razpravo in omogočili izvolitev kar se da učinkovitega odbora. Po krajši razpravi v tem smislu so ti pobudniki umaknili svojo listo, kar je omogočilo, da so bili z večino glasov prisotnih in sedmimi vzdržanimi ter nobenim nasprotnim glasom v novi odbor Zadruga Goriška Mohorjeva izvoljeni Martin Drufovka, Jožko Fornazarič, Erika Jazbar,

Marijan Markežič, Jurij Paljk, Martina Valentinčič in Franka Žgavec. Na prvi seji novega odbora bodo iz te srede izbrali novega predsednika in porazdelili ostale funkcije, da se bo lahko nadaljevalo to nadvse pomembno in koristno delo na področju ohranjanja nazorske raznolikosti in ustvarjalne zmožljivosti v našem okolju.

Foto DPD

Slovenski slikar-marinist se predstavlja v ljubljanski Narodni galeriji

Albert Sirk, zaljubljen v morje

Umetnostna zgodovinarica Alina Carli, zaposlena pri Založbi tržaškega tiska, je v slovensko prestolnico pripeljala imenitno razstavo, ki kopenskim rojakom dokazuje, da smo Slovenci pomorski narod.

To zgodovinsko dejstvo je upodobil tudi Albert Sirk, ko se je udeležil javnega natečaja, ki ga je oktobra 1938 razpisal ban Dravske banovine Marko Natlačen, za opremo notranje stene glavnega hodnika banske palače v Ljubljani (danes imata v tem poslopiju svoja sedeža Urad predsednika Republike Slovenije in Vlada Republike Slovenije).

Sirk je konkuriral z dvema redkima motivoma iz slovenske zgodovine: s **Prihodom Slovencev k morju** in s **Prisego zvestobe kmečkih puntarjev na meč**. Natečaja se je udeležilo 11 umetnikov, nagrajenih je bilo 7. V širšem krogu nagrajenec je bil tudi Berto iz Križa, realizacija pa je bila zaupana glavnemu nagrajencu, Goričanu Gojmiru Antonu Kosu.

Morje obeležuje velik del slikarskega opusa Alberta Sirka, katerega ni bilo dano, da bi na dunajski Akademiji upodabljaljočih umetnosti študiral slikarstvo in ki mu zaradi narodne zavednosti ni bilo dano, da bi živel, delal in ustvarjal v domačem okolju - na Kraškem robu in na slovenski obali pod njim.

Albert Sirk se je rodil 1887 v Svetem Križu pri Trstu, pri Jožinovi na Dolnjem, kot drugi otrok Uršuli (roj. Magajna) in Jožetu Sirku. Po ljudski šoli je obiskoval tržaško realko, a jo je sredi 4. letnika zaradi boleznj zapustil; takoj

ko je mogel, je šolanje nadaljeval na tržaški obrtni šoli v razredu za dekorativno risanje in se nato zaposlil v litografski delavnici v Trstu. Med 1908 in 1912 je bil na služenju rednega vojaškega roka; vpoklican je bil v Pulj in s cesarsko in kraljevo avstro-ogrsko vojno mornarico preplul celo Sredozemlje. Po vrnitvi iz vojske se je 1912 vpisal na beneško akademijo, kjer je obiskoval t. i. tečaj za

Po koncu vojne se je vrnil v rodno vas; preživljal se je z ribištvo, se zavzeto vključil v kulturno-prosvetno življenje domačega okolja ter se 1921. poročil s sovaščanko Doro Dovšak. Še isto leto se je zaposlil kot pogodbeni učitelj risanja na tržaški gimnaziji Francesco Petrarca, vendar je kmalu občutil moč fašističnega režima. Kot zaveden Slovenec je postal nezahvalen in delo si je moral poiskati drugje - na nedeljski strokovni nadaljevalni šoli v Komnu in na slovenski zasebni ljudski šoli pri Sv. Jakobu v Trstu, ob vsem tem pa je zavzeto slikal in risal. 1927, je pri Sv. Ivanu v Trstu z

Kontovel, 1945; olje / platno, kaširano na lepenko, 33 x 44 cm (zasebna last)

z Milkom Bambičem, Francetom Goršetom in Ernestom Seškom organiziral razstavo slovenskih umetnikov. Fašistični pritisk je bil vse močnejši in v šoli pri Sv. Jakobu so bili primorani Sirka odpustiti,

ni bil primorani Sirka odpustiti,

Vrnitev, 1927; olje / lepenka, 66,4 x 94,0 cm (zasebna last)

Tunolov, 1931; grafit, pero, akvarel / papir, 28 x 75 cm (zasebna last)

razstavo pri Sv. Ivanu pa so po treh dneh zaprli. Naš umetnik je kljub neprijaznim razmeram še nekaj časa vztrajal v domačih krajih, leta 1929 pa je prebegnil v Jugoslavijo. Sprva je živel in delal kot učitelj na meščanski šoli v Sv. Lenartu v Slovenskih goricah; od 1938 dalje pa sta z ženo Doro živela v Celju, kjer je do aprila 1941 poučeval na tamkajšnji gimnaziji. Albert Sirk se je dobro vživel v družabno življenje novega okolja: veliko je slikal, sodeloval z mariborskim umetniškim klubom *Brazde*, bil soustanovitelj *Celjskega kulturnega tedna* in se pridružil ljubljanskemu klubu *Lada* ter pridno razstavljal. V tem obdobju je ustvaril vrsto portretov, krajin in tihožitij ter ilustracij, pogosto se je spogledoval s karikaturo; pogrešal pa je morje, ribiško življenje in Kraški rob, kar dokazujejo številni v tem času nastali morskis pejzaži. Sirk se je srečeval s svojimi rojaki, ki jim je fašizem namenil begunstvo. Družili so se v celjskem gostišču *Pri turški mački*, ki je bila v lasti primorske družine Štolfa; skupaj so na dalmatinskih otokih preživljali počitnice. Rad je zahajal tudi v Makedonijo, kjer je živela sestra Lucija, poročena z njegovim dobrim prijateljem Josipom Sedmakom. - Kot da eno begunstvo ni bilo dovolj, je nemški škorenj Sirku in njegovi ženi namenil še eno izgnanstvo: zapustiti sta morala Celje in se pridružiti mnogim Slovencem ter se preseliti v Srbijo, v Paračin in pozneje v Zaječar. Tam je Berto vodil begunsko kuhinjo in se

preživljal s slikarstvom. Ustvaril je vrsto portretov, krajin, tihožitij. V Zaječarju je priredil dve razstavi, izkupiček prodanih del pa namenil podpori potrebnim soizgnancem. Na Dorinem seznamu mojstrovih slik, nastalih v Srbiji, se je znašlo kar 122 del. - Po koncu 2. svetovne vojne sta se zakonca Sirk vrnila v Celje. Po dolgih 16 letih je Berto končno lahko obiskal domače kraje, njegove oči pa so ponovno uzrle ljubljeno slovensko morje. Žal ga je užival le še

Ivan Čargo, 1929; ogljje, pastel, akvarel / papir, 65,3 x 42,2 cm (zasebna last)

kratek čas, saj je zbolel in 1947 v Celju umrl.

Albert Sirk je bil plodovit slikar, risar in grafik. Njegov opus obsega blizu 700 del - večina je v zasebni lasti; danes je znanih le približno polovica, saj mojstrova življenjska pot in zgodovinske razmere njegovim umetniškim stvaritvam niso prizanašale: mnogo del je neznano kje, če sploh še obstajajo.

Slogovno je opus Alberta Sirka tudi nekolikoli odrinjenosti v pozabo v zadnjih desetletjih. Vsekakor njegova dela odslkavajo realnost.

V krajinah, še posebej morskis, je močno prisotno vzdušje ustvarjalnega trenutka, lahko bi rekli impresionističnega trepetu; mestoma pa se barvnemu realizmu, tako v krajinah kot portretnih upodobitvah, diskretno pridružijo še elementi barvnega ekspresionizma. Mojster se je sam slikovito označil z besedami: "Rodil sem se ob morju, zato ne morem biti drugačen, kot je morje samo. Ono je sunkovito, nepreračunljivo, in takšen sem jaz". Razstava bo odprta do 21. maja 2017.

Moja Jenko

Poslanica svetega očeta Franciška za 32. svetovni dan mladih 2017

“Velike reči mi je storil Mogočni” (Lk 1,49)

Da bi tudi vi mladi lahko peli popolnoma svoj Magnifikat in iz svojega življenja ustvarili dar za celotno človeštvo, je temeljnega pomena, da se povežete z izročilom in molitvijo tistih, ki so živeli pred vami. Zato je pomembno tudi, da dobro poznate Sveto pismo, Božjo besedo, da jo berete vsak dan in jo povežete s svojim življenjem. To pomeni, da berete vsakdanje dogodke in luči tega, kar vam Gospod govori v Svetem pismu. V molitvi in molitvenem branju Svetega pisma (tako imenovana lectio divina) bo Jezus ogrel vašo srca in razsvetlil vaše poti tudi v temnih trenutkih vašega bivanja (prim. Lk 24,13-35).

Marija nas uči, da bi živeli “evharistično”, da se učimo zahvale in slavljenja, da se ne osredotočamo samo na probleme in težave. V življenju bodo danes izrečene prošnje postale razlog za jutri izraženo zahvalo. Tako bodo vaša udeležba pri sveti maši in trenutki praznovanja zakramenta sprave postali hkrati vrhunec in

nov začetek: vaša življenja se bodo vsak dan obnavljala v odpuščanju in postajala nenehna hvalnica Mogočnemu.

“Zaupajte Božjemu spominu: [...] njegov spomin je nežno srce, polno sočutja, ki se raduje v brisanju vsake sledi zla v nas” (Pridiga pri zaključni maši na SDM, Krakov, 31. julija 2016).

Videli smo, kako Magnificat izvira iz Marijinega srca v trenutku, ko sreča svojo starejšo sestrično Elizabeto. Ta, s svojo vero, s svojim pozornim pogledom in svojimi besedami pomaga Devici bolje razumeti veličino Božjega dejanja v njej in poslanstva, ki ji je zaupano. In vi, se zavedate neizmernega izvira bogastva, ki je v srečanju med mladimi in starejšimi? Koliko ste pozorni do starejših, do vaših starih staršev? Imate dober razlog, da želite »odleteti iz gnezda«, v srcu nosite toliko sanj, toda potrebujete modrost in daljnovidnost sta-

rejših. Medtem ko razpirate krila in letite, je pomembno, da odkrijete svoje korenine in prevzamete plamenico od tistih, ki so bili pred vami. Da bi gradili prihodnost, ki ima smisel, je potrebno poznati pretekle dogodke in se do njih opredeliti (prim. Pos. apost. spod. Amoris Laetitia (Radost ljubezni, 191, 193). Vi mladi imate moč, starejši imajo spomin in modrost. Kot je Marija storila v odnosu do Elizabete, tudi vi pogledajte starejše, svoje stare starše. Povedali vam bodo stvari, ki bodo vznemirile vaš razum in se dotaknile vašega srca. **Ustvarjalna zvestoba, da bi gradili nove čase**

Res je, da imate “na plečih” še malo let in se vam zato morda zdi

težko pravilno ovrednotiti izročilo. Imejte pred očmi, da to ne pomeni biti tradicionalisti. Ne! Ko Marija v evangeliju reče “velike reči mi je storil Mogočni”, hoče povedati, da te “velike reči” niso končane, temveč se še naprej uredničujejo v sedanosti. Ne gre za oddaljeno preteklost. Znati spominjati se preteklosti ne pomeni biti nostalgični ali ujeti v določeno obdobje preteklosti, temveč pomeni prepoznati lasten izvor, da bi se vedno znova vračali k bistvenemu in se z ustvarjalno zvestobo zavzeli za gradnjo novih časov. Bilo bi neprimerno in ne bi nikomur koristilo, če bi gojili hromeč spomin, ki vedno dela iste stvari na isti način. Dar nebes je biti sposoben videti, da se mnogi med vami, s svojimi vprašanji, sanjami in negotovostmi zoperstavljate tistim, ki pravijo, da stvari ne morejo biti drugačne.

Družba, ki ceni samo sedanost, je

nagnjena k temu, da izniči vse tisto, kar podeduje od preteklosti, kot na primer življenjske odločitve za zakonsko zvezo, posvečeno življenje in duhovništvo. Posledično postanejo brez pomena, kot življenjske odločitve, ki so preživele. Zdi se, da je bolje živeti v tako imenovanih “odprtih” odločitvah, v življenju se obnašati kot v “resničnostnem šovu”, brez smisla in brez cilja. Ne pustite se prevarati! Bog je prišel, da razširi obzorja našega življenja, v vseh smereh. Pomaga nam dati potrebno vrednost preteklosti, da bi mogli bolje načrtovati prihodnost sreče: toda to je mogoče samo, če živimo pristne izkušnje ljubezni, ki se uredničujejo v odkrivanju Gospodovega klica in odgovoru nanj. In to je edino, kar nam prinaša resnično srečo.

Dragi mladi, našo pot proti Panami, kot tudi pripravo na prihodnjo škofsko sinodo, zaupam materinski priporočilni Blažene Device Marije. Vabim vas, da se spomnite dveh pomembnih obletnic v letu 2017: tristo let od odkritja slike Marije Aparecida, v Braziliji;

in stoletnice prikazovanj v Fatimi, na Portugalskem, kamor bom, z Božjo pomočjo, romal v mesecu maju. Sv. Martin de Porres, eden od zavetnikov Latinske Amerike in SDMja 2019, je imel v svojem ponižnem vsakdanjem služenju navado, da je najboljšo rožo daroval Mariji, kot znamenje svoje sinovske ljubezni. Po njegovem zgledu tudi vi gojite zaupen in prijateljski odnos z Marijo, izročajte ji svoja veselja, negotovosti in skrbi. Zagotavljam vam, da vam ne bo žal! Dektle iz Nazareta, ki je po celem svetu prevzela na tisoče obrazov in imen, da bi bila blizu svojim otrokom, naj posreduje za vsakogar od nas in nam pomaga, da bi peli o velikih delih, ki jih Gospod uredničuje v nas in po nas.

Francišek
V Vatikanu,
27. februarja 2017
Spomin sv. Gabrielja
Žalostne Matere Božje

ZNAMENJE KRIŽA PRIMOŽ KREČIČ

Krščanstvo ni izumilo križa. Že pred Kristusom je bilo to znamenje prisotno v različnih kulturah. V starem Egiptu je predstavljal življenje, nekatera antična mesta so bila zgrajena po njegovi predlogi. Križ je ostal predvsem kozmični simbol, znamenje blagoslova, smrti in življenja. V Izraelu so poznali znamenje tau, s katerim so bili ljudje obvarovani razbitosti in uničenju. Križ je postal osrednja podoba krščanske duhovnosti in kulture, ker je na njem trpel svojo smrt učlovečeni Božji Sin. Po vstajenju je postal znamenje odrešenja in konca sveta ter prihodnosti.

Za prve kristjane in teologe je bil križ pohujšanje, predstavljal je hudobijo, ki se je spravila na nedolžnega Učenika, ki je govoril Božje besede, ozdravljaval bolezni in odpuščal grehe. Ko je bil križan, so zbežali njegovi učenci, po vstajenju pa so se zopet zbrali in vsemu svetu razodeli zmagoslavje Božje ljubezni.

Evangelisti in sveti pisatelji so videli v križu izpolnitev mnogih napovedi Stare zaveze. V rimskem imperiju je bil križ obsodba za sužnje in upornike. Jezus je bil obsojen kot politični prevratnik. Križanje se je moralo izvršiti zunaj mesta. Obsojenec je bil pred tem bičan in zasramovan, moral si je nositi prečni tram in pri tem je pogosto padel. Nato so ga pribili na križ na rokah in na nogah. Umiranje je trajalo več ur. Obsojenec, ki niso umrli v kratkem času, so zlomili kosti na nogah, da so se takoj zadušili. Za razliko od drugih obsojencev so Jezusa pokopali v na novo vsekano grob v bližini kraja križanja.

Po tem dogodku je postal križ znamenje odrešenja in življenja. V njem je povzet temelj vse stvarnosti. Grški mislec Platon je govoril o duši sveta, ki je izražena z 'nebeškim X'. V krščanstvu je ta 'nebeški X' Kristus, ki visi na križu in povzema vse vesolje. Sveti Irenej pravi, da vse na svetu nosi pečat križa. Sveti Justin je videl v križu podobno človeka z odprtimi rokami.

V njem se povezujejo nasprotja materije in duha, angela in zveri, večnosti in minljivosti. Ljudje se uredničujejo, ko sprejmejo stvarnost križa in povežejo horizontalni in vertikalni del življenja. V križu se razodeva Božja solidarnost do človeške krhkosti in greha ter naša solidarnost do ljudi. Vedno znova moramo v moči križa povezovati našo minljivost z Božjo ljubeznijo. Križ ohranja našo krhko človeškost in ji daje pečat večnosti.

Križ je drevo, ki daje rast življenju. S križem smo zaznamovani pri krstu. Nekateri vidijo v njem vzvod, ki nas dvigne iz nemoči v stanje odrešenja in polnega življenja.

Po smrti grehu in sebičnosti moremo po križu zaživeti v Božji moči. Križ prinaša red v zmedeni in na glavo postavljeni svet. Predvsem pa je križ prelomnica. Pred njim je bila žalost in brezizhodnost, po njegovi zmagi pa se je začelo življenje, ki ga ni mogoče uničiti in odpraviti. V tem smislu je križ vrhunec Božje ljubezni do nas. Kar gre skozi križ, dobi moč trajnosti in poseben sij lepote. Križ bo tudi tisto znamenje, ki se bo pokazalo ob koncu časov pred drugim Kristusovim prihodom. V tem vmesnem času pričakovanja se v moči križa vse temno in grešno spreminja v luč, zaupanje in novo življenje. Zato naj bo pozdravljen križ, ki je edino upanje človeštva.

Novinarstvo je poslanstvo

Škofiji bodoči novinarji?

Novinar Tino Mamič (44) je dijakom Škofijske gimnazije Vipava govoril o novinarstvu kot poslanstvu, načinu življenja in veliki odgovornosti. Članom novinarskega krožka je predstavil svoje delo in poklic novinarja. Povedal je, da je dobro pisanje talent, ki ga je treba razvijati. Novinar mora biti multifunkcionalen - znati mora fotografirati, pisati, se spoznati na različne stvari. Slovenske medije je opisal kot preveč enostranske, omenil pa je tudi slabo kakovost in problem novinarske fakultete, ki študentov ne pripravi na področja, o katerih bodo pisali. / Benjamin Žbogar

Kako postati novinar: mladi novinarji so hitr (e)j i

Šestnajst dijakov vipavske škofijske gimnazije je v četrte ure uspelo napisati in oddati pravi novinarski

izdelek.

Na novinarski delavnici so najprej dobili osnovne informacije o novinarskem delu, potem pa so presenečeni dobili nalogo, v petih stavkih napisati vest o sami delavnici. Vsak na svojem računalniku se je lotil dela brez vsakih pripomb, kljub kratkemu času in nenapovedani nalogi. Delavnica je namreč skušala ustvariti vzdušje v medijskih hišah, kjer so kratki roki in nepredvideni dogodki zelo pogosti. Zato so po desetih minutah dobili novo navodilo, naj vest tudi pošljejo po elektronski pošti, kar jim je še skrajšalo prej določeni čas.

Voditelj delavnice Tino Mamič je dijakom dejal: “Dijaki so dobili novinarsko nalogo, ki so jo tako hitro opravili, kot bi je moja generacija verjetno ne zmogla”. Potem je skupaj z dijaki analiziral in ocenil prvih pet pripeljih vesti. Po koncu delavnice je izdelke uredil, jim spremenil ali dopolnil naslove in nadnaslove po svojem okusu ter vesti poslal nazaj dijakom. / TAM

V premislek

Obmejni spomini

V Primorskem dnevniku nas je 9. marca 2017 prof. Aldo Rupel o novogoriški konkatedrali in goriškem kulturnem domu seznanil takole: “Na zadnjem februarjem srečanju ob kavi v Katoliški knjigarni v Gorici je tekel pogovor tudi o gradnji novogoriškega župnijskega središča na križišču med Vojkovo in Kidričevo ulico, ki se proti vzhodu preimenuje v Sedejevo. Glavni objekta predstavlja seveda konkatedrala Kristusa Odršenika. O njej je bilo rečeno, poleg stilnih opazk, dvojce: da je pridobitveno (dragbeno!) dovoljen je trajalo dolga leta in da je umeščena na mestno obrobje...” Kaj vse se je sukalo okrog gradnje te cerkve in kaj vse se je dogajalo v zvezi z njo, smo tisti, ki smo to opazovali iz ozadja in se zgražali, tudi prišli do spoznanja (nekateri ne bodo nikoli!), v kakšnih časih

smo tedaj živeli in kako nas je tedaj politični režim imel “na špagi”, obenem pa je marsikoga tudi krepko izrabljalo. Ko je začelo mesto nastajati in je bila Kapela imenovana za župnijo, so prvi verni stanovalci tega nastajajočega mesta obiskovali tri župnije: Kapelo, Solkan ali Kromberk. V tistih rožnatih časih ni bilo dobro, da si se pojavil na cerkvenem pragu, zato sta bili zanimivi dve lokaciji za tamkajšnje nove naseljence, seveda predvsem za tiste, ki so bili verni. Kapela je bila rahlo odmaknjena, čeprav zelo opazovana, saj so budna očesa “varuhov ideologije” redno spremljala, kdo se vzpenja po stopnicah, ki so vodila do samostana na vrhu grička. Kromberk je bil potisnjen v stran in je bil “bolj gvišen”, zato je bil obisk tamkajšnje cerkve manj opazen in je bila za “varuhe ideo-

logije” lokacija tamkajšnje cerkve manj moteča.

Župnija Kromberk je po smrti Vinka Vodopivca začela oskrbovati Kapela. Do leta 1959 je bil to p. Atanazij Kocjančič. Kromberk je zapustil septembra 1959. To je bilo isti mesec, kot so razstrelili pogorišče cerkve sv. Katarine na sedanjem Kekcu. Mogoče vam ni poznano, da je bil pri tem “herojskem dejanju” – kakšno vlogo je tedaj imel, ne bom razpravljaj – zraven tudi znani prominentni zgodovinar, ki zelo rad nastopa na obeh straneh “starega konfina”. Nerazumljivo je, da so v solkanski župniji porušili zidove dveh požganih cerkva: sv. Katarine, od katere je ostal samo en košček zvona (ostalo so prodali na odpad, material pa porabili za gradnjo gostišča Kekec) in cerkve sv. Roka na solkanskem pokopališču. Ko so začeli rušiti zidove cerkve sv. Roka, je g. Andrej Simičič takoj telefoniral ap. adm. dr. Mihaelu Torošu. Ta je sicer interveniral, vendar zaman. G. Andrej Simičič se je tudi zavzel, da bi

na mestu, kjer je bila cerkev sv. Roka, stal križ - tega so postavili pozneje - in da bi solkanska župnija dobila tam duhovniški grob, pa mu ne enega in ne drugega tedaj niso odobrili. Zato je tam sedaj partizanska grobnica. Pukpili pa so vse grobne parcele “pomembni Solkanci in tudi okoličani” na svetogorskem pokopališču.

P. Atanazij je prihajal iz Kapele v Kromberk s kolesom, po poti, ki je bila namenjena pešcem in ko-

lesarjem in je bila speljana po trasi vodovoda. Rad je na kolesu zvončkljal, nekaj za šalo, nekaj pa, da ne bi koga povozil, pa tudi, da bo maša! V Kromberku smo lahko enkrat na mesec doživeli tudi svojstven “bombonski karitas”. Ga. grofica Nikoleta se je pripeljala k maši z avtom iz Gorice. Takrat so bile prve klopi polne otrok. Po maši pa je gospa delila bombone. Otroci so jo ogovarjali z milostljiva. Rada se je tudi zadrževala v pogovoru s tam-

kajšnjimi prebivalci. Nikoli mi ni bilo jasno, kako ji je uspelo prethotapiti v socialistični raj kakih pet kilogramov bombonov. Šele pred kakšnim letom sem izvedel skrivnost, ki mi jo je zaupal upokojeni carinik: “Milostljiva grofica je cariniku podtaknila steklenico likerja, da je zamižala na obe očesi, zato je samo pokimal in šofer je odpeljal naprej...” ... Pa še to: Priboljška niso bili deležni le otroci, ki so bili tedaj pri maši, ampak tudi pater, ki je dobil zavojček kave, kar je bilo za tisti čas pravo bogastvo. Kot posebnost naj povem, da je župnija Kapela pozneje imela verouk celo v privatni hiši enega od “staroselcev”, ki je imel tam svojo hišo. Gotovo je oblast za to vedela, pa so to varuhi režima “spregledali”. Kdo ve, kakšno korist so imeli od tega, saj so imeli svoje ovaduhe nastavljen povsod. V cerkev v Solkan so novi prebivalci nastajajočega mesta v tistem času bolj malo zahajali, razen če niso bili s tem krajem povezani.

Ambrož Kodelja

Prejeli smo

Evolucija ali kreacionizem, to je vprašanje

Zaključki, ki jih potegne gospod Aldo Jovan, psihiater, v razmišljanju Kako je z Evolucijo? Ali se teologija (teologi) ustrezno odziva? , objavljenem prejšnji mesec v Novem glasu, zahtevajo odločno zavrnitev. V današnjem času, ko zmešnjava prevladuje na vseh področjih in nekateri bi hoteli, da bi se to godilo tudi v cerkvenem nauku, je nujno poudariti Jezusove besede "Ne mislite, da sem prišel odpraviti postavo ali preroke, ne odpraviti, temveč dopolniti sem jih prišel. Resnično vam povem: dokler ne premiselneta nebo in zemlja, ne bo zbrisana niti ena črka ali ena črtica postave, preden se vse ne zgodi" (Mt. 5,17-18). Jezus dodaja še nekaj važnega: "Kdor ima ušesa za poslušanje, naj poslušajo". Torej nimajo vsi ušesa za poslušanje, ker mnogi slišijo, pa ne poslušajo.

Ko bi omenjeno razmišljanje bilo objavljeno v Primorskem dnevniku ali katerem koli laičnem časopisu, bi to bilo čisto nekaj navadnega; ne zdi pa se mi prav, da sporočilo, ki iz njega izhaja, ostane brez neke kritične opombe vsaj s strani uredništva, če že ne teologa. To pa zato, ker je Novi glas "moj" časopis, na katerega sem

naročen že desetletja predvsem, ker je do sedaj zagovarjal cerkvene resnice, ki izhajajo iz Svetega pisma, predvsem iz Evangelija. Ne verjamem, da se je sedaj izneveril temu poslanstvu.

Drugi razlog, važnejši, je odkriti strategijo, ki jo ima duh v pogovoru z Evo s tem, da ji postavi v dvom obstoj dobrega Boga Stvarnika. Mi vsi še danes trpimo zaradi uspeha te strategije. In to strategijo človeku neprijazni duh nadaljuje še danes.

Citat iz zgoraj omenjenega razmišljanja: "Tudi tolikokrat poudarjeno besedilo, da je Bog naredil človeka po svoji podobi, je ob današnjem vedenju, da je Bog človeka nedvomno ustvaril skozi evolucijo, ne more držati. Še več, potrebno ga je brati obrnjeno. Človek si je namreč predstavil Boga, to absolutno skrivnost, pač po svoji podobi. Danes že tudi razumevamo, zakaj si je takega, človeku podobnega Boga, predstavil itd".

Da ovržem zgornji citat, ker nisem teolog, ampak le prepričan primitivni "kreacionist", mi pride na pomoč knjiga teologa, filozofa, izrednega duhovnega voditelja Andreja Loufa: "Milost zmore več" v iz-

virniku "La grace peut davan-tage". Tako je zapisal Louf: "... Dvojna podoba očeta in matere nam pove nekaj zelo globokega o Bogu in tudi o človeku. Dejstvo, da o Bogu govorimo kot očetu in materi, nam a posteriori razodeva zadrego, ki jo je moral Bog čutiti, če smemo uporabiti tako antropomorfnе izraze, ko je ustvarjal človeka po svoji podobi in sličnosti in je moral ločiti, nato pa spet združiti, kar je bilo v njem združeno. Ko se je utelesil v človeški naravi in prišel med ljudi, se je bila Božja podoba nekako primorana podvojiti. Samo mož 'in' samo žena skupaj in kot dopolnilo drug drugemu sta lahko izražala na nekoliko primerljivejši način nepojmljivo bogastvo skrivnosti skupnosti, povezanosti izmenjave in enotnosti v Bogu. Še zlasti to velja, ko gre za Božjo ljubezen z dvema sestavinama: nežnostjo in močjo. Sveto pismo ju vedno skrbno razločuje, čeprav ju družbi v enem izrazu. Bog je hkrati hesed in emet, misericordia et veritas, nežnost in zvestoba. Če prenesemo na človeško naravo in prevedemo v človeško govornico, je Božja ljubezen morala roditi dvoje bitij in dve besedi, ki se dopolnjujeta, vendar obe

enako človeški in globoko različni: mož in žena in njuno medsebojno čustveno bogastvo. Mož, pričevalec in znamenje Božje moči in trdnosti; žena, pričevalka in znamenje njegove miline, njegovega neskončnega sprejemanja. Eno samo človeško bitje za to ne bi bilo dovolj. Treba je bilo, da je človek 'dva v enem'. Vsa Božja in človeška vzgoja bo posledaj temeljila na rodovitni komplementarnosti teh 'dveh v enem', kakor nakazuje že besedilo Prve Mojzesove knjige: "Bog je ustvaril človeka po svoji podobi, po Božji podobi ga je ustvari, moškega in žensko je ustvaril" (1 Mz 1,27).

"Mosko" človeško bitje je emet, zvestoba ali bolje trdnost, stanovitnost po podobi trdnosti in stanovitnosti Boga. Človek se lahko nasloni na Boga kakor na skalo, ki se ne bo spodmaknila. Lahko gradi nanj kakor na temelj, ki ne bo popustil. Pri ženski pa je človeško bitje tudi hesed, to se pravi brezmejnа nežnost, vedno pripravljena, da sprejme in odpusti. Da je Bog lahko neizpodbitno močan celo tedaj, ko se kaže nežnega in usmiljenega, je za naše gledanje eden najbolj presenetljivih in najbolj nepojmljivih vidikov skrivnosti Boga.

Dokler se ne bomo v resnici srečali z Bogom, temveč samo z idejami ali prepričanji, ki smo si jih o njem ustvarili, dokler ne bomo dobesedno "zadeli" ob Boga, si ne moremo predstavljati, kako se lahko takšna moč sklada s takšno nežnostjo, človeka zamika, da

bi rekel kar s tako slabostjo. ... Stvari so preproste v družinskem življenju, v normalno grajenem družinskem jedru, to se pravi tam, kjer sta oče in mati dovolj navzoča in v glavnem korektno igrata svojo vlogo. Kakor smo videli, Božja podoba odseva iz dopolnjujočega se delovanja obeh. Oče se lahko kaže trdega in celo strogega, kadar je materina dobrotā dovolj močna protiutež. In mati se lahko kaže skoraj predobro, kadar pri neizogibnem pozivanju k redu lahko računa na očeta. Razumljivo je, da je potreben dodaten pogoj: medsebojno razumevanje staršev otrok dejansko kažeta kot eno, v enosti brez pomanjkljivosti. Otroci ne bodo mogli na skrivaj doseči pri materi tega, kar

je oče pred vsemi svečano odklonil, in obratno. Soglasje staršev pri vzgoji je seveda nujen potreben pogoj za pozitiven vpliv na otroke. Obenem pa ustvarja čudovito podobo Boga, ki je hkrati nežen in močan".

Knjiga Milost zmore več in še druge, ki jih je napisal André Louf, so izreden pripomoček za spoznavanje človeške psihe. Malo za šalo malo zares, prepričan sem, da, če bi ljudje upoštevali to, kar sem povzel po zgoraj omenjeni knjigi, bi vi, gospod Jovan, imeli najbrž manj pacientov.

Še nekaj malo za šalo malo zares: rade volje sprejemem definicijo primitivca, vendar se mi zdi zanimiv tudi Prešernov verz Le čevlje sodi naj kopitar.

Emil Radetič

Prostovoljci Karitas v marcu zbrali preko 16 ton izdelkov za ljudi v stiski

Prostovoljci Karitas, ki so tudi letos dva vikenda v marcu zbirali izdelke za otroke in družine v stiski, so skupno zbrali preko 16 ton izdelkov. Župnijske Karitas jih bodo razdelile ljudem v stiski, so sporočili iz Slovenske Karitas. Prostovoljci so pred več kot 50 Hoferjevimi poslovalnicami zbirali živila za otroke, denimo žitne kašice, kosmiče in namaze, osnovna živila, med njimi trajno mleko, olje, sladkor, moko in testenine, ter izdelke za higieno, kot so pralni prašek, šampon in plenice. V skupno petih akcijah so do zdaj skupaj zbrali več kot 70 ton hrane in izdelkov za higieno, so zapisali v Slovenski Karitas. Stopnja tveganja revščine je po zadnjih statističnih podatkih, ki so za leto 2015, znašala 14,3 odstotka oz. 0,2 odstotne točke manj kot leto prej. Pod pragom tveganja revščine je živelo 287.000 ljudi. Stopnja tveganja socialne izključenosti pa je znašala 19,2 odstotka, kar je 1,2 odstotne točke manj kot leto prej. Tveganju socialne izključenosti je bilo tako izpostavljenih približno 385.000 oseb. Med osebami pod pragom tveganja revščine je bilo 54.000 mladoletnih otrok ali 14,2 odstotka vseh otrok.

UMBRIA: Foligno

Mensa Caritas

NA 8XMILLE.IT ODKRIJ ZEMLJEVID DEL, KI SI JIH PRISPEVAL USTVARITI.

Poišči dela, uresničena s prispevki, namenjenimi katoliški Cerkvi; odkril boš bolj prozoren in bližji "8xmille". Oglej si zemljevid na 8xmille.it ali naloži brezplačno aplikacijo "mappa 8xmille".

8xmille
CHIESA CATTOLICA

V Frančiškovi dvorani na Sveti Gori

Tudi zamejci na razstavi pirhov

Od 9. do 23. aprila je bila v Frančiškovi dvorani na Sveti Gori na ogled 12. razstava velikonočnih pirhov, na katero so vabili frančiškani v sodelovanju z Domus Gratiae.

Na cvetno soboto, 8. aprila, je na odprtju v baziliki sodeloval mladinski pevski zbor iz župnije Šempas, na sporedu sta bila govora

gvardijana in rektorja bazilike p. Simona Petra Berleca ter

podžupanje Mestne občine Nova Gorica Ane Zavrtanik Ugrin, o krajevnih običajih in značilnostih pirhov pa je spregovorila Petra Zavrtanik.

V prijetno opremljeni in okrašeni dvorani so bili razstavljeni pirhi najrazličnejših barv in velikosti iz raznih materialov, pa tudi drugi predmeti oz. simboli, ki so tako ali drugače povezani z velikim tednom in Veliko nočjo (križev pot,

kaj je bilo velikonočnih dreves; eno izmed njih (z raznobarnimi pirhi in pripetimi imeni otrok; **na gornji sliki**) so pripravili otroci vrtca Pikapolonica iz Pevme pod mentorstvom učiteljev Anite Kerpan in Cristiana Lavrenca. Raznovrstne velikonočne motive so poleg zasebnikov - pripravile tudi druge ustanove, kot npr. Osnovna šola in vrtec Dornberk, Varstveno delovni center Nova Gorica, Kamnoseško kiparska delavnica Rovanova hiša, Društvo invalidov Dornberk, Društvo Ozara, Večgeneracijski center Nova Gorica, ŠENT - Dnevni center za ljudi s težavami v duševnem zdravju Enota Nova Gorica (Šempeter pri Gorici).

Sodelovali so ljudje iz Grgarja, Solkana, Nove Gorice, Vrtojbe, Orehovelj in drugih krajev iz širše Goriške, Vipavske in Brd. Pirhi so prišli tudi iz bolj oddaljenih krajev, kot so npr. Višnje (Col), Matenja vas in Rakitnik, Domžale, Adlešiči na Dolenjskem; nekaj tudi z italijanske strani, čeprav številčnejši očitno sodelujejo na tradicionalni razstavi jaslic, ki poteka v isti dvorani ob Božiču. Tedaj so bolj prisotni tudi zamejci; tokrat smo med razstavljenimi

foto dpcd

butare, jagnjeta, šopki, gnezda itd.). Na stenah je bilo nekaj risbic, poseben pridih slovenske Velike noči pa so dale znamenite razglednice (in reprodukcije večjega formata) Maksima Gasparija. Kar ne

izdelki našli barvne pirhe (**na sliki spodaj**) gospe Milene Vogrič iz Štavra, ki je na svetogorski razstavi z veseljem prisotna že vsaj osem let. / DD

(več fotografij na www.noviglas.eu)

ZSKP Začetek novega tečaja

Beseda Izraz Mikrofon 2017

foto dpcd

V soboto, 22. aprila, se je v komornih dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici

v popoldanskih urah začel prvi od pomladnih tečajev *Beseda Izraz Mikrofon 2017*, ki jih prireja Zveza slovenske katoliške prosvete.

Kot nam je povedala predsednica ZSKP Franca Padovan, imajo pri zvezi veliko glasbenih, gledaliških in drugih dejavnosti, veliko je zato nastopanja na odru. Po analizi stanja so ugotovili, da pri prireditvah potrebujejo napovedovalce, ki dobro obvladajo pravila javnega nastopa, pravilno izgovarjajo itd. Po lanski uspešni izvedbi podobnega tečaja v Števerjanu so sklenili, da pripravijo nekaj podobnega tudi v Gorici. Vpisali so se pretežno mlajši ljudje, zanimanje je očitno veliko, saj je za vsak tečaj prijavljenih od 20 do 30 oseb. Prvi tečaj je namenjen tehniki govora, diha in glasu; potekal je prejšnjo soboto in se bo nadaljeval še naslednjo. Vodi ga Jelka Breznik, magistra govora, mentorica in strokovnjakinja za go-

Jelka Breznik in Franca Padovan

vor in glas z večletnimi izkušnjami na RTV Slovenija, s posamezniki iz različnih profesionalnih okolij (strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju, managerji, pravniki, igralci, zdravniki, študenti, dijaki). Nato bodo imeli tečaj vodenja skupin in nazadnje tehnični tečaj o tem, kako se postavijo odrske luči in vse, kar je potrebno za gledališke ali glasbene nastope.

Zadnji od treh tečajev, ki bodo potekali deloma v Gorici deloma v Števerjanu, se bo končal 17. junija. Za ZSKP sta jih pripravila in jih koordinirata Luka Terčič in Stefania Beretta. Uresničili pa so jih s sredstvi, ki jih je prispevalo ciljno začasno združenje Projekt.

S prijavi in sploh z odzivom ljudi na pomladne tečaje so pri ZSKP zadovoljni. "Z našimi mladimi silami že razmišljamo, kaj bi lahko še ponudili v prihodnje, morda že v jeseni", je povedala predsednica. / DD

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

- Petek, 5. maja 2017, ob 20.30

Mladinska gledališka skupina M+ iz Števerjana po motivih romana *Brama Stokerja*

DRAKULA

AVTORICA ADAPTACIJE IN REŽISERKA:

PATRIZIA JURINČIČ FINŽGAR

- Sobota, 6. maja 2017, ob 20.30

Dramski odsek PD Štandrež

Jean-Jacques Bricaire

DOHODNINA

REŽIJA: JOŽE HROVAT

- Četrtek, 11. maja 2017, ob 20. uri

Natečaj Mladi oder – nagrajevanje

Mladinska gledališka skupina SKD HRAST - Doberdob

Franka Ferletič

PRETEP NA DOBERDOBSKI GMAJNI

REŽIJA: CHIARA BRUZZECHESSA

ISKRIVI SMEH
NA USTIH VSEH

Predstave bodo v veliki dvorani KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ v Gorici

Za rezervacije in informacije:

Kulturni center Lojze Bratuž

tel. 0481 531445

e-mail: info@centerbratuz.org

Zveza slovenske katoliške prosvete

tel. 0481 538128

e-mail: zskp_gorica@yahoo.it

SLOVENSKI SKAVTI IZ GORICE

vabijo ZA 1. MAJ

NA JURJEVANJE - SKAVTSKI PRAZNIK

pri cerkvi SV. IVANA v Gorici:

10.30 – zbiranje

11.00 – sv. maša z obnovitvijo skavtskih obljub

12.30 – kosilo

14.00 – taborni ogenj

16.30 – pesem slovesa

Toplo vabljeni vsi skavti in prijatelji skavtske organizacije!

GORICA SCGV Emil Komel, Snovanja

Afinitete med glasbo, poezijo in podobo

Že tradicionalni celovečerni koncert v izvedbi profesorjev SCGV Emil Komel in društva Arsatelier v glasbenem nizu Snovanja je letos potekal 20. aprila v dvorani Incontro v goriški četrti Podturn.

Zamisli si ga in ga na izviren način uresničila profesorja Frančišek Tavčar in Mirko Ferlan, ki sta želela ob nastopu dati pozornost tudi trem dekletom: violončelistki Ilarii Soranzio, avtorici risbe z malo in veliko roko na klaviaturi, ki je bila tiskana na programu in projicirana na zaslon za odrom, ter violinistki Sari Gorkič in pianistki Martini Bearzi, ki sta različne skladbe povezovali z recitiranjem izbranih poezij Giovannija Ivana Tavčarja, Simona Gregorčiča, Petre Korsič in Ivana Minattija. Poseben ton večeru je dalo tudi lirično besedilo prof. Federica Magrisa o dveh rokah. Ob črno-belih tipkah in oblečena

v angelčka je svojo vlogo odlično odigrala tudi mala Marija Viktorija Tavčar. Recital sta na trobento spremljala Roberto Caterini in Gabriele Boscarato. Torej splet skladb, poezij in podob, ki pričajo o takih in drugačnih afi-

foto dpcd

nitetah.

Podturnski župnik Ruggero Di-piazza je v krajšem pozdravu razvil misel o vzgoji, harmoniji in naporu ter zavesti o vsem tem. V uvodni točki se je nato predstavil trio (Daniela Brussolo, flavta, Tomaž Škamperle, klarinet in Elisabetta Cavaleri, klavir) z izvedbo treh stavkov iz Suite Dolly Gabriella Faureja, ki je bil skupno z Debussyjem, Ravelom in Saint Saensom eden najvidnejših francoskih skladateljev na prehodu iz 19. v 20. stoletje. Kitaristka Martina Gereon je ob klavirski spremljavi Elisabette Cavaleri izvedla Bolero Joseja Ferrera, pianistka Ingrid Mačus pa Preludij op. 32 št. 10 Sergeja Rachmaninova, enega največjih ruskih pianistov in skladateljev vseh

časov. Eva Dolinšek je na čembalo zaigrala po eno skladbo Francoisa Couperina, Domenica Scarlattija in J. N. Panracea Royerja, treh mojstrov iz 17. oz. 18. stol. Poseben biserček je bil spoj med Lorcovo poezijo *Chove en Santiago* v uglasbitvi Luara na Lubreja in Strniševim *Orionom*, ki ga je uglasbil Jure Robežnik; ob klavirski spremljavi Ingrid Mačus je Martina Gereon s kitaro in glasom izrazila kozmično in čustveno afiniteto med dvema pesniškima dušama. Omenjena pianistka je sklenila koncertni večer s petimi preludiji Aleksandra Skrjabin. Po Minattijevi *Nekoga moraš imeti rad* v slovenščini in italijanščini se je ravnateljica šole Komel Alessandra Schettino zahvalila vsem nastopajočim in sedelujočim na večeru Snovanj s posebno bogatim sporočilom. / D

Katoliška knjigarna / Na kavi s knjigo

Moj čas Pavla Borštnika, časnikarja, pesnika

Dr. Renato Podbersič, zgodovinar, ki je z Ivom Jevnikarjem predstavljal 600 strani zajetno knjigo spominov, pričevanj, razmišljanj Pavla Borštnika z naslovom *Moj čas*, izšla je pri tržaški Mladiki v zbirki *Zapisi iz zdomstva*, urednik je prav Ivo Jevnikar, je v četrtek, 20. t. m., na srečanju Na kavi s knjigo v Katoliški knjigarni imel prav, ko je dejal, da to imenitno knjižno delo "odpira več vprašanj, kot jih pa osvetljuje". Na prijetnem druženju ob kavi, ki jo ponuja tržaška pražarna Primo Aroma, sta tako urednik Ivo Jevnikar kot zgodovinar dr. Renato Podbersič predvsem poudarila, kako koristno je spoznati življenje in delo za ves slovenski narod pomembnih ljudi, kot je v Clevelandu živeči ljubljčan z Viča Pavle Borštnik. Ta se je v rani mladosti oblikoval pri Sokolu in skavtih, leta 1942 so ga Italijani zaprli, po maturi pa se je leta 1944 pridružil slovenskim četnikom in se z njimi prav preko Vipavske doline in Gorice umaknil v notrajnost Italije, bil v raznih vojaških taboriščih v Italiji in Nemčiji vse do leta 1949, ko je odšel z ženo v Združene države Amerike,

kjer je najprej delal kot tovarniški delavec, a je stalno pisal in bil dejaven na kulturnem področju, nakar je postal urednik pri slovenskem Glasu Amerike, kjer je ostal v Washingtonu do upokojitve leta 1994, ko se

zvest slovenstvu do zadnje kaplje krvi, bi lahko rekli. Vzgojen je bil v liberalni družini, vedno je bil in je ostal kritičen in odkritosrčen, ne samo kot časnikar, ampak tudi kot pesnik. Tako sta o Pavlu

Foto JMP

je vrnil v Cleveland, kjer še danes živi in dela, predvsem pa piše. Knjiga *Moj čas* ni navadna biografija, ampak zbirka razmišljanj, ocen, kritičnih zaznamov in opazk, predvsem pa je to obsežno delo o poštenem, odprtem človeku, ki je

Borštniku povedala v Gorici urednik knjige Ivo Jevnikar in zgodovinar dr. Renato Podbersič, ki nista hotela vse vsebine knjige izdati, ker sta rekla, da si jo velja prebrati predvsem zaradi izjemno natančno opisanega dogajanja ob koncu vojne na Goriškem in pri nas,

predvsem pa zaradi opisa premalo poznane slovenske četništva, ki je trdno verjelo v jugoslovansko kraljevino, tudi ob koncu vojne, kar se je seveda izkazalo za zmoto.

Oba predstavitelja knjige sta lansko leto obiskala Pavleta Borštnika v Clevelandu v ZDA in sta govorila z njim, ugotovila, da gre za izjemno odprtega in spoštljivega moža, ki je zavezan slovenstvu, izrazilo pa je odklanjal okupatorje domovine in tudi komunizem. Tako bo bralec našel v Borštnikovih spominih *Moj čas* tudi opise četniških zločinov. Našel bo tudi izjemno tankočutne opise vipavskih, primorskih ljudi, s katerimi se je srečal. Predvsem pa je to ena redkih knjig, ki opisuje življenje in delo slovenskih ljudi v vojaškem taborišču v Eboliu in drugje. Natančne opise dogajanja na Goriškem ob koncu druge svetovne vojne odlikuje odlična geografski spomin. Prav gotovo pa je ta knjiga tudi izjemno doprinos k zgodovinskemu poznanju 20. stoletja. Opisi dogajanj med službovanjem v jugoslovanskem oddelku Glasa Amerika, slovenska sekcija, pa so izjemno pomembni za novejšo zgodovino, saj opisujejo tako ameriško propagando kot razmere med slovenskimi, srbskimi in hrvaškimi uredniki. Skratka: gre za izjemno delo, ki kar kliče po novih spoznanjih.

JUP

Slovenski licejski pol Predavanje o spolni vzgoji

Desetega aprila so se dijaki zadnjih treh letnikov licejskega pola v Gorici zbrali v avditoriju, kjer je od 10. do 12. ure potekalo predavanje o spolni vzgoji. Predavatelj je bil ginekolog dr. Andrej Vuga iz Trsta, ki je že na začetku povedal dijakom, da to ne bo predavanje, ampak pogovor, v katerem bodo tudi oni sodelovali. Tematike, ki so bile obravnavane, so bile pov-

zete iz vprašanj, ki so jih dijaki anonimno zapisali na listkih in vlagali v škatlo v šolski veži. Prva točka je bila higiena spolnih organov: pre-

davatelj je poudaril, da se je treba redno umivati, a ne preveč. Druga točka je bila o britju: ginekolog je tudi povedal, da se ni potrebno briti, ampak če se že brijemo, naj tega ne storimo povsod. Med drugim se je pogovoril z dekleti o men-

strucijah ter o tem, da je boljše uporabljati higienske vložke kot pa tampone. Glavna točka pogovora pa je bila seveda razprava o varnih spolnih odnosih. Spolni odnosi morajo namreč biti nekaj lepega, je poudaril gospod Vuga, in ne smemo prehitovati z njimi. Govorilo se je o raznih metodah kontracepcije in tudi o posledicah nezaščitenih spolnih odnosov. Predavatelj je tudi govoril o masturbaciji in poudaril, da je to razvojna stopnja, medtem ko je pornografija nekaj zgrešenega in nenaravnega, širše pa je spregovoril tudi o splavu, virusu HPV in o cepivih proti okužbi z njim.

Luka Paljč

RUPA Praznik frtalje Navdušujoče tekmovanje

April je mesec, ko se tudi v Rupi narava prebudi in ko praznujejo farnega zavetnika sv. Marka. Že spet so člani PD Rupa-Peč ob tem pripravili priljubljeno šagro, Praznik frtalje, na kateri se dobra družba, kultura in zabava prepletajo s ponudbo slastnih jedi, ki jih za šankom pripravljajo prizadevni vaščani. Prvi dan, v nedeljo, 23. aprila, je bila glavna točka praznika tekmovanje v cvrtju frtalje. Kaj vsega so zmogli, so pokazali "pogum-

ni kuharji še bolj pogumni komisijski, ki je ocenjevala okus in obliko raznih frtalj", je uvodoma povedala Erika Kosič. Tekmovanja, ki ga je povezoval in vodil "prijatelj iz Štavra" Matjaž Pintar, so se udeležili posamezniki oz. skupinice po dva ali tri pretežno mladih, a obetavnih kuharjev; nekateri so bili očitno bolj spretni, drugi morda malo manj, vsi pa so bili res navdušeni. Lepo je bilo tudi videti, kako so nekateri starši ali celo babica pomagali

mladim. Na razpolago so imeli - poleg štirih jajc in mleka - najrazličnejša zelišča, od zelene, koromača in peteršilja pa do žajblja, srčnega zelja, pora, majarona, mete, čebule itd. Žirantke Stanislava Gravner, Miroslava Cerkovnik in Zulejka Devetak so vestno opravile svoje delo in med devetimi frtaljami, ki so jih pokusile in ocenile, dodelile 55 na 60 točk (in torej 3. mesto) Arianni Menis in Martini Pelle. S 57 točkami sta drugo mesto osvojila Erika Kosič in Mattia Barone, z 58 pa prvo *ex equo* Filippo Sartori in Marco Pelle ter Nicole Romaniello in Zala Flospenger. Nagrajenci so prejeli di-

plome in enogastronomsko nagrado. Kot zanimivost omenimo, da so tokrat najmanj točk prejeli frtalje, ki so jih scvrli odrasli. Praznik, ki so se ga udeležili ljudje iz vse Goriške, nekaj tudi iz Tržaške, se je nadaljeval ob okušanju odličnih zeliščnih frtalj, jedeh na žaru ter ob zvokih mladih glasbenikov skupine Trd wreth. V torek, 25. marca, so se v jutranjih urah najprej poklonili padlim, sledili sta procesija in maša za farnega zavetnika. Popoldne so bili na programu nastop otroških zborov, govor pisateljice Marija Čuka in ples s skupino Mlade gazde. O vsem tem pa prihodnjič. / DD

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Na Podiplomski šoli ZRC SAZU v Ljubljani je z doktorsko disertacijo "Arhitekturno ustvarjanje med obema vojnama na Slovenskem." Revija Arhitektura in krog njenih sodelavcev" uspešno sklenila študij

ALENKA DI BATTISTA

Čestitajo ji družini Di Battista in Dorni

Obvestila

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško vabi na 14. redni, triletni občni zbor, ki bo v Mali dvorani Kulturnega doma v Gorici, v ul. I. Brass 20, v četrtek, 27. aprila 2017, v prvem sklicu ob 12. uri; v drugem sklicu pa bo istega dne ob 17. uri z naslednjim dnevnim redom: 1. Kratka proslavitev 35-letnice društva; 2. Izvolitev delovnega predsedstva; 3. Poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in nadzornika; 4. Razprava o poročilih; 5. Pozdrav gostov; 6. Razrešnica odboru; 7. Volitve; 8. Razno. Ob priložnosti bo nastopil društveni ŽePZ

Prijateljstvo bolnikov in invalidov vabi na razstavo ročnih del v župnijskem domu v Štandrežu. Odprtje v nedeljo, 7. maja, ob 11. uri.

V Mladinskem domu je v teku vpis k pošolskemu pouku v 2017/18. 26., 27. in 28. aprila so staršem in gojencem odprta vrata. Predpisi s popusti do 31. maja. Informacije na tel. 0481-280857 ali 366-6861441 oz. 331-6936603; e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

Mladinski dom Gorica vabi otroke in od 6. do 14. leta na "POLETNOSTI 2017" z igrami, izletmi, videodelavnico, kopanjem, adrenalinskimi pustolovščinami: Šala po šoli - dnevno središče (15.6. - 7.7. / 6-13 let); Adrenalinski potepi - dnevno središče (19. - 23.6. / 11-14 let); Avanture - igrivo letovanje v koči (19. - 23.6. / 8-11 let); Zeleniziv - pustolovsko letovanje v koči (25. - 30.6. / 11-14 let); Šola za šalo - igriva priprava na začetek pouka (28.8. - 8.9. / 6-13 let); 1, 2, 3: Srednja! - uvod v srednjo šolo (4. - 8.9. / 11-12 let).

Predpisi s popusti do 2. maja. Informacije na tel. 0481-280857 ali 366-6861441 oz. 331-6936603; e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

Narodna in študijska knjižnica razpisuje ob svoji 70-letnici likovni, fotografski, video in literarni natečaj, namenjen mladim od 14. do 30. leta starosti. Tema natečaja je BRANJE - kako čutiš, vidiš, tipaš in si predstavljaš branje. Razpisi so objavljeni na spletni strani www.knjiznica.it.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško vabi članice in prijateljice, da se pridružijo kot pevke društvenemu ženskemu pevskemu zboru. Prijavijo naj se po tel.: 0481 531093 (Majda M.) ali 0481 532092 (Emil D.). Prav tako so članice in prijateljice vabljene, da se vključijo v ekipo balinark in se prijavijo na tel. št.: 0481 882213 (Ana T.).

V ulici San Giovanni 9 v drugem nadstropju, zraven cerkve sv. Ivana, dajemo v najem trisobno stanovanje. Za informacije tel. 0039 347 6921591.

Zgodovinska stavba na Placuti (št. 18) je že štirinajst let prazna in zapuščena. Razpada in ustvarja samo stroške za najnujnejša dela za vzdrževanje in bremeni lastnika z raznimi davki in zavarovanjem. Ker do danes nobena slovenska organizacija ali posamezniki niso pokazali zanimanja za uporabo, je odbor Katoliškega tiskovnega društva sklenil, da objavi poziv

za nakup morebitnim interesentom, tako ustanovam kot posameznikom. Za pojasnila: tel. 0039 0481 531445 ali e-mail societatipografica@legalmail.it.

Romanje v Medžugorje od 5. do vključno 8. maja letos. Odhod iz Nove Gorice (oz. Rožne Doline) v petek, 5. maja, ob 4.45; tržaški romarji vstopijo na Kozini (okrog 6. ure). V popoldanskih urah dospemo v Medžugorje. Udeležili se bomo svetih maš, češčenja sv. križa in Najsvetejšega. Povzpeli se bomo na Križevac, obiskali kraj Marijinih prikazovanj na Podbrdu in druge ustanove. Vrnili se bomo v ponedeljek, 8. maja, v večernih urah. Vpišite se čim prej! Naslovi: g. Darko (0039) 370 3201305; g. Ana (00386) 05 3022503; g. J. Markuža, župnik (0039) 040 229166.

Kulturni center Lojze Bratuž v okviru Festivala Kogojevi dnevi in v sodelovanju z Galerijo Rika Debenjaka iz Kanala ob Soči pripravlja za jesen 2017 spominsko razstavo o slikarju Albertu Sirku ob njegovi 130-letnici rojstva in 70-letnici smrti. Zato se obrača na zabeznike, ki imajo v lasti dela Alberta Sirka, s prošnjo, da bi jih dali na razpolago za obdobje razstave. Informacije na tel. (+39) 0481 531445, pon. - pet. od 8.30 do 12.30 ali po e-pošti info@centerbratuž.org.

Pri Združenju cerkvenih pevskih zborov - Gorica pripravljamo projekt Opera omnia Mirka Fileja. Vse, ki ste ga poznali, sodelovali z njim pri katerem projektu ali zboru, naprošamo, ali bi nam posredovali fotografije ali partiture in tako pripomogli k boljši uresničitvi projekta. Za dodatne informacije: 0481 31817, zcpz.go@gmail.com.

Darovi

V spomin drage **Majde Bajt vd. Komjanc** daruje Martin Komjanc z družino 50 evrov za SZ Olympio.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 24. 4. 2017 do 4. 5. 2017)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 28. aprila (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 30. aprila, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in ziliškem narečju.

Ponedeljek, 1. maja (v studiu Sanja Vogrič): Večer s knjigo.

Torek, 2. maja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 3. maja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Žalostna zgodovina Indijancev 2. del - Izbor melodij.

Četrtek, 4. maja (v studiu Andrej Baucon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Tuji pesniki o naših krajih in ljudeh Roberto Marino Masini

Kalvarija*

Žalujejo križi, križi, ki jih ni.
Temni zvoki, temačno stopnišče, zadah po postanem,
sestopanje proti peklu
teči, bežati, v hrupu misel sika, vznemirja.
asonanca v normalnosti.
Nato tišina pognoji zemljo,
zrak brsti nad vašim gnilih žitjem ali mretjem
in niti za smrkav drobiž.
Zapravljam resnico, zamenjam jo in niti ne vem zakaj,
medtem ko si kopljem jamo večnosti,
zatočišče mrtvega telesa.
Duša odleti, ne da bi se ozrla nazaj,
zmanjka ji poguma.
* *Hrib Kalvarija, vzpetina okoli Gorice, prizorišče hudih bojev med prvo svetovno vojno.*

V Gradežu

Morski čas, kjer voda grebe išče ponovno vznika
v algah in od nevihte pozabljeni
odtenki.

Ribiči nas učijo od sonca ožgane potrpežljivosti
med školjkami in kopelmi, ki jih je zdelala starost,
tam smo mi, v doživetju toplega popoldneva
in se igramo v pesku.

Križev pot

(Navkreber po Kapelski ulici)?
Koliko so stari ti kamenčki in prodniki, koliko deževnice
jih je oklestilo skozi neštete letne čase, koliko smrti se je
povzpelo tja gor, kamor se zdaj vzpenjajo moji koraki,
in koliko rojenih se je spet vračalo domov, prav
tam le za korak daleč od Kostanjevice*.

Kakšne so bile nekoč korenine tega gozda?
Pomislis kdaj na tisti čas in koliko jih je prehodilo
to strmo cestico, medtem ko čisto brezbrizno pometamo
s spreteklostjo, saj se je spoštljivo niti ne spominjamo več.
In mea culpa, skesano trkanje na prsi
kratkovidnega pogleda, vedno bolj medlega ...

* *Via Cappella / Ulica Kapela, goriška ulica do slovenske meje, nadaljuje se v Sloveniji z imenom Škrabčeva ulica, v bližini je tudi frančiškanski samostan Kostanjevica pri Novi Gorici.*

Tržič*, bolnišnica

Puščica je kazala izhod, vendar v smeri
uglaslo rumenega zidu, na katerem naj
človek pogasi vse svoje upe.
Na desni hodnik na levi hodnik in še druge stene
pa ploščice, da nanje orišemo življenje in smrt.
Sami moramo izbrati, kam naj krenemo, nihče onkraj mraza.

Burja tam zunaj, glasba pa med upognjenimi drevesi v žalovanju
in mimoidoči, ki se odpeljejo kot na splavu usodi naproti
* *Po italijansko Monfalcone, mesto in občina na Goriškem in zelo pomembno industrijsko središče z ladjedelnico.*

Krog za krogom kolo se počasi vrti,
pedal vleče pedal,
tvoje noge vedno bolj utrujene,
drevje drevoreda je molče strmelo.
Dan za dnem krajši postanek v Gostilni* pri Vitu
in tisto žalostno vračanje domov, kot da bi šlo za
/ konec podzavestnega bežanja.
* *Gostilna je v izvorniku napisana po slovensko.*

O pesniku

Italijanski pesnik Roberto Marino Masini se je rodil leta 1958 v Gorici, kjer živi. Pri goriški založbi Sottomondo je izdal dve pesniški zbirki: leta 2002 *Un profondo delicato* (Nekaj globoko nežnega) in leta 2006 *Il tempo ci attraversa* (Čas gre skozi nas). Na Reki v italijanski reviji La Battana mu je izšla leta 2006 zbirka *La delicatezza di un piacevole mistero* (Delikatnost prijetne skrivnosti). Za zbirko *I cedri del Libano* (Libanonske cedre) je prejel nagrado *Pubblica con noi 2008* (Objave in verzi) založbe Fara editore. Zbirko *La dignità di una follia diversa* (Dostojanstvo drugačne norosti) pa je izdal elektronsko pod geslom *La dimora del tempo sospeso* (Dom lebdečega časa). Pri založbi L'arcolao in mestu Forlì je izdal dve pesniški zbirki, leta 2009 *Cercavi tra l'erba le parole* (Iskala si med travo besede) in leta 2014 *Per disperata ostinazione* (Zaradi obupne vztrajnosti). Leta 2016 je pri bolonjski založbi qudulibri izšla njegova zbirka *L'andare illogico* (Nesmiselna hoja), iz katere so tukaj prevedene pesmi. Je tudi eden izmed avtorjev, ki so se pri isti založbi poglobljeno in večje razpisali o duševnem zdravju in socialni stiski ob Svetovem dnevu duševnega zdravja (2016) v zvezku *Non ti curar di me se il cuor ti manca 2* (Ne skrbi zame, če ti srčnosti primanjkuje 2). S pesmimi je uvrščen v več antologij, Udeležil se je številnih "readingov" v Italiji, Sloveniji in Avstriji. Je vnet ljubitelj fotografije, deluje tudi v gledališču s prizadetimi osebami, ki jih več kot 25 let spremlja in usposablja s projektom, imenovanim *Compagnia Teatrale Azzurro* (Gledališko društvo Modrina), pri tem sodeluje s strokovnjaki tega področja.

Prevod in zapis o avtorju
Jolka Milič

Izola / Mestna knjižnica Razstava ročnih del Narcise Antonac

V tem mesecu si lahko v vitrini ustvarjalnosti v Mestni knjižnici Izola ogledate prekrasne vezene gospe Narcise Antonac. Rojena je bila v Trstu, pravzaprav v kraju Domjo, ki spada pod občino Trst. Tam je končala tudi osnovno šolo. Spominja se, da so imeli v šoli dvakrat na teden predmet ročna dela. Deklice so se učile šivanja, pletenja, vezenja, kvačkanja, fantje so delali z glino, lesom... "In kar se Janezek nauči, to Janez zna", pravi Narcisa. "Ljubezem do ustvarjanja je ostala, ročna dela so postala moj hobi. Začela sem že s šestim letom, najprej s preprostimi vezi..." Njen oče, Sturman Jože, se je rodil v Mačkvoljah. Kot Boris Pahor, Narcisin najljubši pisatelj, se je tudi oče Jože boril za pravice Slovencev. Bil je soustanovitelj osnovne šole Mare Samsa v kraju Domjo. Tja so hodili tudi otroci iz vasi Karmenka. Fara je bila v Ricmanjih, saj Domjo ni imel cerkve. V Ricmanjih je bil 19. marca, na dan sv. Jožefa, velik praznik.

V času druge svetovne vojne je bila v njihovi hiši tri mesece tiskarna Morje. Vodil jo je njen oče. Tiskali so letake in drugo gradivo za partizane. V sosednji hiši je bila javka - tja so prihajali iskat gradivo, da so ga potem raznosili naokrog. Po treh mesecih je bila tiskarna izdana. Takrat so prišli esovci in vse družine, ki so živele v

bližini, za kazen odpeljali v taborišče. Samo enemu je uspelo skočiti s kamiona in se je rešil. Oče je nato tiskarno preselil najprej v neko drugo hišo, nato na Socerb. Leta 1956 je štirinajst let stara Narcisa z mamo, očetom in sestro prišla v Izolo. "Za Slovence je bilo takrat v Trstu življenje zelo težko. V Trst so prišli ezuli iz Istre, se vpisali v krščansko stranko, povsod so imeli prednost. Če si delodajalcu prinesel slovensko šolsko spričevalo, te niso sprejeli. Tudi moja sestra ni dobila službe, čeprav je končala knjigovodsko šolo. Pred nami je v Izolo že prišlo nekaj slovenskih družin iz Trsta. Oče jih je poznal in tako so nam pomagali". Oče Jože je bil zelo aktiven tudi v Izoli.

V Piranu, v tedanji trgovini Moda na Tartinijevem trgu, se je Narcisa začela učiti za trgovko. Leta 1958 se je kot vajenka zaposlila v trgovini Soča v Izoli. Podjetje Soča je imelo takrat v Izoli kar sedem poslovalnic. V njih so prodajali železino, čevlje, elektromaterial, barve, kozmetiko, pohištvo, konfekcijo, pozamanterijo in metranterijo - sukance, prejce, gumbe, trakove, elastike in metra - tja so prihajali iskat gradivo, da so ga potem raznosili naokrog. Po treh mesecih je bila tiskarna izdana. Takrat so prišli esovci in vse družine, ki so živele v

po Sloveniji, si ogledovala, izbirala in naročala blago. Največ je sodelovala s tovarno Labod iz Novega mesta. Spominja se, kako kvalitetni izdelki so prihajali iz slovenskih tovarn, tako tekstilnih kot drugih. "Nekako do leta 1985 so v našo Sočo prihajali kupovat Tržačani, medtem ko so domačini od tu hodili po nakupih v Trst... Veliko smo delali, pa ne toliko zase, ampak za podjetje. Imeli smo veliko nadur, ki nam jih ni nihče nikoli plačal. Ko smo se upokojili, pa so kar pozabili na nas, niti za novo leto se nas niso spomnili. Zdaj pa ni več niti trgovin, niti podjetja Soča, niti drugih tovarn..." , pove Narcisa z grenkobo v glasu.

"V Soči smo imeli kar dve nadstropji, v drugem so prodajali perilo, moške srajce... Celo delovno dobo sem bila zaposlena v tekstilni trgovini. Prodajala sem tudi gobeline z že narejenimi risbami. Imela sem deljen urnik, družino, moža in dva otroka, gospodinjstvo. Moja ljubezen do ročnih del pa je ostala. Pletla sem, šivala, vezla, izdelovala gobeline. Največ sem delala zvečer, med poslušanjem italijanske televizije. Ročna dela so me sproščala. Kakšno vedenje sem včasih delala tudi po dve leti. Enostavni vezi gredo hitro, polnjenje, na primer pri rožicah in listkih, pa je zamudno".

Narcisa Antonac je upokojena že dvajset let. Ročna dela jo še mikajo, a ker ji nagaja vid, ne veže več. Njene oči se prehitro utrudijo, ne vidi več vdeti nitke v šivankino uho. V zadnjih dvajsetih letih je izvezla le eno rjuhico za svojo vnukinjo. Še vedno pa rada zahaja

v knjižnico, kjer si je tudi izposajala revijo Mani di fata. Veliko idej in vzorcev za ročna dela je našla prav v tej reviji. "Odkar je nimate več, jo zelo pogrešam. Ko sem odovela, sem začela pogosteje zahajati v knjižnico. Še iz mladosti se spominim knjige z naslovom Rebeka. Vsebinska mi je bila zelo všeč. Prav v njej sem dobila idejo za vezenje inicialk. Sicer pa sem, med drugimi, prebrala vse knjige Borisa Pahorja. Odkar imamo njega, se je življenje Slovencev v Italiji izboljšalo, čeprav se še vedno najdejo ljudje, ki nas zaničujejo. V vašo knjižnico rada pridem tudi na razna predavanja in prireditve".

Narcisa Antonac živi v pritličju hiše nasproti izolskega tovarniškega dimnika. V prvem nadstropju živi njena sestra. Vse njune tete, strici, bratranci in sestrične še živijo v Domju in okolici. Včasih so se obiskovali vsak teden. Še vedno so ostali zelo povezani. Narcisa se veseli družinskih praznikov, svojih otrok, vnuka in vnukinje, sorodnikov in prijateljev. Za praznike jim rada kaj dobrega speče. V Domju, njenem rojstnem kraju, je danes zelo razvejana kulturna dejavnost. Poleg drugih skupin so v kulturnem domu Tone Umkar dejavni kar trije pevski zbori: moški pevski zbor Fran Venturina deluje že okrog 40 let, mladinski pevski zbor je nastopal tudi na festivalu Primorska poje, otroški pevski zbor pa vodi njena nečakinja Suzana Žerjal. Vabljeni k obisku Mestne knjižnice Izola in ogledu razstave ročnih del Narcise Antonac! Pa lepe praznike!

Špela Pahor

Kratke

Srečanje flavtistov goriških glasbenih šol

V aprilu so se na posebnem srečanju na Glasbeni šoli Nova Gorica družili flavtisti vseh goriških glasbenih šol tako s slovenske kot z italijanske strani. Skupaj so pripravili koncert, na katerem so se predstavili mnogi učenci s teh šol. Srečanje je Glasbena šola Nova Gorica izpeljala drugič. Zamisel za to pa je lani podala profesorica flavte Ana Černic. Uspešna izvedba in pozitiven odziv s preteklega leta je novogoriško Glasbeno šolo spodbudil k vnovični ponovitvi dogodka. Osrednji namen srečanja je omogočiti stik s kolegi flavtisti, ki prihajajo z domačega okolja, pa so vključeni v

druge šole.

Tako kot lani, je tudi tokrat dobro obiskan koncert naletel na dober odziv in podporo. Osem glasbenih in godbeniških šol se je odzvalo povabilu in se dogodka udeležilo s svojimi učenci. Več kot 30 flavtistk in flavtistov različnih stopenj znanja in starosti je zaigralo v koncertni dvorani Glasbene šole Nova Gorica. Posebna odlika tega dogodka je povezovanje dveh nacionalnosti s pomočjo glasbe, ki je zagotovo prebujala v glasbenikih, profesorjih in številnih poslušalcih na koncertu pozitivna čustva. Torej je presejala tako kulturne kot jezikovne meje. Dogodek je potekal dvojezično, glasba pa je govorila s svojim edinstvenim jezikom, ki nagovarja vse enako.

K prijetnemu druženju in izvedbi dogodka so prispevali zgledno pripravljene nastopi glasbenikov z Glasbene matice Gorica, Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel Gorica, Mednarodnega kulturnega društva Arsatelier, Glasbene šole Moš, Nižje srednje šole Locchi - glasbeni oddelek, Šole glasbe in umetnosti Ozlinka, Godbeniških šol PO Brda in Vogrsko pa tudi Glasbene šole Nova Gorica. Mladi glasbeniki so lahko prisluhnili svojim sovrstnikom z drugih glasbenih šol, se primerjali med seboj in sklepali nova, tudi čezmejna poznanstva. Poleg tega pa so tudi profesorji imeli priložnost prisluhniti drugim učencem in so s tem dobili povratno informacijo o tem, kako so sami uspešni s svojimi učenci pri delu, se seznanili z novimi skladbami in repertoarji, na katerih delajo njihovi kolegi. Za spodbudo in zahvalo so vsi aktivno vključeni profesorji v izvedbo dogodka (Fabio Devetak, Iris Risehari, Daniela Brussolo, Alessandro Vigolo, Armando Mariutti, Matic Mikola, Doris Kodolja, Jasna Živec in Ana Černic) dobili priznanja, ki pa je bilo obenem tudi vabilo na ponovno srečanje v naslednjem letu. / Metka Sulič

54. literarna nagrada Vstajenje za leto 2016

Dne 11. aprila 2017 se je sestala na sedežu Slovenske prosvete v Donizettijevi ulici 3 v Trstu komisija literarne nagrade »Vstajenje« v sestavi prof. Lojzka Bratuž, prof. Robert Petaros, prof. Zora Tavčar, prof. Diomira Fabjan Bajc, prof. Neva Zaghet, prof. Magda Jevnikar in urednik Marij Maver.

Iz lanske izvirne knjižne bere je komisija pregledala 32 del zamejskih in zdonskih avtorjev z letnico 2016. Odločila je, da nagrado Vstajenje prejme Marija Kostnapfel za pesniški prvenec z naslovom *Pesmi z naslednjo utemeljitvijo: Marija Kostnapfel je opozorila nase s pesniško zbirko, ki je izšla 2016 pri založbi Mladika v Trstu. Njene zgoščene lirske utrinke naseljujejo bistvena življenjska vprašanja, doživetja in spoznanja. Pesnica se izpoveduje v izčiščenem jeziku, kjer ni nobena beseda odveč, in nagovarja bralca s subtilnim in nekonvencionalnim slogom. "Skratka, pred nami je pesniška zbirka, ki s svojo posebno duhovno vertikalo ter pogumom pa tudi z osebno suverenim slogom pomeni v sodobni slovenski in še posebej tržaški poeziji več kot opazen dogodek". (Marija Pirjevec v spremni besedi) Denarno nagrado je prispevala ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA z Opčin.*

Svečana podelitev nagrade je bila v ponedeljek, 24. aprila 2017, ob 20.30 v Peterlinovi dvorani v Trstu, Donizettijeva ulica 3.

Foto DPD

Kratke

V Veroni na ogled dela Henrija de Toulouse-Lautreca

V Muzeju AMO v veronski palači Forti je na ogled razstava del francoskega slikarja in grafika Henrija de Toulouse-Lautreca (1864-1901). Postavitev združuje 170 del - plakatov, litografij, risb, ilustracij in akvarelov. Dopolnjujejo jo videi in fotografije ter pohištvo iz konca 19. in prvih let 20. stoletja.

Na razstavi je po pisanju italijanske tiskovne agencije Ansa na ogled nekaj najbolj znanih umetnikovih del, med drugim barvna litografija Jane Avril iz leta 1893 ter plakata La Passagere du 54 iz leta 1895 in Aristide Bruant dans son cabaret iz leta 1893. Henri de Toulouse-Lautrec se je rodil v Albiji kot potomec stare plemiške rodbine. Bil je telesno prizadet zaradi zloma obeh stegenic. Od leta 1882 je živel v Parizu. Gibal se je v pariškem bohemskem svetu in sredi 80. let 19. stoletja odprl atelje na Montmartru.

Pod vplivom Edgara Degasa, impresionistov in japonskih mojstrov lesoreza je razvil samosvoj slog svobodnih linij in robljenih barvnih ploskev, s katerim je ironično odmaknjeno, a vendar z naklonjenostjo upodabljal predvsem motive iz pariškega nočnega življenja. Razstava v Veroni bo na ogled do 3. septembra.

V milanski Kraljevi palači okoli 100 del impresionistov in neoimpresionistov

V Kraljevi palači v Milanu bo do 2. julija odprta razstava, na kateri si je mogoče ogledati okoli 100 del impresionistov in neoimpresionistov. Med drugim je mogoče videti dela Edouarda Maneta, Augusta Renoirja, Paula Cezanna in Paula Gauguina. Dela je za razstavo posodil pariški Muzej d'Orsay, piše italijanska tiskovna agencija Ansa.

Med deli je 55 slik, od tega 17 mojstrov in Maneta, ki velja za očeta impresionizma. Na ogled je tudi vrsta del Manetovih sodobnikov in naslednikov, kot so Edgar Degas, Giovanni Boldini, Henri Fantin-Latour, Berthe Morisot, Paul Signac in James Tissot.

Razstavljeni so tudi portreti, pogledi na reko Seno, denimo, na Gauguinovi sliki Sena pri mostu Jena, Cezannova Pastoralna in slika Clauda Moneta z upodobitvijo kraja Argenteuil, piše Ansa.

Na več slikah je upodobljen Pariz, ki je impresionistom predstavljal neizčrpen vir navdiha. Francoska prestolnica je tako ovekovečena na Monetovi sliki Glasba na vrtovih, na Signacovi sliki Pot v Gennevilliers in Degasovem delu Plesni foyer v operi. Sklepni del razstave je posvečen umetnicam in njihovim portretom. Med drugim sta na ogled Manetova slika slikarke Berthe Morisot s šopkom vijolic in portret francoske pisateljice in pesnice Nine de Callias. Tu pa sta še Reniorjeva jahalka Madama Darras in slika dekleta s tančico. Poleg slik si je na razstavi mogoče ogledati tudi skice in skulpture, še piše Ansa.

Vladka Tucovič

JEZIKOVNICA

10

V knjižnici ali knjižnici?

Marsikdaj je tako, da se ne izražamo pravilno, pa se kljub temu razumemo. Če kdo v knjižnici reče, da bi rad podaljšal gradivo, seveda vemo, da v resnici želi podaljšati rok izposoje, ne pa povečati obsega knjige, kot lahko šivilja podaljša krilo, kajne? Prav razumljivost je eden od argumentov za jezikovno rabo, ki odstopa od norme, pri čemer jezik vseeno služi svojemu namenu, in to je učinkovitemu sporazumevanju. Vseeno pa bo naša komunikacija učinkovitejša, če se bomo zavedali, da imamo v nešteti govornih položajih na voljo različne jezikovne oblike, ki jih pač izbiramo glede na to, ali želimo, da je naš jezik bolj vsakdanji (npr. v neformalnem sporočanju na družbenih omrežjih ali zasebni e-pošti ali esemesih) ali bolj kultiviran (npr. v javnih objavah ali poslovni e-pošti).

Ostanimo tokrat še v knjižnici iz uvoda in naslova in si oglejmo nekatere najpogostejše jezikovne neustreznosti, zaradi katerih se kljub njihovi nepravilnosti razumemo. Ena prvih je že t. i. hiperkorekcija knjižnica in knjižnja izdaja namesto pra-

vilne knjižnice in knjižne izdaje. Člani knjižnice se v knjižnico včlanijo ali vpišejo, ne prijavijo, in uporabljajo člansko izkaznico, ne članske kartice. Knjige lahko v katalogu iščejo po naslovu (ne imenu) in avtorjih (ne pisateljih, saj vsak avtor knjige ni pisatelj, pač pa je ustrezna sopomenka besede avtor pisec, ne pisatelj, ki je rezerviran za proznega literarnega ustvarjalca; kdor napiše strokovno in znanstveno delo, ni pisatelj, temveč avtor ali pisec navedenega dela). Publikacija pa je nadpomenka za knjige in časopise ter revije – slednje imenujemo tudi periodične publikacije ali periodika. Veliko bralskih užitkov in marsikatero novo prebrano knjigo vam želimo to pomlad, ko ravno 23. aprila praznujemo svetovni dan knjige!

Doc. dr. Vladka Tucovič na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Trst / Slovensko stalno gledališče

Predstava o idealih treh tržaških alpinistov

Slovensko stalno gledališče in Stalno gledališče Furlanije - Julijske krajine v Trstu bosta v petek krstno uprizorili novo dramsko besedilo Marka Sosiča Grozljiva lepota, v kateri je tržaški avtor svobodno interpretiral podvige, zapise in življenja treh tržaških alpinistov. Predstavo z dvojno zasedbo in jezikovno različico je režiral Matjaž Farič.

Tržaški gledališči sta moči in igralska ansambla ponovno združili po koprodukciji ob obletnici prve svetovne vojne - Trst, mesto v vojni, prav tako na Sosičevo besedilo. Tokrat sta izbrali za gledališče nekoliko neobičajno temo, in sicer alpinizem s svojimi življenjskimi in filozofskimi vprašanji, ki jih mojstri plezanja postavljajo vsakič, ko se v višini soočajo z večnostjo narave in z lastno minljivostjo. Sosič je besedilo napisal v slovenščini. V italijanščino ga je prevedla Laura Sgubin, dramsko adaptacijo pa je podpisala Žanina Mirčevska. Avtorjeve dramske podobe so nastale na podlagi svobodne interpretacije podvigov, zapisov in življenj tržaških alpinistov Emilia Co-

micija, Enza Cozzolina in Tiziane Weiss, vendar pa hočejo biti bolj zveste njihovim idealom kot biografskim podatkom. "Most med poetično dimenzijo teh idealov in realnostjo usodne strasti je postavil režiser in koreograf Matjaž Farič, ki ponuja emocijsko nabito branje tudi skozi fizično

Posebnost predstave Grozljiva lepota/Paurosa bellezza je dvojna različica, saj bodo alternirale ponovitve v slovenščini in v italijanščini, z igralci ansamblov obeh sodelujočih gledališč. Nespremenjeni bodo besedilo, prizori, koncept, režija, predstavi pa se bosta razlikovali po emocijah

Marko Sosič

izražanje igralcev, ki se v predstavi preizkušajo v simulaciji plezanja in epskih vzponov, kar daje njihovim kreacijam poseben čar in avtentičnost," so zapisali v Slovenskem stalnem gledališču (SSG) v Trstu.

in kreacijah. Protagonisti slovenske različice bodo Maruša Majer, Primož Forte in Tadej Pišek, v italijanski različici pa bodo igrali Lara Komar, Riccardo Maranzana in Filippo Borghi.

Ljubljana / Narodna in univerzitetna knjižnica
Razstava temeljnih besedil reformacije

Narodni in univerzitetni knjižnici (NUK) so v torek, 4. aprila, odprli razstavo Beseda Božja ostane na veke, ki je ena od osrednjih privedev v sklopu leta reformacije 2017 v Sloveniji. Na razstavi so predstavljena temeljna besedila, ki so določala miselno, tekstno in delovansko podobo protestantskega gibanja.

V letu, ko obeležujemo 500-letnico začetka verske reforme Martina Lutra, bodo po besedah avtorja razstave Jonatana Vinklerja

v Veliki čitalnici NUK predstavljena ključna dela, za katera se je v toku časa pokazalo, da so bila na neki način manifest novega, drugačnega, upornega proti tedaj obstoječemu.

Kot je poudaril Vinkler, Lutrova reforma ni prišla v prazen kulturni in besedilni prostor. Nemški jezik je imel namreč že pred Lutrom, vse od Gutenbergovega tiskarskega stroja, bogato tradicijo tiskanja tako Svetega pisma kot svetne literature v vernakularnem jeziku, poleg tega je bil na Nemškem še živ spomin na stoletje starejšo husitsko reformacijo oziroma revolucijo.

Temeljno delo novega gibanja in cerkve je postalo Sveto pismo v vernakularnem jeziku. Njegovemu prevajanju, razlaganju, ilustriranju in tiskanju so bile od začetka reformacije posvečene najplodnejše energije. Tako je z roko v roki s cerkveno reformo in nastankom nove deželne cerkve hodil tudi razmah protestantske književnosti, ki je posledica cerkvene reforme v nemškem in od leta 1550 tudi v slovenskem jeziku. "In je hkrati tudi stopnica, preko katere Slovenci, ki jim to samopoimenovanje v tiskani obliki prvič artikulira prav reformacija, vstopijo v učeno kulturo", je v katalogu zapisal Vinkler. Med dragocenostmi na razstavi je izpostavil kodeks, ki ima na

začetku traktat o husitih v latinščini, izpisan v gotici. Kot je pojasnil, je kodeks edinstven, saj ga je napisal pisec starejšega

dela slovenskega Stiškega rokopisa. Slednji je po Vinklerjevih besedah za slovensko kulturo neprecenljiva vrednost, saj so slovenski srednjeveški spomeniki zelo redki.

Na razstavi bo predstavljena tudi pesmarica Duhovne pesmi in psalmi, izjemno redek tisk, ki do nedavno ni bil zabeležen v protestantski bibliografiji, in to v

Vse abonmajske ponovitve obeh gledališč bodo na sporedu v Mali dvorani SSG, kjer bodo slovenske predstave opremljene z italijanskimi nadnapisi. Štirikrat bo imelo občinstvo priložnost, da si v istem večeru ogleda obe predstavi.

"Resničnost in fikcija se bosta prepletali na osnovi misli, zgodbe in besed Emilia, Enza, Tiziane in Rite (Rosani), ob katerih bo tudi lik avtorja na eni strani in impozantne, fascinantne in nevarne Gore na drugi. Gora je namreč prava protagonistka 'grozljive lepote', o kateri je govoril legendarni Emilio Comici, je tista skrivnostna sila, ki vabi plezalce do skrajne meje svojih fizičnih zmogljivosti na vseh gorah sveta, skozi brezna, praznine, samoto, adrenalin, včasih tudi smrt, kot se je zgodilo vsem plezalcem, ki jih predstava obravnava," so že zapisali v gledališču.

Umetniško ekipo so sestavljali dramaturginja Staša Bračič, kostumografka Sanja Grgič, scenografinja Ana Rahela Klopčič. Projekcije in izbor glasbe je podpisal režiser.

Premiera predstave je bila v petek, 21. aprila, najprej v italijanski, zatem še v slovenski različici. Alpinizem in podvigi tržaških alpinistov bodo tema še nekaterih spremljajočih dogodkov, med njimi so bili predavanje in okrogla miza na temo predstave 22. in 29. aprila ter predavanje filozofa Jerneja Ščeka o Comiciju 22. aprila.

in hči", likovno nekoliko manj, tekstno pa zagotovo.

Razstava, ki bo na ogled do 10. junija, je nastala v sodelovanju med NUK in Univerzo na Primorskem. Izdali so bogat katalog.

Ob 500-letnici reformacije je sklop dogodkov potekal tudi na ljubljanskem gradu. Kot je povedal vodja programa na ljubljanskem gradu Marko Brunskole, sta rdeča nit dogodkov, ki jih v projektu Luter in slovenski protestanti pripravljajo s partnerji, jezik in knjiga.

Projekt obsega interaktivni razstavi Razstavljena usta in V pomladi slovenskega knjižnega

evropskem merilu. Izjemna sta tudi izvoda Lutrove Biblije iz leta 1570 in Dalmatinove Biblije iz leta 1584, ki bosta na razstavi postavljena zrcalno. Kot je poudaril Vinkler, sta knjigi tekstno in likovno "mati in hči", saj je bila iz Lutrove biblije wittenberške izdaje vzeta likovna oprema za tisk Dalmatinove Biblije.

Izjemno lepa pa sta po besedah avtorja razstave tudi izvoda obeh postil - Lutrove Hišne postile iz leta 1556 in poslednjega dela Primoža Trubarja, Hišne postile iz leta 1595, ki sta prav tako "mati

jezika, ki so ju odprli 5. aprila, cikla predavanj z naslovom Pomen knjige v času, delavnice tiska s cehovskim mojstrom za šolske skupine ter elektroakustično izkušnjo SWR Experimentalstudia iz Freiburga.

Postavitev Razstavljena usta je nastala v sodelovanju z Goethe Institutom v Ljubljani. Po besedah Jelene Tomažin z Goethejevega Instituta razstava v ospredje postavi Lutrovo jezikovno ustvarjanje; osem Lutrovih besednih zvez je bilo izhodišče za osem instalacij.

Kratke

Skavtski križev pot na Repentabru

Veliki petek nas vsako leto nagovori s križevim potom, ki ga tržaški del Slovenske zamejske skavtske organizacije, točneje klan tržaškega in kraškega stega, priredi na Repentabru. Pot se vije od Poklona na Colu in se vzpne do cerkvice, posvečene Devici Mariji. Zanimiv je zgodovinski podatek, da so bili skavtski križevi poti (na začetku samo roverji in novinci, brez skavtinj) na veliki petek v dolini Glinščice do Zgornjega konca do cerkvice na Pečah do vključno leta 1975. Naslednje leto je bil križev pot na Sv. Lenartu nad Samatorco, od 8. aprila 1977 dalje pa redno poteka na Repentabru.

Letošnji postni čas in velikonočno duhovno obnovo so klanovci posvetili razmisleku o smislu posta. "Rdeča nit je bila zmernost, h kateri nas post vzpodbuja in je hkrati eno izmed vodil skavtskega življenja, saj je prav zmernost tista, ki nam dopušča, da v nahrbtnik našega vsakdana damo to, kar v resnici potrebujemo in pustimo ob strani, kar je odvečno, nepotrebno, odtujajoče. Tudi letošnji postni čas nas vabi k temu, da se v nas rodi novi človek, ki bo opustil stare navade in odložil odvečno prtjago, ki ga ovira na poti skozi življenje. To je priložnost za to, da lažje zadihamo, da odpremo prostor vsemu dobremu. Izpraznimo nahrbtnik in se osvobodimo tistega, česar ne zmoremo in nas pritiska k tlam". Tako je uvodno v glavnem zboru prebrala klanovka. Po molitvi vseh treh vej, skavtski pesmi, pozdravu pokrajinskega načelnika ter nagovoru g. Klemna Zalarja so številni skavti in prijatelji ob soju bakel krenili na pot za križem. Ustavljali so se za branje posameznih misli ob postajah križevega pota, ki jih je spremljalo ubrano petje ob kitarski spremljavi.

Ob prihodu v Marijino svetišče jih je s poglobljenim razmišljanjem nagovoril g. Tone Bedenčič, nakar sta sledili čaščenje križa ob petju pesmi in obhajilo. Obenem so verniki imeli možnost svete spovedi z g. Ivom Miklavcem in Klemnom Zalarjem. / Metka Šinigoj

Nova povezava Trst-Beljak in ugodnosti na relaciji s Slovenijo

S prihodnjim letom se Trstu in celotni Furlaniji Julijski krajini obeta boljše železniška povezava z Avstrijo, na vidiku pa so tudi ugodne novosti za potnike Slovenskih železnic. Evropska komisija je namreč pred nedavnim odobrila projekt Connect2Ce, ki ponuja več rešitev na področju prometnih povezav. Za Furlanijo Julijsko krajino je še zlasti pomembno, da bo od junija 2018 železniška povezava med Beljakom in Vidmom podaljšana še do Trsta, čeprav le ob sobotah in nedeljah za poskusno dobo enega leta.

Vest, da so v Bruslju temu predlogu prižgali zeleno luč, je razveselila predsednico dežele Debora Serracchiani in predstavnike podjetja Ferrovie Udine Cividale (FUC), ki skrbi za vožnje na trasi med Koroško in Furlanijo s postanki tudi v Huminu, v Tablji in na Trbižu. Serracchianijeva se v izjavi za javnost veseli tudi novice, da je v projekt Connect2Ce vključena tudi študija o uvedbi enotne vozovnice, ki bi potnikom Slovenskih železnic omogočala cenejšo vožnjo z avtobusi tržaškega potniškega prometa. Če bi se izkazalo, da gre za izvedljivo rešitev, bi od tega imeli korist tisti, ki se iz Slovenije v Trst

vožnjo z vlakom. Ob nakupu vozovnice za vlak bi namreč slovenski potnik z malenkostnim doplačilom dobil še pravico, da se poslužuje tržaškega potniškega prometa. To pomeni, da bi z vlakom prišel do Opčin, od koder bi se potem brez dodatnih stroškov lahko pripeljal z avtobusom v mesto. Projekt Connect2Ce si je kot glavni partner zamislila Srednjeevropska pobuda (SEP), zaobjema pa rešitve na področju mobilnosti za sedem držav Evropske unije, med temi tudi Italijo in Slovenijo. Vreden je 2,8 milijonov evrov, financiral pa se bo iz programa Interreg za Srednjo Evropo. Dejavnosti v okviru projekta se bodo začele junija letos, trajale pa bodo do maja 2020. Projekt podpira tudi Dežela Furlanija Julijska krajina. / ARC/PV

Društvo slovenskih izobražencev

Dr. Bajzek o pomenu Velike noči

Za uvod v velikonočno vzdušje je v Društvu slovenskih izobražencev poskrbel dr. Jože Bajzek, sociolog in salezijanec, ki je veliko let poučeval Sociologijo religije na Gregorini v Rimu. Svoje razmišljanje o Veliki noči in o tem, zakaj je danes pomembna za kristjane, je strnil v tri glavne točke: zaradi preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Ko je Jezus umrl na križu, je popolnoma zbrisal našo krivdo in grehe ter nas tako odrešil. V ostalih verah mora človek nekaj narediti, da se odreši. Samo v naši veri ni tako, moramo verjeti v Kristusa, ki nas je odrešil. Kaj je sploh za nas vstajenje, se je nadalje spraševal dr. Bajzek. Bog je v bistvu podpisal, da smo odrešeni – napisal je ček: vaši grehi so zbrisani. Zato je to lepa, velika novica, da smo odrešeni in lahko lepo in svobodno živimo. Vse dolgove

je plačal Kristus in Bog je to sprejel, zato je pomembno za našo preteklost.

Foto damij@n

Naslednje vprašanje se glasi: kdo smo, kaj smo? V Svetem pismu je kar 260-krat zapisano Kristusovi učenci, medtem ko je "kristijan" zapisan samo trikrat. Tako

so na primer žene najprej slišale, videle so prazen grob, njim je oznanil veselo novico. Ko je bila Marija Magdalena na grobu in je jokala, jo je glas vprašal, zakaj joče in koga išče. Iskala je mrtvega Jezusa, da bi ga maznila. Ni ji povedal, da je on. Poklical jo je "Marija". In šele takrat je spoznala. Naročil ji je, naj gre in oznani vstajenje. Tudi angeli so zelo pomembni – oznanijo spočetje, so ob rojstvu, po skušnjajah, v Getsemanskem vrtu in ob najhujši preizkušnji. Kot je dejal dr. Bajzek zbranim v Peterlinovi dvorani, imamo to priložnost, da se z Bogom pogovarjamo, kot odprti telefon. Tako smo privilegirani, da smo božji otroci in lahko kadarkoli pokličemo, zato je važna sedanjost. Glede tretje točke, pomena Velike noči v pri-

hodnosti, je tokratni predavatelj spregovoril o osebni izkušnji, ki jo je doživel v Rimu kot predavatelj na univerzi, kjer je imel veliko izkušenj tudi z umirajočimi.

Mi upamo v vstajenje, da je človek ustvarjen za to, da bo vstal. Če je namreč s smrtjo vsega konec, potem nimamo več upanja. S Kristusovim vstajenjem pa je prihodnost naša. Četudi smo izgubili najdražjo osebo, verujemo v vstajenje. Velika noč je naše upanje. Kdaj slišimo, da smo poklicani? Vsako človeško bitje je poklicano v to življenje, lahko ga slišimo v svoji vesti. Nismo mi izbrali Jezusa, on nas je izbral, on nas je poklical, on je edini učitelj. Moramo se mu samo odpreti in mu slediti. Vsi smo Jezusovi učenci. Dr. Bajzek je zaželel prisotnim, da bi Velika noč imela za nas pomen zaradi preteklosti, sedanjosti in prihodnosti.

V drugem delu večera so prišla na dan vprašanja, povezana s papežem, verniki in sekularizacijo. Tako je dr. Bajzek navedel, da je Jezus imel na tisoče poslušalcev, ki pa jih lahko razdelimo na tri vrste. Največ je bilo naključnih, slučajnih poslušalcev, drugi so ga poslušali in se strinjali, tretji pa so ga poslušali in hodili za njim ter dejansko postali njegovi učenci. Kar se tiče pa Cerkev, je dobro, da je v krizi in nima več uradne moči, ker bo tako šele začela razmišljati o tem. Metka Šinigoj

Metka Šinigoj

Primer Adriastrade

Za zavrnitev vloge ni kriva nobena kobilica

Potem ko je deželna direkcija za okolje zavrnila vlogo podjetja Adriastrade za razširitev poslovnega objekta pri Moščenicah v občini Tržiča, je deželna odbornica za okolje Sara Vito 12. aprila zbrala okoli iste mize predstavnike deželne uprave, podjetja in konzorcija za gospodarski razvoj Tržiča. Na sestanku so predvsem odpravili nespore, zaradi katerega so o primeru Adriastrade poročali tudi nekateri nacionalni mediji.

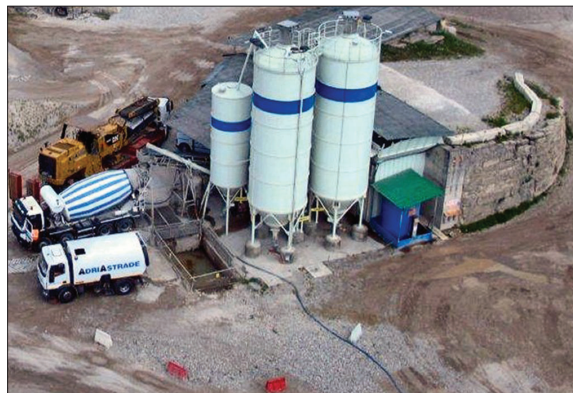
"Predstavniku podjetja, inženirju Francesco Colettu, smo dodatno pojasnili, da je razlog za zavrnitev vloge formalna pomanjkljivost (okoljsko poročilo je spisala oseba z neustrezno izobrazbo). Za-

radi tega se sploh ni mogla začeti vsebinska proučitev dokumentacije," je povedala Vitova in pri tem posebej poudarila, da "črček tu nima nobene veze".

V javnosti se je namreč razširila vest, da deželna direkcija za okolje ni ugodila prošnji podjetja za razširitev poslovnega objekta zaradi navzočnosti na tamkajšnjem območju zelo redke vrste žuželke z imenom zeuneriana marmorata, ki so jo pred

leti odkrili blizu Tržiča in potem še na Ljubljanskem barju. V Italiji jo uvrščajo med črčke, v Sloveniji pa v široo družino kobilic.

Razlog, da se je žuželka znašla v medijskem vrtincu, je slabo razumljeni dopis deželne direkcije za okolje. V pismu, ki ga je prejelo podjetje Adriastrade, so namreč ob utemeljitvi, zakaj vloge ne morejo proučiti,

didali še več napotkov, kako naj bo dokumentacija popolna, in tam našli vrsto

točk, na katere je treba biti pozorni. Francesco Coletto je medtem že lahko dopolnil svojo prošnjo in jo pred kratkim tudi vložil.

"Zdaj se končno lahko začne vsebinsko ocenjevanje načrta", je zadovoljno dejala Vitova, ki pravi, da se za deželno upravo in podjetnike začenja pomemben izziv. "Dokazati moramo, da v naši deželi gresta podjetniške investicije in varstvo okolja skupaj v korak, in sicer v smeri trajnostnega razvoja". Srečanje se je namreč sklenilo z dogovorom, da bodo deželni uradi in konzorcij za gospodarski razvoj Tržiča sodelovali pri iskanju čim boljših rešitev v upravni politiki industrijskega območja pri Moščenicah. To naj bi omogočilo, da se v prihodnje ne bi ponovil nespore, ki je nastal ob primeru Adriastrade.

ARC/PV

Nadaljuje se niz srečanj s skupnimi primarnimi ustanovami

SSG in SLORI na izvršnem odboru SSO

S talna izmenjava informacij in dialog sta nujna v odnosu krovne organizacije do lastnih članic. Še posebno pa je to pomembno, ko gre za primarne ustanove, ki so skupne obema krovnicima organizacijama Slovencev v FJK. V tem prepričanju sta v prejšnjih dneh potekali dve srečanja, ki jih je izvršni odbor SSO imel z vodstvom Slovenskega stalnega gledališča (SSG) in Slovenskega raziskovalnega inštituta (Slori).

Na srečanju s SSG v Trstu, ki je bilo 22. marca in kjer sta bili prisotni predsednica Breda Pahor in upravna direktorica Barbara Briščik, ja bil razgovor usmerjen v prihodnost osrednje gledališke ustanove Slovencev v FJK. V kratkem bo sklican občni zbor SSG, v pripravi pa je tudi nov statut,

ki ga je bilo potrebno urediti zaradi ukinitve Pokrajine Trst. Druge pomembne teme, ki so bile deležne pozornosti, so zadevale izbiro vsebin, odnose z igralci ter upravnim in tehničnim osebjem, odnose z gledališko stvarnostjo v deželi FJK in Sloveniji ter nova določila, ki jih je potrebno spoštovati, da SSG lahko še naprej ohrani status stalnega gledališča. V naslednjih letih pa bo seveda pomembno, da bo SSG vedno bolj izraz slovenske narodne skupnosti v FJK, saj ima v tem smislu posebno poslanstvo, za katero je tudi bilo ustanovljeno. Slovenski raziskovalni inštitut sta v torek, 11. aprila, predstavila predsednica Sara Brezigarja in ravnatelj Devan Jagodic. V sejni sobi goriškega Kulturnega

centra Lojze Bratuž so si člani izvršnega odbora SSO najprej ogledali kratek video posnetek, nato pa je ravnatelj

Jagodic podrobno predstavil delovanje SLORI-ja, njegove najbolj uspešne projekte in prihodnje načrte. Predsednica Brezigarja je bodoče delo inštituta osredo-

pomoč pri ustvarjanju skupnosti med Slovenci v videmski pokrajini, sodelovanje s slovenskimi šolami ter stalna in večja pozornost do slovenskega jezika.

Po njenih besedah bo sodelovanje s šolo temeljilo na pripravi strokovnih jezikovnih pripomočkov za delo

točila na tri primarna področja: učiteljev in profesorjev, pozor-

nost do slovenskega jezika pa se bo udeležila v sodelovanju z drugimi slovenskimi ustanovami, kot se je že zgodilo pri jezikovnem poligonu, ki ga je organiziralo ZSSDI. Oba predstavnika inštituta sta tudi izrazila upanje, da bo lahko s pomočjo SSO-ja prišlo do večjega poznavanja in širjenja celotne strokovne literature, ki je nastala v štirih desetletjih in je premalo izkoriščena. Izvršni odbor SSO je imel tako še

eno priložnost, da je lahko bolj od blizu spoznal delovanje in strukturo SLORI-ja. Razgovor pa se je precej osredotočil na potrebe Slovencev v videmski pokrajini.

Izvršni odbor SSO bo v naslednjih tednih in mesecih nadaljeval s srečanji s še drugimi primarnimi ustanovami z namenom, da se sodelovanje in obojestransko informiranje še bolj okrepi in utrdi.

In memoriam

Poslovil se je prof. Alojz Tul

V Trstu se je 11. aprila tiho poslovil zaslužni javni delavec, šolnik, publicist in politik prof. Alojz ali Lojze Tul.

Odraščal je v Mačkoljah, kjer se je rodil 14. junija 1935 v kmečki družini, zadnja leta pa je živel v Trstu. Družine si ni ustvaril, do selitve v mesto pa je bil njegov dejanski dom več desetletij sedež Slovenske skupnosti, prej v Machiavellijevi, potem v Gallinovi ulici v Trstu. Tudi ko ni imel formalnih zadolžitve, je pomagal v pisarni naše narodnoobrambne stranke, pri njenem glasilu, pri pripravi zasedanj in političnih pobud.

Če je osnovno šolo obiskoval doma in pri šolskih sestrah v Tomaju, je srednjo šolo in klasični licej opravil v Gorici. Takrat je delovalo Alojzijevišče, zato je bilo v tistih letih na goriških šolah tudi več Tržčanov in pa rojakov iz videmske pokrajine. Iz tistega obdobja je imel več zvestih dobrih prijateljev.

V Trstu je diplomiral iz političnih ved in postal profesor. Poučeval je na srednji šoli v Dolini, od šolskega leta 1976-77 do šolskega leta 1984-85 je bil profesor prava in

ekonomije na trgovskem zavodu Žiga Zois v Trstu, nato je do upokojitve delal na tržaškem šolskem skrbništvu.

foto ddp

V javno življenje je stopil že kot študent, in sicer tako v prosvetnem društvu v Mačkoljah kot v politiki. Na univerzi je bil leta 1959 med pobudniki in kandidati slovenske akademske liste. Na 3. študijskih dnevih v Dragi je leta 1968 predaval o združenju Evropi in na-

rodnih manjšinah.

Že na ustanovnem občnem zboru Slovenske katoliške skupnosti, ki se je pozneje preimenovala v Slo-

vensko ljudsko gibanje in jo je kot politični tajnik vodil duhovnik Peter Šorli, je bil Lojze Tul leta 1954 izvoljen v njen odbor. Ko je stranka leta 1962 s še tremi samostojnimi političnimi skupinami začela snovati Slovensko skupnost, pa je naravno prešel v skupno narodnoobrambno in zbirno stranko, kateri je ostal zvest do konca. Zanj je bil kar petkrat zaporedoma izvoljen v občinski svet v Dolini, tako da je bil tam občinski svetovalec od leta 1965 do 1990. Nekaj časa je bil tudi v ožjem odboru Kraške gorske skupnosti. Kandidiral je na številnih volitvah.

Kar zadeva vodstvene organe slovenske stranke, je treba omeniti, da je bil ne le v vodstvu sekcije v Dolini, temveč dolga leta član tržaškega pokrajinskega sveta in izvršnega odbora SSK. Ob osnovanju deželne SSK je bil na prvem deželnem kongresu leta 1975 iz-

voljen v prvo deželno tajništvo, na tem mestu pa je bil potrjen še na naslednjih štirih kongresih. Posebej dragoceno je bilo njegovo delo v strankinih pravni in šolski komisiji. Zelo grenke izkušnje pa je doživel, ko se je kot predsednik Odbora za pomoč razlaščenecem (zaradi zbiralnikov nafte v Dolini) v letih 1965-69 znašel v »dolinski aferi«.

Nadvse bogato je publicistično delo prof. Tula. Sodeloval je pri sestavi učbenika za zgodovino starega veka, iz italijanščine prevedel obsežna učbenika za civilno in trgovsko pravo ter bil soavtor dveh publikacij o polpreteklosti rojstne vasi. Sodeloval je pri Primorskem slovenskem biografskem leksikonu in še drugimi publikacijami ter vseskozi pisal članke in eseje o krajevni in širši politiki ter zgodovini. Objavljal je predvsem v Katoliškem glasu, kjer je v letih 1958-70 urejal zunanjepolitično rubriko, svojčas na Radiu Trst A. Dokler je mogel, je redno sodeloval z Novim glasom in Koledarjem Goriške Mohorjeve družbe ter seveda z glasilom Skupnost, pri katerem je bil odgovorni urednik od začetka leta 1977 do smrti, prvih 15 let pa tudi dejanski, glavni urednik.

Prof. Tul je bil blagega značaja in ni poznal nastopaštva. Na 7. deželnem kongresu SSK leta 1992 je prejel odličje SSK, novembra 2015 pa mu je Slovenska skupnost ob 40-letnici svoje deželne razsežnosti izročila nadvse zaslužno priznanje.

Ivo Jevnikar

Obvestila

Maša v domu ITIS, ul. Pascoli 31, v velikonočnem duhu, z obiskom gostov, bo v četrtek, 27. 4. 2017, v cerkvi v I. Nad. (z dvigalom na hodniku); ob 16.10 molitev rožnega venca, ob 16.30 sv. maša, ki jo bo daroval g. Klemen Zalar, s podelitvijo bolniškega maziljenja - sodelujejo slovensko versko občestvo župnije Sv. Vincencija in slovenski skavti in skavtinje - po maši prijateljsko druženje. **Področni svet Pastoralnega središča za Trst im Milje in Vincencijeva Konferenca** toplo vabita k udeležbi.

Založbi Mladika in Založništvo tržaškega tiska ter Tržaško knjižno središče TS360 vabijo na predstavitev knjige ob kavi: Luisa Pozzar - CON GLI OCCHI DI REZARTA. Sodelovale bodo: časnikarka in sodelavka Blog Italia Agi Fabiana Martini, knjižničarka Eva Ricupero, ki bo prebrala nekaj odlomkov iz knjige, ilustratorica knjige Valentina Bott in avtorica. Razstavljene bodo slike iz knjige. Del izkupička od prodaje knjig bo šel združenju Onlus Bambini del Danubio. Srečanje bo v petek, 28. aprila, ob 10. uri v Tržaškem knjižnem središču na Oberdankovem trgu 7. Potekalo bo v italijanščini.

Društvo Rojanski Marijin dom vabi v nedeljo, 7. maja, ob 17. uri na otroško prireditev ob koncu natečaja za otroške vrte in osnovne šole "Naš Kras je lep". Nastopili bodo člani otroške skupine Radijskega odra "Telego" z igrico "Zlata ribica", otroški pevski zbor Ladija iz Devina in folklorna skupina osnovne šole s Katinare. Sledilo bo nagrajevanje izdelkov. Prireditev bo v Marijinem domu v Rojanu (ul. Cordaroli, 29).

Pri Združenju cerkvenih pevskih zborov - Gorica pripravljamo projekt Opera omnia Mirka Fileja. Vse, ki ste ga poznali, sodelovali z njim pri katerem projektu ali zboru, naprošamo, ali bi nam lahko posredovali fotografije ali partiture in tako pripomogli k boljši uresničitvi projekta. Za dodatne informacije: 048131817, zcpz.go@gmail.com. **Romanje v Medžugorje** od 5. do vključno 8. maja letos. Odhod iz

Nove Gorice (oz. Rožne Doline) v petek, 5. maja, ob 4.45; tržaški romarji vstopijo na Kozini (okrog 6. ure). V popoldanskem urah dospemo v Medžugorje. Udeležili se bomo svetih maš, češčenja sv. križa in Najsvetejšega. Povzpeli se bomo na Križevac, obiskali kraj Marijinih prikazovanj na Podbrdu in druge ustanove. Vrnili se bomo v ponedeljek, 8. maja, v večernih urah. Vpišite se čim prej! Naslovi: g. Darko (0039) 370 3201305; ga. Ana (00386) 05 3022503; g. J. Markuža, župnik (0039) 040 229166.

Slovenščina z empatijo - v petek, 5. maja, ob 18.00 bo na sedežu Sindikata italijanskih upokoencev pri Svetem Ivanu, v ulici San Cilino 40/2, srečanje, osredotočeno na aktivno participacijo udeležencem in udeležencev - izhodišča za dvojezični pogovor bodo kulturne postojanke slovenske prisotnosti pri Svetem Ivanu, Narodni dom, Stadion 1. maj, Marijin dom ter poezije iz zbirke "Meni je lep ta svet", Toneta, Marka, Saše Pavček. Sodelujejo učenka III. razreda nižje srednje šole Sv. Cirila in Metoda, Thaisia Claire Funkhouser ter učenka in učenec Glasbene maticice, Valentina Jogan in Jan Kalc, duo flaut iz razreda profesorice Erike Slama. Prisrčno vabljeni / vabljeni!

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel: Za slovenske misijonarje: Krožek Slov. Vinc. Konference v Rojanu se klanja spominu na pokojno učiteljico, Mar. družbenico in neutrudno sodelavko vse od ustanovnega odbora Slovenske Vincencijeve Konference v Trstu **Nado Martelanc** in daruje 100 evrov; v spomin na pok. učiteljico Nado Martelanc daruje kolegica U. T. 25 evrov in N. N. 20 evrov.

Darove lahko nakažete tudi po: ZADRUŽNI KRAŠKI BANKI IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan via Cordaroli 29 34135 Trst Namesto cvetja na grob pokojni **Mariji Bernetič** daruje Ada z družino 20 evrov za cerkev na Pesku.

MOSP / Delavnice fotografije za mlade Po teoriji prihodnjo soboto še prava foto seansa

Mladi bodo fotografirali pod vodstvom Jasne Košuta in Valentine Cunja

Vas zanima fotografija? Če hočemo postati fotografi, moramo poznati osnove in tehnike fotografije. V okviru društva MOSP (Mladi v odkrivanju skupnih poti) deluje tudi novinarski krožek, ki se letos posveča predvsem revijam. Imeli smo že delavnico o pisanju reportaž za revije (vodil jo je novinar Andrej Černic), ker smo z mentorico Bredo Susič govorili o modnih revijah, smo kasneje organizirali tudi delavnico make-upa (vodila jo je estetik Jessica Alfarano), na koncu sezone pa se posvečamo še fotografiji, ki je sestavni del revij. V ta namen - in da bi izvedeli za osnove in druge trike pri fotografiranju, je društvo MOSP pripravilo delavni-

co fotografije.

Mospova delavnica je potekala v ponedeljek, 10. aprila, v prostorih liceja France Prešeren v Trstu. Vodila sta jo fotografini Jasna Košuta in Valentina Cunja. Jasna, ki je

opravila študij arhitekture, se poklicno ukvarja s fotografijo - ne samo arhitekturno, pač pa tudi reportersko in umetniško. Valentina pa je študirala na Univerzi v

Ljubli, ani oblikovan- je tekstila in oblačil, nato pa se je popolnoma posvetila umetniški in modni fotografiji na visoki šoli za storitve VIST.

S pomočjo slide-ov sta nam voditeljici razložili, kako deluje fotografski aparat reflex, kako je zgrajen, pomembnost svetlobe, luči in kompozicije. Po bolj tehničnem uvodu, sta nam Jasna in Valentina predstavili razne fo-

stografske zvrsti kot arhitekturna, krajinska, reporterska, umetniška, modna itd. Ob tem smo prelistali knjige modnih in umetniških fotografov, da bi lahko primerjali te

razne zvrsti.

Delavnice so se udeležili dijaki liceja Prešeren in zavoda Štefan. To je bila sicer le prva izmed treh delavnic, ki jih želimo posvetiti fotografiji. Naslednja bo potekala v soboto, 29. aprila, ob 14.30 na Velikem trgu v Trstu, kjer bomo fotografirali na temo, ki jo bodo določile mentorica in voditeljici, ter se med seboj primerjali. Pripravili bomo pravi studio na odprtem z modeli, in pomočniki, kot so odbojniki svetlobe, filtri ipd., pa šminke za make up ipd. Tretja delavnica iz sklopa pa bo maja meseca na temo postprodukcije, se pravi računalniški obdelavi fotografij.

Druge in tretje delavnice se še lahko udeležijo vsakdo, ne glede na to, če ste bili na prvi, zato vabljeni! Informacije nudita Veronica Piredda ali Noel Piščanc na liceju Prešeren, voditeljici delavnic Jasna Košuta in Valentina Cunja ali društvo MOSP po njegovi FB strani (Mosp-Slovenski kulturni klub).

Veronica Piredda,
časnikarski krožek MOSP

Srečanje pevskih zborov Nasmeh v Devinu

Pod posrečenim naslovom Nasmeh v Devinu smo v petek, 7. aprila, na sedežu zborov lahko prisluhnili zborovskemu večeru, ki sta ga oblikovala MoPZ Fantje izpod Grmade in ŽPZ Nasmeh iz Grosupljega. Šlo je za izmenjavo, saj so Fantje pod vodstvom Hermana Antoniča v nedeljo, 2. aprila, nastopili v Grosupljem, najprej v Domu starejših občanov ob Grosupeljščici in nato pod večer v Družbenem domu Grosuplje na lepo obiskanem letnem koncertu ŽPZ Nasmeh, ki ga vodi Karolina Repar. Kot je izpostavila povezovalka večera Barbara Rustja, je tako ženski zbor že v

roku nekaj dni vrnil obisk, kar je še posebej lepa poteza, da se komaj vzpostavljene novi stiki lahko utrdijo in razvijajo v konstruktivno sodelovanje in kulturne izmenjave.

V devinski dvorani so jim v pozdrav zapeli Fantje izpod Grmade, ki so za priložnost izbrali nekoliko drugačen program, kot so ga izvedli v Grosupljem. Sledil je nastop gostujočega zboru, ki je predstavil lep izbor skladb, med drugim dve Gašperšičevi prireditvi ljudskih pesmi, zanimivo pesem Mirana Rustje Kaplja rože in dva zborovska biserčka Ambroža Čopija in sicer Deček in cvet, na besedilo Dragotina Ketteja ter priredbo istrske ljudske Dajte novici na kolač. Svoj nastop so pevke

ženskega zboru Nasmeh zaključile z otožno, a globoko izpovedno Pavčkovo poezijo Pojdem na ravnopolje, ki jo je uglasbil Radovan Gobec.

„Peti v zboru je sreča“, je še povedala Barbara Rustja in strinjamo se z njo. V zboru vsak posameznik s svojim glasom in iskanjem zli-

tosti prispeva k vzpostavljanju lepšega, bolj harmoničnega vzdušja v prostoru. To je bilo čuti tudi v petek med koncertom in po njem, ko sta se petje in glasba še razlegala tudi v bolj sproščenem vzdušju druženja in pogovora.

L. T.

DRUŠTVO MARIJ KOGOJ

vabi na gledališko predstavo

DRAKULA

Nastopa mladinska gledališka skupina M+ iz Števerjana (Gorica)

Priredba in režija Patrizia Jurinčič Finžgar

Sobota, 29. aprila 2017, ob 20. uri

Dvorana Marte Požar v Marijinem domu pri sv. Ivanu, ul. Brandesia 27/1

MATEJKA PETERLIN MAVER

26.4.2008

... česar ne zamete zimski čas,
kar sije venomer kot draga ruda,
je luč srca.

Cene Vipotnik

Naš brat, stric, svak in duhovnik

VILJEM ŽERJAL

je pred petimi leti
odšel k Bogu po plačilo.

Z ljubeznijo se ga spominjajo
sestri in vsa družina.

30. 4. 2012

30. 4. 2017

S smučni na kolo in na raftanje po Soči

Sončni Kanin se prebuja v odlično poslovno leto

Koledarska zima je za nami, toda na slovenskem in italijanskem delu smučišča je prav sedaj v teku najlepša smuka. Poleg tega pa so, od 15. marca, v teku že vodni športi, med katerimi množično kraljujejo spusti z rafti in kajaki. Vse bolj pa se na spodnjih pobočjih Kanina uveljavlja tudi gorsko kolesarjenje. To polnokrvno prehajanje iz zimske sezone v poletno omogoča celoletno turistično ponudbo in odlično poslovno priložnost za samo žičnico, v veselje gostov, ki so željni zabavno-športnih prireditev in prenočevanja v dolini. **S smučmi po zasneženem Kaninu, s kolesom po gorski cesti in z raftom po Soči**

sneževanje, smo se začeli pogovarjati, da bi njih sistem podaljšali tudi na našo stran, na Prevalo. Začeli so se pogovori, saj so te zadeve mnogo kompleksnejše in je treba uskladiti mnogo dejavnikov.

Ali lahko že sedaj kaj napoveste, kaj boste lastniku žičnice predlagali za dolgoročno dopolnitev "Kanina" v smislu dodatne gostinske, zabavne... ponudbe?

Smo že aktivni za poletno sezono, ko načrtujemo kar nekaj investicij, npr.: ureditev bara na smučišču, terase pred njim, zip-line, kolesarske poti, ureditev in obnovitev naravoslovne poti, otroške ferate, otroški plezalni

Novost turistične ponudbe v Dolini Soče na prelomu zime v pomlad je spust s smučmi iz italijanske na slovensko stran Kanina, skozi slikovito dolino Krnice! Seveda so vmes možni postanki na koncu smuke pri še živi planini Krnica, kjer stopimo na kopna tla gozdne ceste in je, ob morebitnem krajšem postanku, mogoče "privezati dušo". Tu smučni zamenjamo za kolesa in se na njih spustimo do reke Soče in nadaljujemo vožnjo po soških brzicah na raftih ali kajakih. Vseskozi nas spremljajo čudoviti razgledi navzdol v že zeleno dolino, skozi katero se vije smaragdna reka, potem še navzgor, kamor nas zopet vabijo zasneženi gorski podi in vrhovi.

Samo po sebi se razume, da nas potem želodec vabi k domačim dobrotam in vsemu, kar nudijo pomladni večeri. Več o tem, kako bo tekel razvoj naprej, pa v pogovoru z Marijanom Skorniškom, v. d. direktorjem javnega zavoda Sončni Kanin.

Kako ocenjujete poslovanje žičnice do sredine marca?

Do 18. marca smo imeli 85 obratovalnih dni, od tega smo jih uspeli realizirati 57, ostale dni pa, zaradi slabega vremena nismo obratovali. V tem času smo imeli 12.043 smučarjev z naše strani in nekaj manj smučarjev, ki prihajajo z italijanske strani. Smo zadovoljni z obiskom, ki se iz meseca v mesec povečuje.

Ste se z lastniki kaj pogovarjali o umetnem zasneževanju, ki bi omogočilo povezavo z italijanskimi smučišči in sploh smučanje od "krompirjevih počitnic" do srede maja, kar bi bila ključna prelomnica kritja stroškov žičnice in zlasti za turistične ponudnike?

Glede na to, da bodo letos poleti na italijanski strani dokončali sistem za za-

vrtec, kolesarske poti, obuditi znova "monster track", jadrarno padalstvo, pohodne poti...

Se kdo pogovarja o povabilu vlagateljev, ki bodo znali ponujati gostom takšno, tudi poletno dogajanje, ki bo pisano na prednosti te visokogorske mikrolokacije, v povezavi s ponudbo v dolini?

Se pogovarjamo na vseh srečanjih /obisk vlade marca meseca v Bovcu/, vendar so ti razgovori še v povojih...

Ali daje dodatna kriza v tukajšnjem gospodarstvu misliti odgovornim na državni ravni kaj o bolj fleksibilni zakonodaji na področju naložbenih modelov, znižanja davkov, da se nas ne bi potencialni tuji partnerji "še pravočasno" izognili?

Verjetno...

Bi investitorje (domače in tuje) v javno-zasebno partnerstvo vlaganja v infrastrukturo bolj privabili, če bi jim že vnaprej v OPN-u omogočili lokacije za zadostno kapaciteto gostinskih objektov v dolini in Kaninu?

Mislím, da smo s ponovno tesno povezanostjo obeh smučišč, ki jo postopoma prenašamo tudi v poletno dejavnost, počasi začeli brisati mejo. Odlično sodelujemo na vseh področjih tovrstnega povezovanja...

Druga stran Kanina je na območju, kjer v smeri Benečije in Kanalske doline živijo tudi naši rojaki. Kako gledate na možnost oblikovanja ponudbe, v kateri bi gost ob dveh ločenih smučiščih zaznal dodano vrednost tega dejstva?

Obstaja besedna pripravljenost vlade, da se bodo vsi postopki in dejanja na vseh področjih poenostavili, sprostili..., vendar je od besed do dejanj še zelo dolga pot...

Miran Mihelič

VIPAVSKI PRIIMKI (36)

RUSTJA

Eden precej zagonetnih priimkov je Rustja. Na svetu živi kar 6000 ljudi s priimkom Rustia in kakih 300 s priimkom Rustja. A v resnici ne gre za isti priimek in isti rod, ampak le za isti priimek in različne rodove.

Na Primorskem so Rustji verjetno vsi vipavskega porekla. V Skriljah je namreč eden od treh zaselkov s tem imenom. Rusti ali Rušti. V narečju se uporablja varianta s črko š. V Sloveniji živi 256 ljudi s priimkom Rustja, večinoma na Primorskem.

Poleg tega najdemo tudi 55 Slovencev s priimkom Rušt (od tega 38 Primorcev). Postavlja se vprašanje, ali je zaselek dobil ime po priimku ali obratno. Toponimi so namreč nastajali že prej kot priimki. Kar pa za zaselke še ni nujno. Skrilje so tako resda omenjane večkrat že od leta 1036 naprej, zaselek Rušti pa ne. Jezikoslovec dr. Silvo Torcar v spletni Jezikovni svetovalnici ZRC SAZU pravi, da je priimek "izpričan v goriškem urbarju 1507 (zapisan kot Rusty) v Skriljah, Vipavskem Križu in Kamnjah". In nadaljuje: "Zaselek Rustji je prejel ime po priimku Rustja, ki še nima nobene zadovoljive razlage". Enako je pisal tudi akademik Pavle Merku: "Pomen in izvor nejasen. Endemičen v Gorici, kjer nastopa tudi v poitalijančeni pisni obliki Rustia".

Besede rušt v Slovarju slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) ni. Le v zadnjem etimološkem slovarju najdemo besedo rušt, ki je različica besede grušt v pomenu za zidarski oder. Tudi v vipavskem narečju se beseda grušt vse do danes uporablja za zidarski oder. Ali je potemtakem priimek Rustja nastal iz nemcizma za zidarski oder? Je bil prvi Rušt kak mojster v postavljanju zidarskih odrov? Po vaseh so v času nastajanja priimkov hiše postavljali kmetje sami ali kvečjemu ob pomoči sovaščana, ki je bil v zidavi zelo spreten. Da bi bil kdo zelo spreten samo v postavljanju zidarskega odra, da so mu naredili vzdevek Rušt, pa ni tako zelo verjetno. Potem pa mi je v roke prišel slovar prekmurskega in

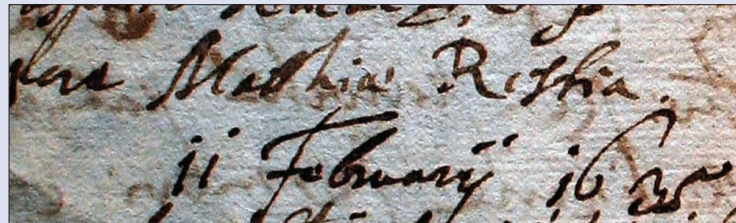
Žaga ruštarica. Danes jo lahko dobimo v malih oglasih med starimi orodji za okras. Cena se giblje okoli dvajsetaka.

našteti verjetno izvirajo iz Ruštov, žal pa matičnih knjig iz tistega obdobja ni. V matičnih knjigah najdemo prvi zapis priimka Rustja pred skoraj štirimi stoletji. Takole piše v najstarejši krstni knjigi: »8 Januarij 1635; Antonius filius legitimus et na (tur) alis Matthaei Valig ex Desiza, et eius uxoris Vrsulae, Bap (tiza) tus e(st) a me p (re) Greg (orio Brainich, Coop (erato) re, Patrinis Gasparo Perievez, et Marina uxore Matthiae Rustia. «

Zapis je razvozlat kamenjski poliglot, teolog in pisatelj Pavel Peter Bratina. V prevodu pa to pomeni, da se je 8. januarja 1635 rodil Anton Valič, sin zakoncev Matije Valiča in Uršule. Krstil ga je duhovnik Jurij Brajnik, botra pa sta bila Gašper Pirjevec in soproga Matije Rustja z imenom Marija.

Matija Rustja, ki je bil rojen nekje na začetku 17. stoletja, je torej prvi Rustja, in verjetno daljni sorodnik vseh današnjih Rustij iz Skrilj, Stomaža, Kamenj in okolice.

Slabi dve leti kasneje (1636) najdemo še en vpis, ko se je zakoncem Martinu Rustja in Sholastiki v Skriljah rodila hči Lucija. Leto kasneje (1637) pa najdemo tudi prva dva vpisa novorojenih Ruštovih pri Stomažih. Ta-

Prvi Rustja v matičnih knjigah je Matija, ki je leta 1635 omenjen kot boter. Knjigo hrani Škofjski arhiv Koper.

krat sta tam živeli vsaj dve družini Rustja: Pavel in Marija ter Peter in Marjeta. Pavlov pra-pra-pravnuk je primorski svetniški kandidat Filip Terčelj, sin Skriljanke Marije Rustja (1869-1917).

V polovici stoletja (1627-1674) najdemo v krstni matični knjigi župnije Kamnje, ki je takrat obsegala tudi Stomaž in Skrilje, 93 vpisov priimka Rustja. Z rekonstrukcijo vseh teh vpisov bi se dalo ugotoviti marsikaj. Težav pa ne bo manjkalo. Skorajda istočasno, okoli 1660, so se namreč rodili trije Juriji Rustja. Prvi se je poročil z Nežo, drugi s Katarino, tretji z Marjeto. Zmedo povečajo še napake, saj je duhovnik krstnik Marjeto včasih napisal kot Magdaleno. Ta, tretji Jurij Rustja je moj pra-pra-pra-pra-pra-pra-praded. Kdo je njegov oče, verjetno ne bomo ugotovili, ravno zato, ker so bili tako blizu rojeni kar trije soimenjaki.

Kaj pa priimek Rušt? Rušte najdemo na Gradišču pri Vipavi. Ali gre za priseljence iz Skrilj, ki so ohranili priimek v izvorni obliki, še ni raziskano. Vsekakor pa jih najdemo na Gradišču že konec 18. stoletja.

Ljubljanski Arhiv Republike Slovenije hrani francisojski kataster. Med skrivniškimi zaselki so zapisani tudi Rušti, vendar kot Rustia. Natančni zemljevid vasi je nastal leta 1821. S puščico je označen rojstna hiša Terčeljeve matere.

črnovrškega narečja. Pravzaprav ne v roke, ampak pod tipke, na zelo koristnem spletnem portalu www.fran.si. V prekmurščini najdemo besedo rušt za ostreže. V črnovrškem slovarju Ivana Tomince pa žago ruštanco. Zaradi oddaljenosti od Prekmurja se osredotočim na žago. S pomočjo spleta ugotovim, da po vsej državi ljudje še vedno pogosto uporabljajo izraz rušt v pomenu ostrešni tramovi ali kar celotno leseno ostreže. Zato telefoniram prvemu lastniku žage v okolici Črnega vrha, kjer govorijo isto narečje. Samostojni podjetnik Simon Rupnik iz Dol mi je prijazno potrdil, da ostrežu in tramovom za ostreže v narečju rečejo rušt. Opiše mi tudi žago ruštarcu: nekoč je bila lesena, okvir pa je napenjala vrvi ali žica.

Na podlagi vsega tega se ponuja bolj logičen odgovor na vprašanje o nastanku priimka Rustja. Mogoče je bil prvi Rušt tesarski mojster, ki je izdeloval ostrešja. Bližina gozda tej hipotezi pritrjuje.

Anonimus Rušt je imel precej moških potomcev, ki so dali ime zaselku Rušti. Priimek pa so zapisovali večinoma kot Rustia, zato imamo danes priimek Rustja. V moški obliki je bil priimek skorajda brez izjeme vedno napisan kot Rustia. Pri ženskah pa najdemo zapise: Rustienza, Rustina, Rustincha, Rustinza, Rustinzha, Rustiouca, Rustiuca, Rustiza, Rustniza in Rustniza.

V goriškem urbarju iz leta 1507, ki ga je prepisal in natančno proučil zgodovinar dr. Vojko Pavlin. Pri Stomažih in v Skriljah sta kot podložnika goriškega gospodstva zapisana Gregor Rusty in Štefan Rusty. V Kamnjah najdemo davčnega obveznika Jurija Rustjo. V Križu (Crewcz) pa je bil Miklav Rusty. Ime Miklav (zapisano Mclaw) je tako kot njegova različica Niklav običajno ime v slovenskih urbarjih iz tistega obdobja. Tako kot Miklavž je nastalo iz latinskega imena Nicolaus. Vsi

Tino Mamič

Izšel drugi zvezek Novega slovenskega biografskega leksikona

Na naslednjih volitvah bo morda dosežen napredek v prizadevanjih za boljšo državo!

V slovenski politiki je vsak dan izrečenih ali ponovljenih veliko besed in izjav, ki so pretežno propagandne in populistične, nekakšne puhlice, ker ne izražajo resničnih razmer v državi. Seveda so tudi izjeme, ki zato vzbudijo zanimanje in odmeve v javnosti. K slednjim lahko uvrstimo srečanje civilno družbene organizacije, Zbora za republiko, na katerem so predstavniki političnih strank in gibanj nekdanje politične desnice obravnavali razmere v Sloveniji, tudi ob upoštevanju krize in predvidene preobrazbe Evropske zveze (Unije). Zbrali so se politiki, ki so v preteklosti med seboj sodelovali, se pozneje sprli in politično razšli, zdaj pa težijo k medsebojni spravi, da bi se morda dogovorili za skupno politiko in izhodišča za naslednje parlamentarne volitve.

Toda ob pregledu dogajanja in oceni dejanskih razmer v Sloveniji je razvidno, da je bil najbolj jasen, konkreten in pronicljiv murskosoboski škof msgr. dr. Peter Štumpf, ki je znan tudi kot privrženec in glasnik civilne družbe. Cerkveni dostojanstvenik iz Murske Sobote ugotavlja naslednje: "Toliko zmedenih poročil je med nami, da več ne vemo, komu bi verjeli. Za temi poročili se skrivajo manipulirani človekovi želja in potreb. Mnogi postajajo kot lutke na vrvcu, s ka-

terimi skrivni igralci upravljajo in manipulirajo. Zmanipulirani ljudje se sploh ne zavedajo, kaj se z njimi dogaja. Nimajo svojega prepričanja, nimajo svoje volje. Povsem so nesposobni, da bi odločali o sebi. Ne vedo več, kaj je prav in kaj ni prav. Odločajo se nagonsko in nerazumno". Pa še naslednje trpko mnenje: "Ljudje, ki delajo samo za denar, povzročajo tudi begunsko in migrantsko krizo".

K duhu in vsebini razmišljanja in ugotovitev murskosoboškega škofa lahko dodamo mnenje 95-letnega Demetra Bitenca, staroste slovenskih dramskih in filmskih igralcev. Po njegovem "je vse skupaj, kar se dogaja, nekakšen ples na vulkanu. Samo čakamo, kje bo izbruhnilo, in kaj. Mir, v katerem živimo, je zelo navidezen". V Sloveniji je veliko primerov t. i. sovražnega govora, ki po definiciji proste enciklopedije Wikipedija pomeni "izražanje, ki spodbuja sovražstvo do posameznika ali do skupine ljudi. Sovražno izražanje so lahko žalitve ali klevetanja, kar se obravnava kot del zasebnih odnosov, pred sodišči pa v zasebnih tožbah. Posebna pravna kategorija

je izražanje, ki spodbuja proti narodnim, rasnim, verskim ali drugim skupinam ljudi. Tako izražanje se lahko spodbudi kršitev človeko-

Msgr. dr. Peter Štumpf

vih pravic in pomeni nevarnost za družbo, tako v posamezni državi kot tudi na mednarodni ravni". Kot omenjeno je sovražni govor v Sloveniji razširjen, čeprav gre za relativno nov pojem. Slovar slovenskega knjižnjega jezika ga, denimo, še ne pozna, tudi ga ne omenjata naša ustava in kazenski zakonik. Omenjena dejstva navajam kot iztočnico za presojo novega hujšega primera sovražnega govora, tokrat zoper predsednika vlade Mira Cerarja. Sovražni govor je uporabil Vlado Miheljak, profesor

Fakultete za družbene vede v Ljubljani in kolumnist tednika Mladina. Na premiera je naslovil ostro pismo, ker naj bi dovolil preselitev neke begunske družine z majhnim otrokom iz Slovenije na Hrvaško. V Mladini je zapisal, "da Miro Cerar ne bo več niti akademik. Naj si ne domišlja, da se bo, potem ko bo izgorel v politiki, preprosto vrnil v akademske kroge in se bo vse pozabilo. Sedanje sramotno delovanje ga bo spremljalo, kamorkoli se bo pač zatekel ali skril po svojem mandatu". Vlada Miheljaka je zavrnil Matej Makarovič, redni prof. na Fakulteti za uporabne družbene študije v Novi Gorici. Opozarja, "da sicer upošteva to, da se kdo razburi, vendar ga zaskrblja primer, da si nekdo iz akademske sfere jemlje pravico do odločanja o tem, kdo se lahko vrne na akademsko področje in kdo ne. Osnovno izročilo akademske sfere je namreč v tem, da so lahko v njej takšni ali drugačni ljudje. Ne glede na to, kaj si kdo misli o Miru Cerarju, ali ga kritizira iz enega ali drugega razloga, je njegova akademska kariera odvisna od njegovih akademskih sposobnosti, ne pa od tega, kakšne poteze vleče kot politik. Vlado Miheljak ima seveda pravico do svojega mnenja, vendar je v tem primeru prestopil mejo". Seveda pa se življenje in razvoj na

posameznih področjih nadaljuje, saj bi drugače država v njenih izvršilnih funkcijah začela razpadati. Med pomembnejše nove stvaritve sodi izdaja drugega zvezka Novega slovenskega biografskega leksikona, ki objavlja podatke o pomembnih Slovencih in z našim narodom povezanih osebnostih, s priimki od črke B do Bla. Z izdajo drugega zvezka se nadaljuje sistematično predstavljanje pomembnih osebnosti, ki se je pričelo z izdajo njegovega predhodnika, Slovenskega biografskega leksikona, ki je izhajal med leti 1925 do 1991. Zdaj Novi slovenski biografski leksikon izdaja Znanstveno-raziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Tako se nadaljuje in nadgrajuje nepretrgano, natančno, včasih izredno zamudno in zato še posebej dragoceno delo pri ugotavljanju pomembnih osebnosti iz naše prete-

klosti in sedanega časa, ki ga je leta 1920 s svojim predlogom umetnostnemu zgodovinarju, publicistu in diplomatu Izidorju Cankarju začel pravnik, zgodovinar in bankir Ivan Slokar. Izhajanje Slovenskega biografskega leksikona je s svojim prispevkom omogočila tedanja Zadružna gospodarska banka v Ljubljani.

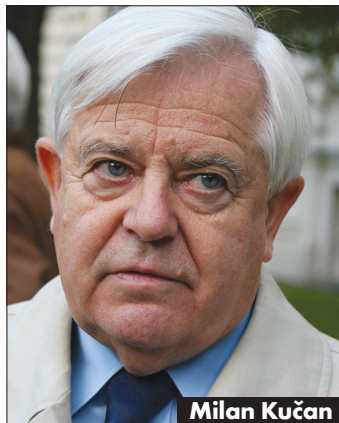
Pa še novica, razveseljiva za pisateljski svet in pomembna tudi za slovensko kulturo. Proslavljeni pisatelj Drago Jančar je napisal nov roman z naslovom Ljubezen tudi in ga izdal pri založbi Beletrina. Časnik Delo je avtorju, ki je najbolj prevajal v tuje jezike, namenil polovico časopisne strani in veliko fotografijo. Nov roman se dogaja med drugo svetovno vojno v okupiranem Mariboru. V štirih poglavjih se odvijajo zgodbe ljudi, ki so nasilniki, žrtve razmer ali oboje hkrati. In ki skušajo ubraniti vsak svojo ljubezen pred nesmiselnim zla in porazom človekovega dostojanstva. Vendar se tudi ljubezen ob vsej svoji moči skrha in duh utruje. Ženja Leiler je v časopisu Delo zapisala, "da Ljubezen tudi ni ljubezenski roman, tudi ni zgodovinski roman, ampak je roman o ljubezni".

Marijan Drobež

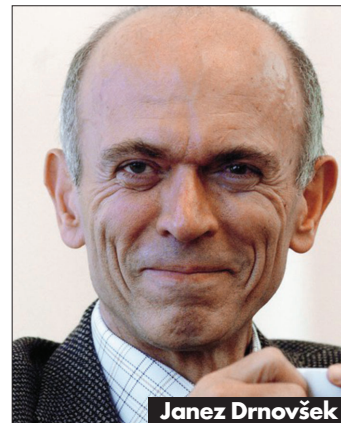
Razmišljanje o polpreteklosti in sedanjosti Vsi naši predsedniki

Zanosna izjava istrskega pisatelja Milana Rakovca (PN, 21. 3. 2017), da smo imeli Slovenci izjemno srečo, kajti "noben narod ni imel tako dobrih predsednikov, kot so bili Kučan, Drnovšek, Türk in sedaj Pahor", me je spodbudila, da vsaj bežno osvetlim nekatere njihove najbolj razvpite črne madeže, ki postavljajo naše predsednike v nekoliko drugačno luč. **Milan Kučan** bi naj npr. tik pred demokratizacijo na sestanku organov za notranje zadeve v Tacnu, aprila 1988, dejal (Slovenec, 3. 7. 1995), da je bila pisateljska ustava, ki je bila prehodnica sedanje, "tipična meščanska ustava, ki je slabša od Čosičeve, ter da gre pri tem za fašistoidno maniro". Ko pa se mu je ponudila priložnost, da kot predsednik postane čuvar te ustave, ga njena fašistoidna narava ni več motila. Še več, tudi sam je stopil na fašistoidni vlak, vendar šele v zadnjem trenutku, ko je trda roka iz Beograda ogrozila tudi njegov krog, in ko je ta vlak pod vodstvom Demosa, na čelu s Pučnikom, nepovratno zapeljal v demokratizacijo in osamosvojitve Slovenije. Zato je težko verjeti, da je bil ta preobrat narejen iz prepričanja. Celo Ante Marković bi naj v svojih spominih posebej podčrtal (Slovenec, 26. 11. 1994), da so se slovenski režimski politiki do konca in na vse načine trudili, da bi pred osamosvojitvijo "razbili Demos, ki je imel v parlamentu pičlo večino". O klavnini Kučanovi vlogi pri razoroževanju teritorialne obrambe ni potrebno posebej razpravljati, ker je bilo o tem že vse povedano, kot tudi ne o Kučanovi procesiji k Zoranu Jankoviču, tej, splošno zgražanje vzbujajoči manifestaciji političnega lakajstva.

Ob veliki gonji zadrte slovenske leve zoper mladoekonomiste, ki bi se ji naj pridružil tudi Kučan z očitkom o "ultraliberalizmu kot enem najhujših sovragov", je dr. Jože P. Damjan kot ena od tarč te gonje zapisal (Finance, 9. 12. 2010), da si je Kučan upal to reči "potem, ko je stal ob strani večini tajkunov oz.

Milan Kučan

Janez Drnovšek

ultraliberalcev, ki so začeli svoj ple-nilski pohod..." Pa da ne pomni, "da bi Kučan kdaj omenil proces tajkunizacije, njegovo moralno in pravno spornost, ki je pustila za seboj pustošenje...Zato ni in nikoli ne bo moralna avtoriteta v tej državi". Danilo Slivnik pa je v Magu (13. 12. 2002) še zapisal, "da je bil Kučan v kratkem času vse, kar je možno biti v politiki, in sicer: komunist, antiimperialist, internacionalist, demokrat, nacionalist, kapitalist in na koncu še Nato-vec". In vse te preobrate je lahko izvedel in ostal živ, "ker je nekater svoje aktivnosti ves čas skrival". Skratka neke vrste Veliki Brat zakulisne politike oz. politične mafije. Preminulemu **Dr. Janezu Drnovšku** bomo prizanesli s kopanjem po njegovih črnih mafijah. Omenili bomo samo en

Danilo Türk

rišča, ker je preveč prizadevno kopal po tej nesnagi. Tako sta bila tako Kučan kot Drnovšek posredno soodgovorna za ta zgodovinski rop, ki je kasneje kulminiral v katastrofo tajkunizacije, ter sta se ji ma kasneje s svojo brezbriznostjo

njegov veliki greh, to je, da je mirno gledal, ko se je v začetku 90-tih let začel veliki roparski pohod na družbeno premoženje s strani nekdanje režimske elite, in ko je po podatkih SDK-ja oškodovanje prese-glo že milijardo mark. Omejil se je na dvoumno izjavo (Delo, 30. 4. 1994), "da se o tem veliko govori in dviga veliko prahu" in je potem celo podprl razbitje SDK-ja, kar je imelo za posledico odstranitev njene neprijetne direktorice Romane Logar z javnega prizo-

Borut Pahor

do tega pojava pridružila še Türk in Pahor. Nastop **dr. Danila Türka** je takoj zloslutno pospremila informacija (Demokracija, 12. 5. 2011), da je kot predsednik Komisije za manjšinska in zdomska vprašanja pri SZDL vohljaj naokoli in poročal o političnem obnašanju posameznih manjšincev, zlasti duhovnikov, in jih s tem na neki način ovajal. Mučno je odjeknilo tudi Türkovo pobalinsko obračunavanje z dr. Dimitrijem Ruplom, ko ga je diskvalificiral kot kandidata za veleposlanika v Avstriji, čeprav je Rupel odločilno prispeval k postavitvi slovenske diplomacije in jo tudi več let uspešno vodil. Sicer pa je Rupel vedel povedati (Reporter, 3. 10. 2011), da je Türk leta 1990 v javnosti celo govoril zaničevalno o plebiscitu. Ko je ob odkritju Hude jame Türk hitel dopovedovati Slovence, da je to zanj "drugorazredni problem", in je pri tem slovenska javnost obnemela od zaprednosti in zgražanja, je Justin Stanovnik, takratni predsednik Nove slovenske zaveze, v me-

pri tem predsednik moral odstopiti. Novinar Marijan Drobež je še spomnil (Novi glas, 4. 8. 2011) tudi na Türkovo škandalozno izjavo, da bi bilo treba vodjo opozicije in njegovo stranko SDS odstraniti s političnega življenja, s čimer je tudi s predsedniškega mesta nutil podporo tridesetletnemu političnemu in pravnemu pogromu zoper Janeza Janšo. Velika in v naprej napovedana polomija je bil tudi Türkov povzpetniški naskok na položaj Generalnega sekretarja OZN itn. brez konca. Sicer pa je bil Türk tako "dober" predsednik, da ga je v bitki za nov mandat Borut Pahor dobesedno pohodil. Ko je bil **Borut Pahor** izvoljen za predsednika, sem v javnem pismu zapisal, "da je nekoliko premlad za ta položaj in da mu manjka veliko življenjskih izkušenj, ne toliko političnih, kot pa tistih klenih, ki izklesajo človeka". Tudi sicer ni v življenju ustvaril nič takega, da bi se lahko šel očeta naroda. Njegova premierska izkušnja je bila tudi prava polomija, saj je, med ostalim, strahotno zadolžil slovensko državo. V glavnem se je kot lojalen partijec spretno in varno prebijal po partijski lestvici na vrh slovenske politike, tudi prek naučenih sodobnih marketinških prijemov, kar pa še ne ustvarja osebnosti.

Vendar kljub temu pomanjkljivostim in kljub temu, da je bil človek nedemokratske (leve) proveniencije, pa je ob več priložnostih zvrnil hrbtenico, se uprl mračnim silam slovenske zakulisne politike in tako reševal svoje človeško dostojanstvo. Kot npr. v času vodenja vlade, ko ga je veliki Boter iz ozadja najprej ustoličil, nato pa ga poskušal zamenjati in kot obrabljeno kunjo odvreči v obcestni jarek. Pa ko je ob Jankovičevem neuspehu oblikovanja vlade pozval svojo stranko, naj ne stopa v koalicio z novim Kučanovim izvoljencem, in je bil celo pripravljen s položaja opozicije podpreti vsakršno vlado v njenih morebitnih, prepotreb-nih ključnih reformah. Če dodamo k temu še njegov opazen trud, da bi bil predsednik vseh Slovencev in drugih državljanov, ne glede na njihovo ideološko ali politično pripadnost, sem v pismu zaključil, "da bodo ljudje to njegovo držo nagradili". Kar se je kasneje tudi zgodilo, in se utegne to ponoviti tudi v bitki za nov mandat, kljub žolčnim napadom številnih, kot krote napihnenih levičarskih dušebrižnikov, ki se iz svojih udobnih in na proračun prisesanih korit grebejo, da bi ljudem prali možgane.

Milan Gregorič

ŽUPNIJA DAVČA
vabi na

SPOMINSKO SLOVESNOST

Ob 70. obletnici prekopa v Štulčevi grapi in pokopa duhovnikov prof. Filipa Terčelja in Franca Krašne,

župnika v Sorici in Davči,

v posvečeno zemljo na davško pokopališče,

bo v soboto, 29. aprila 2017, ob 17. uri

spominska sveta maša v cerkvi v Davči.

Daroval jo bo domači župnik, g. Mirko Turk,

ob somaševanju vabljenih duhovnikov.

Ob 16. uri bo molitvena ura za poveljanje obeh mučencev.

Po maši bosta v župnišču še srečanje udeležencev in pogovor

o tem dogodku.

Vljudno vabljeni!

Pomlad pod Poreznom

Ko so zli duhovi po zločinu spali,

sred'noči so močje močno garali.

V skriti grapi trupli so izkopali,

ju v posvečeno zemljo pokopali.

Pastirjema čast in dostojanstvo so vrnili,

junake davške v spominu bomo ohranili.

(Iz knjige Rudolfa Tršinarja: "Da se duh osvobodi")

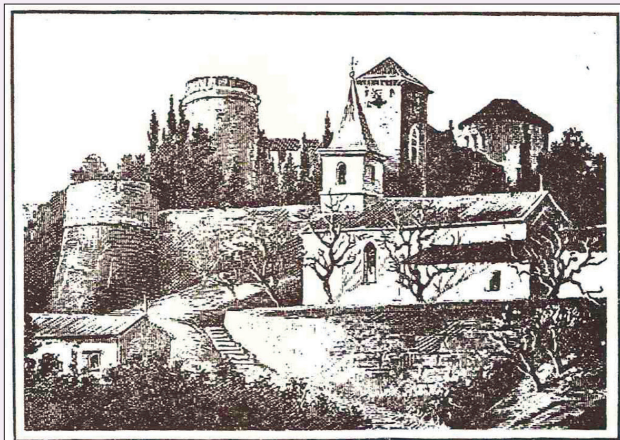
NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (56)

Mariza Perat

TRSAT

Trsatški hrib z gradom in cerkvijo se dviga nad mestom Reko v Kvarnerskem zalivu. Z vrha hriba se romarju in izletniku odpira čudovit razgled na Jadransko morje, na Učko, na otoka Krk in Cres. Sredi teh naravnih lepote, ki prevzamejo vsakega obiskovalca, se na tsratskem hribu beli cerkev, posvečena Materi Milosti, kot romarji imenujejo tsratsko Mater Božjo.

Trsat je najstarejša Marijina božja pot na Hrvaškem z neprekinjenim češčenjem. Njeni začetki segajo v leto 1291, ko je tu pristala nazareška hišica. Kot je že bilo omenjeno, je v tistem času Trsat spadal pod gospostvo knezov Frankopanov, takrat ene najmočnejših in najbolj slovitih hrvaških plemiških rodbin, katere rod je izhajal z otoka Krka. Svoje rodbinske zveze so krški knezi imeli po vsej Evropi, kar je njihovo moč še v dodatni meri okrepilo. Trsat so dobili v last leta 1288 in so nato tu gospodovali sko-

Trsat z gradom in župno cerkvijo sv. Jurija leta 1825

ro tristo let.

Za večjo varnost so Frankopani v vseh mestih svojega ozemlja postavljali utrjene gtradove, poleg njih pa cerkve. Tako so tudi na Trsatu zgradili grad, v bližini pa še župno cerkev sv. Jurija.

Po prenosu nazareške hišice oziroma kapelice s Trsata 10. januarja 1294 v deželo Marke, je na kraju, kjer je hišica stala, kot že omenjeno, knez Nikolaj I. Frankopan dal zgraditi kapelico, ki je bila povsem enaka nazareški hišici, le da je bila manjša. Knez je sicer imel namen, da bi pozneje postavil večjo cerkev, a mu je smrt to namero preprečila.

Njegovo željo je izpolnil njegov potomec Martin Frankopan, pobožen in globoko veren knez. Razen tega, da so njegovi predniki na Trsatu Mariji v čast želeli postaviti večjo cerkev, je kneza Martina k temu nagnila tudi njegova osebna želja, da bi na Trsatu zraslo večje svetišče, ki bi lahko sprejelo številne romarje, ki so tja prihajali. Zaprošil je zato papeža Nikolaja V. za dovoljenje, da bi na Trsatu postavil večjo cerkev, poleg nje pa še bivališče za redovnike, saj je zaradi stalnega naraščanja romarjev bilo nujno, da se ob cerkvi postavi samostan. Papež Nikolaj je knezu Martinu rade volje ustregel in tako so leta 1431 ob kapelici začeli z gradnjo cerkve in samostana.

Knez Martin je samostan izročil frančiškankom, ki so na Trsat prišli iz Bosne. Cerkev ni bila velika, prav tako tudi ne samostan. V tej cerkvi je knez Martin pokopan, ob njem pa so tu še drugi člani rodbine. Leta 1531 je Peter Krušič, zmagovalac nad Turki, ob cerkvi dal postaviti kapelo v čast sv. Petru, leta 1924 pa je baron Štefan della Rovere dozidal še kapelo sv. Ane.

Na Trsat so medtem prihajale vedno večje množice romarjev in frančiškani so se odločili, da bodo cerkev povečali. Pri tem je redovnikom v veliko oporo bil knez Nikolaj Frankopan, potomec že omenjenega Nikolaja I. V tem času pa je v noči od 5. na 6. marec 1629 samostan zajel požar in ga popolnoma uničil. Uničena je bila samostanska knjižnica, uničeni dragoceni rokopisi, med temi zapisnik o potovanju v Nazaret iz leta 1291 ter potopis župnika Aleksandra Žorževića iz istega leta. Uničenih je bilo tudi mnogo knjig, ki so jih ob svojem prihodu na Trsat prinesli frančiškani iz Bosne. P. Franjo Glavinič, očividec požara, v zvezi s tem piše:

"Tudi jaz sem prinesel mnogo knjig iz Španije, ko sem leta 1626 bil tam na generalnem kapitlu, prinesel sem jih tudi iz Italije in iz raznih drugih dežel".

Cerkev je pri požaru ostala nepoškodovana. Ohranila se je tudi ustanovna listina samostana, ki jo je izdal knez Martin Frankopan.

Naj še omenim, da je knez Frančišek Frankopan leta 1691 cerkvi dodal kapelo sv. Antona Padovanskega. Leta 1824 so cerkev znova povečali in ji prizidali zvonik.

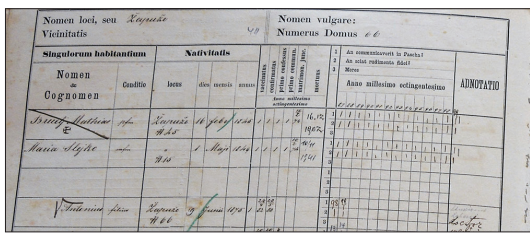
/ dalje

O pravi družini dr. Antona Breclja
Napaka v leksikonih

V slovenskih leksikonih se že leta pojavlja ista napaka glede staršev znanega goriškega in ljubljanskega zdravnika dr. Antona Breclja (1875-1943), predsednika Slovenske krščansko-socialne zveze in enega od ustanoviteljev Slovenskega katoliškega tiskovnega društva. Zepovca in Sturca. Rojenega v Žapužah v župniji Šturje pri Ajdovščini.

Biografski leksikoni pišejo, da sta bila njegova starša Franc Breclj in Terezija Slejko. V resnici pa se je rodil v družini Matije Breclja in Marije

Slejko. To smo osebno preverili tako v družinski knjigi župnije Šturje kot tudi v krstni knjigi. Na fotografiji družinske knjige, ki jo danes hrani Škofijski arhiv Koper,

lahko to tudi sami preverimo. Mimogrede naj omenimo, da se je Antonova sestra Ana Breclj po-

ročila (1922) z ovdovelim Filipom Terčeljem, očetom prvega primorskega svetniškega kandidata Filipa Terčaja.

Žal je v slovenskih rodovnikih, ki so jih naredili ljubiteljski raziskovalci, včasih najti napake. Posebej, ko gre za starejša obdobja, denimo pred letom 1800. Zato je zelo pomembno upoštevati metode rodoslovja, ki jih priporoča Slovensko rodoslovno društvo, kakor tudi osnovne zgodovinske metode. Res je lepo imeti na steni rodovnik, ki sega nazaj 500 let, a če vsebina ni strokovno preverjena, se lahko zgodi, da smo ponosni na "ponarejene" prednike.

Tino Mamič

Slovenski vrhunski podjetnež

Akrapovič presešel mejo
tisoč zaposlenih

Ivanški Akrapovič, ki je svojo proizvodnjo predlani preselil v Črnomelj, je lani z 92,5 milijona evrov prometa predlansko prodajo na ravni skupine presešel za 16 odstotkov. Po revidiranju in konsolidaciji na ravni skupine pričakuje približno 12,5 milijona evrov čistega dobička, s čimer bodo predlanski izid presegle za dobro polovico.

Akrapovičev finančni direktor Matej Akrapovič je za STA povedal, da letos načrtujejo prodajo, ki bo prvič v zgodovini podjetja presešla sto milijonov evrov, hkrati je napovedal dobiček na približno lanski ravni ali nekaj nad njo. Kot drugi letošnji preboj je navedel, da so na ravni skupine pri zaposlenih 1. aprila presegle število tisoč.

Akrapovič sicer v Črnomlju zaposluje približno 700 in v Ivančni Gorici še preostalih približno 300 ljudi. Na ravni skupine so lani na novo zaposlili okoli 80 ljudi. Letos naj bi jih še okoli 40, deset v Ivančni Gorici in 30 v

Črnomlju, kjer pa se vse bolj soočajo z omejeno ponudbo kadra, je dodal finančni direktor.

Akrapovič, ki ima v Črnomlju skupaj z novim logističnim centrom na razpolago 23.000 kvadratnih metrov površin, je v Ivančni Gorici ohranil

Matej Akrapovič

vodstvo družbe, razvojni oddelek, livarno, orodjarno in oddelek predproizvodnje.

V Črnomlju nameravajo šte-

vilno zaposlenih postopoma še krepiti, ob zdajšnji rasti pa naj bi v Beli krajini ob koncu desetletja oz. do leta 2020 zaposlovali do 800 ali tudi več ljudi.

V Akrapoviču, kjer so za naložbe na ravni skupine lani namenili približno tri milijone evrov, podoben znesek za ta namen načrtujejo tudi letos. V Ivančni Gorici konec leta načrtujejo ureditev novega testnega središča, predvidoma leto pozneje pa še gradnjo nove upravne stavbe.

Med glavne Akrapovičeve izdelke s približno 70 do 75 odstotki sodijo motociklistični izpušni sistemi, njihov avto segment, ki se stalno povečuje, pa dosega 25 do 30 odstotkov prodaje.

Največ prodajo na trgih EU, v Nemčiji, Franciji in Italiji, njihova prodaja pa se krepí tudi v ZDA in na Kitajskem. V Sloveniji prodajo manj kot odstotek svojih izdelkov, je še povedal finančni direktor Akrapovič.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (150)

NATUROPATIJA V SLOVENIJI
IN SVETU

Pred kratkim se je v Ljubljani končal 2. naturopatski kongres. Novost letošnjega kongresa je bil natečaj, ki ga je razpisalo Združenje naturopatov Slovenije, z naslovom "Postani raziskovalec - odkrij sporočilo, ki ti ga puščajo predniki". Sodelovali so petošolci iz Slovenije in zamejstva. Otroci so morali izdelati plakate in kar najzornije predstaviti ustno izročilo, ki so jim ga predali dedki, babice, starejši meščani/vaščani ali stanovalci domov upokojencev. 10 najboljših plakatov je prišlo v finale. Otroci so iz zelišč izdelali kreme, losjone, tinkture, spisali zeliščne recepte proti glavobolu, srbečici, izpuščajem, bolečinam, vnetju, diareji, zaprtju itd. Izvedeli smo, da so kreme in zelišča poizkusili tudi na sebi.

Mednarodna komisija je določila zmagovalca, in sicer je zmagala osnovna šola Sveti Tomaž; 14 otrok iz te šole je izdelalo plakat z mentorjem. Šola je prejela 2000 evrov nagrade, ki jih bo po-

stvu slovenske zemlje.

Šele ko izveš, kdo si, od kod izviraš, ko veš, kaj so počeli tvoji predniki, kako so živeli, v kaj so verjeli, kako so se obnašali in kakšna zelišča so uporabljali, takrat veš, kdo si in kje lahko deluješ. Spoznavanje svojih korenin te dela močnejšega, krepi narodno zavest in suverenost. S tem tudi učimo mlade generacije spoštovanja preteklosti, jim polagamo v roke naše zaklade, vrednote, vedenje. Tako bo otrok imel v srcu pravi slovenski nagelj in z njim bo ponosno hodil po svetu; kjerkoli bo, bo vedel, kdo je in od kod prihaja.

To so vrednote, za katere se je vredno boriti in se žrtvovati.

2. naturopatski kongres je bil medijsko zelo pokrit s strani medijev in novinarjev iz vse Slovenije. Glede na to, da so bili predavatelji naturopatskega kongresa s celega sveta in da je bila na kongresu prisotna in je podelila nagrado predstavnica svetovne naturopatske federacije (WNF), so se druge evropske države odločile, da bodo takšen natečaj ponovile tudi doma. Vseka-

rabila za izlet, saj nekateri otroci niso bili še nikdar na morju.

Delo vseh otrok želimo ovekovečiti, zato bodo vsi izdelki in recepti zbrani v knjigi, ki jo bomo tudi izdali in natisnili; na ta način bo delo otrok ostalo trajno, pričevalo pa bo o slovenskem ljudskem izročilu, o slovenskih koreninah, o boga-

kor nas je ta novica razveselila.

Projekt malih oziroma VELIKIH otrok Slovenije bom junija predstavila na evropskem naturopatskem kongresu v Madridu, julija pa na svetovnem naturopatskem kongresu v Phoenixu. Otroci si to zaslužijo. Na mladih svet stoji!

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Pravni zastopnik Marko Tavčar

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 00000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRESO

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To število smo poslali v tisk v ponedeljek, 24. aprila, ob 16. uri

Zgodba

O črnem mačku izpod Dveh špic

Vsakič, ko se z možem peljeva v gore, v Kanalsko dolino, vzameva s seboj vrečko mačjih briket. Za črnega, dolgodlakega mucka, ki čaka nekje pred zaprtimi vrati, v samotni, nekje med Belo, smrečjem in visokima vrhovoma Dveh špic. Že ko od daleč zasliši hrup avtomobilskega motorja, priteče, vedno bolj suh, umazan in z nasršeno dlako. A z istim upanjem, da se bodo vrata, za katerimi je bilo še to zimo toplo in za katerimi je še vedno mehak kavč in skleda za hrano, vendarle odprla. In že ko izstopam iz avta na ves glas mijavka, vpije pravzaprav. Vem, kaj mi pripoveduje. Njegova zgodba je žalostna zgodba o nenadnem odhodu, o samoti, o tisočih vprašanih, ki mi ne ve odgovora, o čakanju, o upanju na vrnitev. Na vrnitev lastnika, prijatelja, s katerim sta delila dolge zimske dneve, ko se sonce za cela dva meseca sploh ne spomni na majhne, pozabljenje Lužnice. Bagni di Lusnizza ali Na Ušech, kot kraj pravijo nekateri domačini. Črni dolgodlaki maček se noče vdati. Ne prestano mijavka in pripoveduje zgodbo o človeku, ki je moral s trebukom za kruhom. Brez prestanka mijavka in me poklapano gleda. Tako nekako, kot bi me prosil: napiši, napiši o tem, kaj se dogaja v teh samotnih karnijskih gorah, napiši o bolečini odhoda, o krivicah, ki se še vedno dogajajo. Napiši o gorah, ki počasi umirajo, o ljudeh, ki odhajajo, o vratih, ki

ostajajo zaprta. O tišini. O samoti. Lastnika dolgodlakega črnega mucka, Marka, sva z možem spoznala čisto slučajno. Bežno srečanje, ki se je spremenilo v prijateljstvo, potem ko sva mu povedala, da sva doma v Seucah v Idrijski dolini. Kako majhen je svet, se je nasmehnil in izvedela sva, da je bil njegov stric tisti samotar, ki je živel nekje pod Staro Goro in je bil pravzaprav prvi domačin, ki sva ga spoznala po selitvi v Seuca. Živel je sam z jato gosi in nečaku ni zapustil čisto ničesar. Gola revščina in robida, ki izpodjeda življenje. Mark je doraščal nekje v osrčju Dunje, kjer je plezal po skalah nad hudournikom in prepadi brez konca in kjer se je naučil ljubiti gore. Med poletnimi počitnicami pa se je rad vračal v Benečijo, ki mu je ostala v srcu. Njegova mama, rdečelaska, o kateri naš sosled pripoveduje, da ji po lepoti ni bila kos nobena sovrstnica v Idrijski dolini, je dom zapustila zelo zgodaj. Poročila se je daleč v Karnijo in se preselila tja, kjer je bilo življenje še veliko bolj kruto in trdo in samotno, kot je na meji med Brdi in Benečijo. A je vednar upala, da bo boljše. Ljudje, predvsem revni ljudje, vedno upamo, da bo nekoč, nekje boljše. Drugega, razen upanja, nimamo. Včasih ni težko postati prijatelj. Z Markom naju je vezalo marsikaj. Morda že to, da sva oba strelca in da imava popolnoma uničena kolena. Zaradi hoje, zaradi smučan-

ja, zaradi lazenja navkreber in zaradi te nore, neizprosne ljubezni do gora. Vsaka Markova pripoved je prekipela od ljubezni do gora. Nore ljubezni, ki jo razumemo samo tisti, ki jo nosimo v srcu. Boleden belih strmin in modrega neba. O Dveh špicah, ki kraljujeta nad njegovim bornim stanovanjem, je pripovedoval z zanosom in vsakič se je ozrl nanju, kot bi mu bila vrhova prijatelja in sopotnika. Bela, Fella, mu je bila prijateljica. Ko sem potožila, da je pri njem doma slišati hrup avtoceste, ki je neusmiljeno zarezana v Kanalsko dolino, je to vedno zanikal. Bela je, poslušaj jo, kako pripoveduje, jeseni je glasnejša, pozimi skoraj utihne, ko se ujame v ledeno past. Bela mu je pripovedovala, ga pozdravljala, mu pela glasbeno spremljavo ob delu, ko je rezljal les ali klesal. Bela ga je spremljala, ko je ribaril ali plezal po skalovju. Ob Beli se je zadnjikrat odpeljal proti Trstu. Vedela sem, kako Mark ljubi gore. Tako kot jaz menda. Ali morda še bolj. Tako kot tisti, ki venomer pripovedujejo o njih, o prehojenih poteh, o neizsanjanih vrhovih. In živali. Nikoli ni pozabil na približke za jelena, ki je prihajal vsak večer pod njegovo okno; medvedu, ki je v Lužnicah stalni gost, pa je dal ime Teddy. In črni brezdomni, zapuščeni muček je

našel pri njem dom. Pred tedni nama je Mark povedal, da odhaja. Možu je zaupal. Tovarna, kjer je bil zaposlen, se je dolgo prebijala iz krize v krizo. Dali so ga v dopolnilno blagajno, nato se je spet prižgalo upanje, nekaj mesecev dela in spet je bil na cesti. Enostavno ne gre več... prestar je, da bi upal na zaposlitev, premlad, da bi verjel v upokojitev. Odločil je, da se preseli v manjše stanovanje v Trstu, tam ima morda možnost, da začne s podjetništvom, kot zidar in restavrator. Upa, da bo šlo. Mora upati. Hči,

ki študira v Huminu, bo ostala pri meni, majhno stanovanje v Kanalski dolini bo zaprlo. Bil je najemnik, denarja ni, da bi ga obdržal. Kriza je in srečen si, če lahko sploh delaš. Ni izbire. Mož ga poslušaj... na misel mu pridejo vsi tisti, ki so

si zadnja leta zaradi izgube delovnega mesta vzeli življenje. Prijatelj molči gleda v tla... na koncu pove, da sta šla tudi dva njegova bivša sodelavca v smrt. Ko po dolgih letih mirnega in varnega življenja izgubi vse, se ti zruši svet. V temi ni poti, nikamor. Bela žubori tam daleč, prihaja pomlad, a Mark ve, da bi upal na zaposlitev, premlad, da bi verjel v upokojitev. Ravno v Trst, kjer se sploh ne da živeti. Ravno v Trst, pripomni Mark. Gore umirajo, zašepeta. Delal bo ves dan, mucka ne more vzeti s seboj v mesto. Prosi naju, če poiščeva posvojitelja. Vem, da muc tako kot on ljubi gozdove in svobodo. Ne vidim ga daleč od gora in senožeti pod špicama. Avto se zadnjič odpelje s parkirišča, vem, kako je težko meni, ko po izletu zapuščam gore. Mark je bil tu doma in jih ljubi tako kot jaz. Verjetno še veliko bolj. Njegove gore, njegove steze, plazišča, rušje, vrhovi. Kanalska dolina. Če jo ljubiš, veš, kako je lepa. Spomnim se znanke, s katero sem se pogovarjala o časih, ki so vse težji, in o življenju, ki zna biti krivično. Pripovedovala sem ji o družinah, ki jih zaposlitev ločuje, uničuje. O prisilnih selitvah za kruhom. Ne razume me, preveč je objestna in ne ve, kaj pomenijo korenine. Človeku ne morejo biti dane vse komoditete, mi odgovori. Saj je vseeno, če se pač seliš. Boli me. S takimi se ne pogovarjam rada. Jezi me, ker mislim, da je človek pred vsem ostalim. Delamo, da živimo. Ne živimo, da garamo kot nori. Država naj bi obstajala, da bi skrbela za nas in nam lajšala življenje. Čovek.

Predvsem človek. Pred delom, pred denarjem, pred interesi teh krutih vladajočih lobijev. To, da lahko živiš tam, kjer si doma, kjer imaš korenine, pa čeprav jih tudi sama nimam, naj bi bila osnovna pravica vsakega posameznika. Odhajanje, strah, negotovost. Boli. In gore medtem umirajo. Mark ni edini, ki odhaja v mesto, ki mu je tuje. V zadnjih 23 letih je gorske predele zahodne Furlanije zapustilo 6.000 prebivalcev. Padec števila prebivalcev je v nekaterih občinah, kot v dolini Dunje, skoraj 50 odstotek. Oblasti molčijo in gledajo. Domačije samevajo. Vasi počasi izumirajo. Italijanska država je podeželju, predvsem pa goratim predelom, kruta mačeha brez vsakega poslušala. Z možem se vračava v tišino pod Dvema špicama. Ko gledam vrhove in sneg, ki počasi kopni in pušča upanje pomladi, vem, kako Mark pogreša tišino in objem gora, svojih gora. Še bolj jih ljubim, ker vem za njihove dragocenosti, za bolečino izgube, za življenje, ki zna biti kruto, z leti vse bolj. Vem, kako težko je zvečer, ko ni žuborenja Bele, a te v sen zabija norenje prometa v majhnem mestnem stanovanju. Vem in mi je težko. Ker razumem, kako je tistemu, ki ljubi gore, ko jih mora za vedno zapustiti. Črni kosmati muček mijavka pred praznim pragom. Vrata so zaprta. Gospa s Trbiža se jezi, kako je mogel Mark mucka zapustiti. Še sam ni vedel, kam gre in kako bo shajal, pripomni in dodam, da je dandanes življenje kruto, ne samo za živali, ampak tudi za nas ljudi. Ne vem, če me razume. Preveč žalostno je mijavkanje osamljenega mucka, ki zaman čaka lastnika tam, v senci Dveh špic, medtem ko daleč na jugu mesto požira upanje in sanje.

Suzi Pertot

Nogomet

Drugo zaporedno napredovanje Primorja

Prvi velik uspeh naše športne srenje v iztekajoči se sezoni je napredovanje nogometne Primorja v promocijsko ligo. Prosečani so bili v tem ugodnem, drugem deželnem tekmovanju zadnjič pred dolgimi 17 leti, na prelomu tisočletja. Rdeče-rumeni se veselijo drugega zaporednega napredovanja, v petih letih pa so skupno prestopili kar trikrat, saj so bili pred tem celo v zadnji ligi. Moštvo predsednika Roberta Zupina je veliki met proslavljalo na domači Rouni, v športnem središču z igriščem z umetno travo, ki ga Football Club Primorje upravlja, že dva kroga pred koncem rednega dela prve amaterske lige. Pred Veliko nočjo so namreč varovanci trenerja Davida Ravalica nasuli gostom iz Krmina šest golov, Zarja pa je v zadnjih minutah izenačila proti drugo uvrščenemu Pro Romansu in tako pripravila darilo bratranec s Proseka. Matematično napredovanje je bilo sicer stvar časa, z izjemo uvodnega dela prvenstva, ko so navduševali nasprotniki z Goriškega, je bilo Primorje namreč za odtenek boljši tekmeč. Uveljavitev te enajsterice ni naključna, ekipa je bila za raven prve kategorije strahovita - kakovostna, izkušena in dobro pokrita v vseh vlogah. Imena, ki jih bomo nanizali, marsikomu ne bodo veliko pomenila, toda gre za odlične nogometne s tržaške scene. Večina fantov je že igrala v elitni ligi, Metullio na primer pri Krasu, Gerbini (ex Vesna), Casseler in

Cipolla pri San Luigiju, Manosperiti in Miot pri San Sergiu, Danieli pri Ponziani, kapetan Pacherini pri Muggii. Skratka, sami zelo kvalitetni igralci, ki so ustvarili tudi prijetno skupino in so v umirjenem okolju in idealnih razmerah, ki jih ponuja proseški klub, delovali kot stroj. Omenjeni seznam športnikov kaže na kričече pomankanje slovenskih fantov (v postavi je bil edinole v klubu vzgojeni Christian Paoletti iz Gabrovca), kar bi radi v društvu srednjeročno nadoknadili z ustrežno zastavljenim projektom v mladinskem pogonu. Motorja dosežkov zadnjih dveh sezon sta trener Davide Ravalico, tudi sponzor ekipe, in športni vodja Ezio Marconi. Oba zelo dobro poznata svet tržaškega amaterskega nogometa in sta izjemno ambiciozna, tako da že napovedujeta igranje v vidni vlogi tudi prihodnje leto na višjem nadsloju. Sicer že v taki zasedbi Primorje lahko menda mirno igra v promocijski ligi. Kanček romantike vnaša v to zgodbo o uspehu aktivna prisotnost okoli moštva športnih delavcev, ki so vodili društvo že dvajset in več let nazaj. Nekdanji predsednik (celih 16 let) Dario Kante in njegovi tedanji sodelavci, skoraj vsi so še v odboru, spremljajo ekipo in na zgodovinskem nasipu na proseški Rouni radi povedo kako pikro s tribune. Primorje bo leta 2024 obhajalo 100 let dejavnosti. HC

Govor Iva Svetine, predsednika Društva slovenskih pisateljev, na odprtju 22. Slovenskih dnevov knjige

Čas je za novo reformacijo

Pet stoletij po Luthru in začetku reformacije, je napočil čas, da tudi mi, slovenski pisatelji, nabijemo svoje zahteve na vrata t. i. hrama demokracije in terjamo tisto, kar bodo naši izvoljeni predstavniki zagotovo prepoznali kot nerealne, kot utopijske, kot še en fantazijski izdelek literatur. A četudi se ni več zdelo mogoče, da bi ponovili zahteve pariških študentov iz leta 1968. in sicer: Bodo realisti, zahtevajmo nemogoče!, pa smo soočeni z popolno gluhostjo vladalcev. Že leta si skupaj z drugimi predstavniki civilne družbe prizadevamo vzpostaviti dialog z vlado, v katerem bi lahko podrobneje pojasnili, zakaj naše zahteve in predlogi niso utopijski, ampak nujnost, če hoče slovenska družba preživeti. Saj smo narod knjige, kajne? A ne tako daleč od nas, ki domujemo na Tomšičevi, je Gregorčičeva, kjer vlada vlada, na katero smo v zadnjih letih naslovlili vrsto vprašanj, predlogov, zahtev. A deležni smo bili le molka, ki v tej zgodbi zagotovo ni zlato. Res sta bila zadnja ministra, točneje ministrica Julijana Bizjak Mlakarjeva in minister Tone Peršak vedno pripravljena, da sedeta z nami za

mizo, a oba, tako kot tudi mi, pisatelji, sta vedela, da je njun "manevrski prostor" zelo zamejen, omejen. Kajti proračun za kulturo je nerazumno nizek! Zato je treba, da se o tem pogovarjamo skupaj s predsednikom vlade in finančnim ministrom oz. ministrico. A ona dva ne čutita nikakršne potre-

Foto Luka Volk

be, da bi se pogovarjala s pisatelji in z drugimi ustvarjalci na področju. Saj, vsaj predsednika vlade, ni ganil niti letošnji govor predsednika UO Prešernovega sklada Vinka Möderndorferja 7. februarja v Cankarjevem domu! Četudi bi moral od sramu vsaj zardeti. Zato nam ne preostane drugega, če smo še dediči ustanoviteljev Društva slovenskih pisateljev pred sto petinštiridesetimi leti, ko je Davorin Trstenjak zapisal,

da je pisateljska država republika! Samo za osvežitev spomina: tedaj smo živeli še v "ječi narodov", v avstro-ogrski monarhiji. Letošnji, 22. Slovenski dnevi knjige se bodo odvijali pod geslom Jaz te pišem, knjiga, kdo te bere? Torej bomo skušali v naslednjih dneh preizkusiti, kako trdna naveza, nemara celo simpatija, če ne kar ljubezen, je med avtorjem in bralcem. Poleg teh dveh skrajnih točk ustvarjalnega procesa, saj branje je tudi posebna vrsta ustvarjanja, poustvarjanja, morda bolj rečeno podoživljanja, so še založniki, knjigarne in knjižnice. Gre torej za zelo zahteven, a hkrati tudi ranljiv odnos, pri katerem je na prvem mestu pisatelj. In naj znova in še enkrat ponovim: pisanje ni prostočasna dejavnost, je delo, trdo delo, garanje. Samo predstavljajte si, kako je napisati roman s 400 stranmi! In če je država, ta naša blede mačeha, že zdavnaj ugotovila, da mora poskrbeti za izdajo slovenske knjige, in sicer tako, da njen natis, izdajo sofinancira preko Javne agencije za knjigo, se more te svoje modre odločitve tudi držati! In če omenim samo tisti "nesrečni" davek na knjigo, za katerega se zavzemamo, da bi bil ničelne stopnje, vedno znova slišimo, da to ni tako enostavno, kot si mi predstavljamo. A pri tem država pozabi (ali hoče pozabi-

ti), da je Državni svet 27. septembra 2011 sprejel Deklaracijo o usmeritvah za delovanje Republike Slovenije v instituciji EU, v kateri je tudi izražena potreba po "vzpostavitvi možnosti odobritve ničelne stopnje DDV" (kako previdno zapisano!), saj proti uvedbi tega ne more biti argumentov notranjega trga, ker se odvija na lokalni ravni in s tem ne izkrivlja konkurence na notranjem trgu". V zadnji Deklaraciji za obdobje 2016 - 2017 te povišne prošnje ne več! Naše zahteve se ne začnejo in končajo le pri davku na knjigo, ampak se predvsem osredotočajo na položaj tistih, ki knjigo pišemo! Veliko jih je t. i. samozaposlenih, nekaj tudi s. p. (kot vodovodni inštalaterji ali vulkanizerji), no, nekaj pa nas je tudi že upokojujencev. In če naš "lokalni" trg ne zmore regulirati cene knjige in števila prodanih izvodov (zato naj bi bila knjiga oproščena DDV-ja!), potem ne more biti pisatelj postavljen "na trg"! Položaj slovenskega pisatelja je sramoten! In to sramoto želimo sprati s sebe! Naj nastopi čas "očiščenja in pomlajenja", čas nove reformacije, ki bo predvsem kulturna reformacija in novi humanizem, v katerem bo šlelo duhovno bogostvo posameznika, ko ne bo več dileme biti ali imeti, in narodov, ne pa multinacionalnih korporacij, ko bo naša pisateljska država znova postala republika. In tu nam ne bo stalo na poti prav nobeno pravilo, niti "fiskalno"! Knjiga je orožje, je rekel Brecht, in mi izdelujemo knjige! In tedaj bodo Slovenski dnevi knjige tudi slovesni!

Slovensko zamejsko numizmatično društvo J.V. Valvasor / Občni zbor Živahno in plodno delovanje zamejskih numizmatikov

Letos je Slovensko zamejsko numizmatično društvo J.V. Valvasorja imelo svoj redni občni zbor v sredo, 12. aprila. Kot običajno so se člani zbrali v gostilni Veto na Opčinah, kjer že dolgo let prijazno gostijo numizmatike in jim dajejo na razpolago svoje prostora

Občni zbor je odprl predsednik Andrej Štekar s pozdravom vsem prisotnim, kateremu je sledilo izčrpno poročilo o opravljenem delu v preteklem letu. V lanskem letu so imeli zamejski numizmatiki običajno delovanje, torej mesečne sestanke, društvene izlete in odmevno predstavitev medal-

pešpolk, saj je bilo njegovo naborno območje na Tržaškem oz. na širšem območju Primorske in sestavljali so ga za več kot polovico Slovenci) je zahtevalo mnogo časa in energij članov društva. Medaljo, s katero so se tržaški numizmatiki vključili v praznovanje 100-letnice prve svetovne vojne, so uradno predstavili 10. marca 2016 v dvorani Alessi na sedežu Tržaškega novinarskega krožka (Circolo della Stampa di Trieste). Večer je potekal dvojezično, saj je bil namenjen tudi italijanskim someščanom, udeležba pa je bila res presenetljivo visoka in odmevna tudi po raznih tiskanih in spletnih medijih. Medaljo sta predstavila dr. Vasja Klavara in dr. Andrej Šemrov. Medalja je že pošla, član Zvonko Vidau pa je poskrbel, da je razstavljena tudi v Kobariškem muzeju, ki varuje in hrani raznovrstno gradivo dediščine Soške fronte in je muzejska zbirka o prvi svetovni vojni svetovno znana. V lanskem letu so zamejski numizmatiki navezali stike s tržaško sekcijo Societa' Friulana di Archeologia, člani lokalne sekcije so prišli tudi na nekatere sestanke zamejskih numizmatikov. Člani društva Valvasor so jim pomagali tudi pri organizaciji izleta po Ljubljani in ogleda Narodnega muzeja in seveda numizmatičnega Kabineta, ki je bil 23. oktobra 2016. Letos, točneje 26. marca, pa je Stanko Flego pripravil in vodil celodnevni izlet po nekaterih arheoloških najdiščih na Tol-

minskem. Udeleženci so si najprej ogledali jamo Divje babe, kjer so našli neandertalsko piščal, najstarejše najdeno glasbilo na svetu. Po kosilu v Mostu na Soči je popoldan arheolog Miha Mlinar vodil po arheoloških najdiščih te vasi in nato skupino spremljal še v Tolminskem muzeju, ki hrani bogato arheološko in etnografsko zbirko s širšega tolminskega območja. Izleta se je udeležilo lepo število članov obeh društev in italijanski gostje so bili nad celodnevni doživljaj navdušeni, tako da bo primerno take pobude ponoviti. Predsedniškemu poročilu je na občnem zboru sledilo še poročanje blagajničarja Stanka Flega, ki je orisal ekonomsko stanje društva; to ima urejeno blagajno, saj večina delovanja poteka na prostovoljni ravni in so vsi izdatki le za poštno stroške in nakup novih knjig. O knjižnici je spregovoril Mitja Petaros, jo na kratko predstavil gostom (društvo razpolaga z zavirljivo bogato knjižnico, ki je zanimiva za marsikatero zgodovinarja) in opisal nekatero novo nakupljene numizmatične knjige. Pred razpravo sta gosta iz Ljubljane pozdravila tržaške somišljenike, sledil je sklepni del občnega zbora, ko so si numizmatiki ob priložnostni zakuski izmenjevali mnenja in predloge za prihodnje delovanje. Slovensko zamejsko numizmatično društvo J.V. Valvasorja ima torej zelo živahno in plodno delovanje. Kdorkoli bi si želel bližje spoznati to zanimivo zgodovinsko področje, ki ga ponuja numizmatika (morda tudi za svetovanje ali cenitev starejših denarnih pripomočkov), se lahko oglasi vsako drugo sredo v mesecu v gostilni Veto na Opčinah po 20.30 uri, ko se redno srečujejo zamejski numizmatiki.

MAP

re tudi za redna mesečna srečanja. Čeprav občni zbor ni bil volilnega značaja, se ga je udeležilo lepo število članov, kot gosta pa sta bila prisotna tudi predsednik in blagajnik Numizmatičnega društva Slovenije Urban Mate in Vitomir Čop. Društvo že mnoga leta zelo dobro sodelujeta in gosta sta s prisotnostjo to želela potrditi ter še bolj utrditi prijateljske vezi.

je, ki so jo izdali v mesecu decembru 2015. Čeprav so leta 2016 zabeležili dvajsetletnico neprekinjene uradnega delovanja in obstoja društva, so se raje posvetili razvejenemu rednemu delovanju, kot da bi na kak poseben način praznovali obletnico. Kovanje in predstavitev že četrte medalje, ki so jo tokrat posvetili 97. polku avstro-ogrske vojske (ki so ga imenovali tudi Tržaški

Občni zbor Slovenskega planinskega društva Gorica Društvo deluje v pravo smer

V sredo, 19. aprila, se je v prostorih Kulturnega doma v Gorici zbralo okoli petdeset članov Slovenskega planinskega društva Gorica. Na sporedu je bil 69. redni občni zbor društva. Letos je bila kulturna točka še posebno zanimiva. Nadzornik Vlado Klemše je predstavil vrsto slik iz albumov Ferdinanda Rolicha, ki jih je sin Alessandro izročil planinskemu društvu. Slike Rolicha, ki je bil med vojnami nekaj časa tudi predsednik društva, imajo veliko dokumentarno vrednost, kajti pokrivajo planinsko delovanje od leta 1925 do začetka druge svetovne vojne. Albumi vsebujejo kar 900 slik in pričajo o ljubezni do planin, pa tudi o izredni fotografski sposobnosti. Predsednik Mitja Morgut (*na sliki desno*) je nato uvedel uradni del občnega zbora s predsedniškim poročilom. Najprej se je zahvalil članom za prisotnost in zanimanje za društveno delovanje. Nato je predstavil sedanjo sliko planinskega društva. Začel je z manjšo kritiko do izvršnega odbora, in sicer do članov, ki so na sejah pogosto odsotni. Zahvalil pa se je članom nadzornega odbora, ki so poleg

svoje pristojnosti, nadziranja, tudi aktivno sodelovali in pomagali pri dejavnostih. Morgut je posebno poudaril, kar je bilo narejeno za

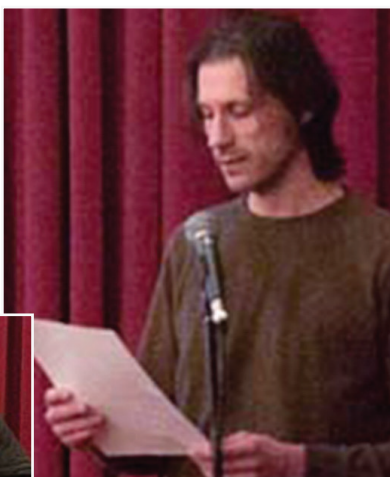
kaže, da društvo deluje v pravo smer. V nadaljevanju je odbornik Matjaž Klemše prebral poročilo o

foto Igor Š.

mladinsko planinsko dejavnost: "Tudi v minulih sezonah je bilo vloženo veliko truda v mladinsko planinsko dejavnost. Pod skrbnim in marljivim vodstvom odbornice Fanike Klanjšček smo uspešno nadaljevali s pobudo, imenovano *Kekčeva pot*. Skupaj z najmlajšimi in družinami smo se podali na manj zahtevne pohode, da bi udeležencem prikazali lepote gorskega sveta in posredovali čut spoštovanja do narave". Predsednik je mnenja, da društvo deluje pozitivno, je v dobrem finančnem stanju in število mlajših članov narašča, kar

članstvu s podrobno analizo stanja. Sledila so poročila dejavnosti. Boris Mermolja je prebral poročilo o planinski dejavnosti in povedal, da je bilo na 23 načrtovanih izletov uspešno izpeljanih 21. Dva sta odpadla zaradi slabih vremenskih razmer. Fanika Klanjšček je podrobno opisala uspešno delovanje mladinske planinske dejavnosti *Kekčeva pot*. Sledilo je poročilo o smučarskem delovanju. Sara Bresciani je izjavila, da je bila smučarska sezona uspešno zaključena. V prihodnosti bi si želela več prisotnosti smučarskih članov za pomoč na

terenu. Društvo se v sodelovanju s goriškim CAI ukvarja tudi s kolesarstvom. O kolesarskih izletih je podrobno poročal odbornik Igor Škorjanc. V sklopu društva, čeprav z veliko avtonomijo, deluje jamarski klub Kraških krtov, ki skrbi za lokalizacijo, zaščito in vodene ogled naravnih jam na goriškem Krasu. O tej dejavnosti je poročal član Edvard Gergolet. Predsedstvo je nato predstavilo članom podroben obračun leta 2016 in predračun za leto 2017, ki ga je skrbno pripravil blagajnik Andrej Rosano. Nadzornik Vlado Klemše je v poročilu nadzornega odbora analitično prikazal prihodke in stroške poslovanja. Podčrtal je pomembnost zbiranja članarin, ki so najzanesljivejši in redni prihodek. V sklepnih besedah je predlagal, da občni zbor dokončno odobri zaključni obračun za leto 2016, ki so ga prisotni člani odobrili. Večer se je končal s pozdravi gostov in prijetno družabnostjo.

MC

GORICA Nastop OŠ Oton Župančič Z Murijem in Maco v mačjem mestu

Otroci osnovne šole Oton Župančič iz ulice Brolo v Gorici so 12. aprila 2017 v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž pričarali pravo mačjo predstavo. Učiteljice so si namreč zamislile, da bi na oder postavile Mačka Murija. Znamenito Kovičovo pravljico, ki je prevedena v štiri jezike in je že doživela 16 pona-

mo (4. razred). Šolarčki so se v pravljico resnično vživeli ter lepo sodelovali s petjem, posamezniki tudi z različnimi instrumenti. Učenci tretjega, četrtega in petega razreda so narisali mačje mesto, scene na odru so sad njihovega dela. Risbice učencev je povečal in stiskal oče učiteljice Anne Roversi, učiteljice so jih

tišov, po več kot 40 letih pa je še vedno priljubljena med mladimi bralci, so seveda malce priredile za svoje učence, je uvodoma povedala učiteljica Agata Koren. Prikazali so črnega Mačka Murija, ki preživi svoj mačji dan v družbi lepe prijateljice Muce Mace. Drugi razred je pripravil prizorček o tem, kako se Maček Muri zbudi in gre na zajtrk v gostilno Pri veseli kravi. Nato se prebudi Muca Maca (5. razred), Maček Muri gre mimo mačje šole (1. razred), Muri in Maca gresta na kosilo v gostilno Pri črnem mačku (3. razred), nato pa si ogledata nogometno tek-

nato samo pobarvale. Besedilo nogometne tekme je napisal Amadej iz tretjega razreda. Učiteljice so se javno zahvalile vsem staršem, ki so pomagali pri ureditvi predstave (mamica Francesca je sešila rep za Maco in Murija, očka David je spremljal s kitaro), kitaristki Tini Balta, ki je spremljala petošolce, in vodstvu Kulturnega centra Lojze Bratuž, ki jih je gostil. Otroci pa so se na koncu s cvetico srčno zahvalili učiteljicam, drugim sodelavkam in postrežnicam, ki so jih na šolski poti popeljale tudi mimo mačjega mesta.

Posvet v Trziču

Silikatna vlakna niso azbest, a previdnost ni odveč

Umetno proizvedena silikatna vlakna so v nekaterih primerih lahko rakotvorna, so poudarili na posvetu, ki ga je v konferenčni dvorani tržiške bolnišnice San Polo 20. aprila priredila Dežela Furlanija Julijska krajina. Gre za material, ki se uporablja v mnogih proizvodnih dejavnostih, še zlasti v gradbeništvu.

"V javnosti se o tej temi razpravlja premalo", je dejala deželna odbornica za okolje Sara Vito, ki je v uvodu srečanja obrazložila, da je posvet nastal na pobudo društev obolenih zaradi azbesta v Trziču. Deželna uprava se je odločila, da bo to temo skušala postaviti v ospredje, za kar si bosta prizadevali še zlasti direktorja za okolje in zdravstvo. Prav ti dve področji se namreč tesno povežeta, ko gre za uporabo nevarnih materialov. Umetno proizvedena silikatna vlakna lahko namreč ogrozijo tako zdravje človeka kot neoporečnost okolja, o čemer je obširneje govorila deželna odbornica za zdravje Maria Sandra Telesca. Ta je posvarila, da se ne sme ponoviti tragična zgodba azbesta. "Ključni dejavnik je preventiva, ta pa se začne pri ozaveščanju

ljudi", je dejala in dodala željo, da bi za informiranje ljudi in za nadzor na terenu skrbeli "obširna in funkcionalna mreža uprav in ustanov, med katerimi naj bodo tudi deželna uprava, lokalna samouprava, univerze in znanstveni inštituti". O ravnanju s steklenimi vlakni so sicer na ministrstvu za zdravje in na konferenci deželnih uprav že napisali nekaj vodnikov, je še spomnila Telesca, ki pa si vseeno želi večje pozornosti za to temo.

Strokovni referati, ki so jih podali zdravstveni in okoljski izvedenci, so sicer prikazali stanje, ki ni primerljivo z azbestom. Dokazano ali domnevno rakotvorna so le refrakcijska keramična vlakna in mineralna volna, to pa le ob nekaterih pogojih. Ozaveščenosti vsekakor ni nikoli preveč, so se strinjali razpravljalci, med temi tudi županja Trziča Anna Maria Cusint in njen kolega iz Štarcana Riccardo Marchesan. Posvet je sodil v niz dogodkov ob 28. aprilu, ki je mednarodni dan žrtev azbesta.

ARC/PV